

Populärvetenskap

Materie eller ande? En populärvetenskaplig studie. Av *Are Waerland*. 3:e uppl. Pris 3: 75.

Förf. har redan gjort sig bemärkt som en förtäfflig essayist. Det är icke blott något skarpt och logiskt genomtänkt, som möter oss i denna bok, det är en upplevelse, bikten av en själ som kämpat sig fram genom materialismens dödvatten till den fasta vissheten om det andliga livets verklighet. Det är en lättläst och koncis, logiskt klar form. *Göteborgs Morgonpost*.

Tankens makt. En studie. Av *Are Waerland*. 2:a uppl. (4:e—6:e tusendet). Pris 2 kr.

Man skulle kunna kalla denna lilla bok ett stycke populariserad psykologi. Varje hjälp i kampen för karaktärens danande och stärkande är värdefull. Läs boken!

Bruno Nysström i Ungdomsvännen.

Idealism och materialism. Av *Are Waerland*. Pris 1: 50.

En populär och på samma gång djupgående och grundlig framställning av den materialistiska och idealistiska världsförklaringen. Det är en bok för folk, som göra sig möda att tänka över livet och livets problem. *Göteborgs Morgonpost*.

Människosjälen och andevärlden. Dunkla frågor rörande själslivet, belysta för sökande människor. Av *Eduard Juhl*. Övers. fr. tyskan av *E. N. Söderberg*. Pris 2: 25.

Boken är en utomordentligt värdefull vägvisare för ärligt "sökande människor".

Nils Algård i Sv. Dagbl.

Kvinnors själsliv. Av *Carl Dymling*. 2:a uppl. Pris 4: 75.

Författarens framställning präglas av ett levande intresse för uppgiften. I ett 40-tal olika kapitel skärskådar han från alla synpunkter och ofta med stöd av auktorativa uttalanden varje fas av kvinnligt själsliv... Underhållande och lärdomsrik.

Marie Louise Ingeman i Kvinnornas Tidn.

J. A. Lindblads Förlag, Uppsala

Pris Kr. 3: 75

KRAITSCHEK-KRAUSS

107722

R a s k u n s k a p

J. A. Lindblads Förlag
Uppsala

UPPSALA 1925
APPELBERGS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

INNEHALLSFÖRTECKNING.

<i>Förord</i>	5
<i>Grundbegrepp</i>	7
<i>Pitecantropus</i>	15
<i>Människoraser</i>	17
1. Rasernas uppkomst	17
2. Raserna såsom varaktiga typer	18
3. Rasernas själsegenskaper	19
4. Ras, folk och språk	23
<i>Rasblandning</i>	27
<i>Rasindelning</i>	32
1. Allmänna synpunkter	32
2. De mindre raserna	32
a) Australierna.	33
b) Weddas	33
c) Dravidas	34
d) Ainos	34
e) Polynesierna	35
f) Negrida dvärgraser	35
g) Papuas och melanesierna	36
h) Den malajiska rasblandningen	37
i) Buskmännen	38
3. De stora utomeuropeiska raserna	39
a) Negrerna	39
b) Mongolerna	40
c) Indianerna	43
<i>Europeisk raskunskap</i>	44
A. Allmänna iakttagelser	44
1. Kroppsliga kännetecken, raserna och deras utbredning	44
2. Andliga raskännetecken	48
B. De särskilda raserna	51
1. Den nordiska rasen	51
a) Kroppsegenskaper	51
b) Själsegenskaper	54
2. Den mediterrana eller medelhavsrasen	58
a) Kroppsegenskaper	58
b) Själsegenskaper	60
3. Den dinariska och den främre-asiatiska rasen	62
a) Kroppsegenskaper	62
b) Själsegenskaper	65
4. Den alpina rasen	66
a) Kroppsegenskaper	66
b) Själsegenskaper	69
5. Östrasen (den östbaltiska rasen)	70
a) Kroppsegenskaper	70
b) Själsegenskaper	72

varit en brist att utelämna dylika avdelningar. Vi måste någon gång gripa oss an med *alla* de spørsmål, som röra människan. Inom botaniken och zoologien äro redan nu våra insikter om arter och raser stora, men inom antropologien, läran om människan, där det dock rör vårt eget jag och våra medmänniskor, veta vi jämförelsevis litet. Sedan vi emellertid hunnit så långt inom de övriga naturvetenskaperna, få vi väl hoppas, att mången lucka i vår nuvarande kunskap om människoraserna framdeles skall utfyllas genom opartiskt och grundligt forskningsarbete.

Kapitlet om norrmännen härrör från den framstående kännaren av de norska rasförhållandena, divisionsläkaren Halfdan Bryn (Trondhjem), och har så gott som oförändrat återgivits av mig. Och framför jag härmed till honom mitt uppriktiga tack.

Mitt synnerligen hjärtliga tack ber jag få uttala till professor H. Lundborg, vilken icke blott ställt en stor del av bilderna till mitt förfogande, utan även berett mig möjlighet att genom egna iakttagelser lära känna nästan alla Sveriges landskap.

Uppsala i november 1924.

Wilhelm Wolfgang Krauss.

Grundbegrepp.

För att förstå innehållet i föreliggande lilla bok är det nödvändigt att först göra sig reda för några av de grundläggande begreppen inom antropologien (läran om människan). Genom att taga en rad mått på ett skelett eller en levande kropp kunna vissa kännetecken fastställas, vilka äro av betydelse för bestämmandet av rasen. Man använder härför särskilt konstruerade instrument, vilka finnas noggrant beskrivna i *Martins Lehrbuch der Anthropologie* eller i *Schwalbes och Fischers Anthropologie* (III, 5 i »Kultur der Gegenwart»). Dessa båda böcker må särskilt framhållas för dem som närmare vilja sätta sig in i den antropologiska forskningen.

De viktigaste raskännetecknen finner man på *kraniet*¹, dess hjärnskåls- och ansiktsdel. De mätningar, som härvidlag ifrågakomma, måste därför bli föremål för en närmare behandling. Se fig. 1.

Vill man på rätt sätt betrakta ett kranium, måste det först placeras i sådant läge, som motsvarar ställningen hos en levande. Man åstadkommer detta med tillhjälp av den s. k. *Frankfurthorizontalen*, ett plan, som bestämmas av den övre randen hos de båda hörselgångarna och ögonhålans lägsta punkt; härav även benämningen »öron-ögonplanet».

På det så placerade kraniet bestämmer man den *största längden* och den *största bredden*. Den största

¹ Grek. »kranon» = hjärnskål; däremot användes ordet »kranium» i den nutida antropologien för att beteckna den fullständiga benskallen med underkåk.

längden sträcker sig från glabella, den mest framskjutande punkten över näsroten, till den mest utskjutande punkten på nackbenet i längd-snittplanet (sagittalplanet). Kraniets största bredd, som ofta ligger något ovanför och bakom öronen, finner man lätt med lämpligt instrument. För att kunna uttrycka kraniets form med ett enda tal sätter man de båda siffrorna i förhållande till varandra

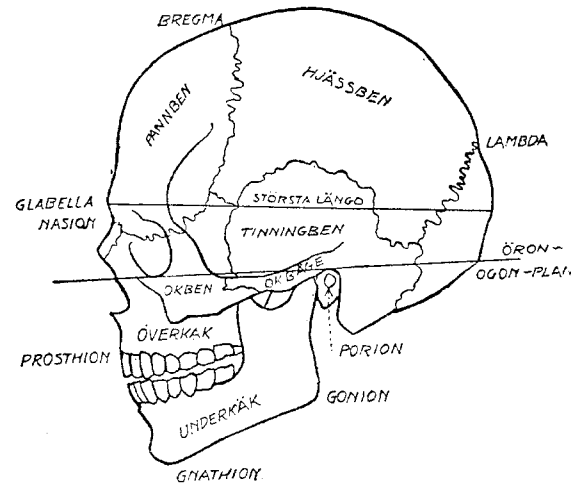

Fig 1. Skalle, sedd från sidan.

på så sätt, att man uttrycker bredden i procent av längden. Detta förhållande betecknas som *kranieindex* eller *längd-bredd-index*. Dess formel är $I = \frac{100 B}{L}$, där I betyder index, B bredd och L längd. Härav följer, att ju längre eller smalare kraniet är, dess mindre måste ifrågasvarande index vara. Genom jämförelse mellan breda lappkranier och långa svenska kranier bestämde A. Retzius gränsen mellan de båda kranieformerna till index 80. Sålunda kallade han kranier, vilkas index ligger un-

der 80, *långskallar* (dolikokraner) men sådana, vilkas index ligger över 80, *kortskallar* (brakykraner)¹.

Underavdelningar som t. ex. mesokraner (mellanskallar), subbrakykraner, hyperbrakykraner, äro av ringa värde för bestämmandet av rastyper, vilkas föränderlighet (variabilitet) säkert sträcker sig utanför dessa godtyckligt valda gränser. Vi nöja oss alltså här med den induktivt funna enkla uppdelningen i lång- och kortskallar genom längd-bredd-index 80. Det är klart, att en befolkning med lägre medelindex har övervägande långskallar men en med ett högre övervägande kortskallar.

Måtten på en levande äro naturligtvis andra än på ett skelett. Men om de absoluta måtten förändra sig, så förändrar sig även index. Förhållandet mellan kranie- och *huvudindex* har bestämts olika av olika forskare. Den numera vanligaste indelningen är Martins. Han kallar för korthuvud (brakycefaler) sådana med huvudindex 81 och därutöver. Huvud med lägre index böra således betecknas som långhuvud (dolikocefaler)².

Viktiga mått äro ansiktets höjd och bredd. På ett skelett bestämmer man *ansiktshöjden* såsom avståndet från nasion (skärningspunkten mellan den linje, som förenar pann- och näsbenen, och det lodräta genomsnittsplanet) till gnation (en punkt på hakans underkant, se fig. 1), *ansiktsbredden* är den största bredden över okbågarna. På så sätt kan man bestämma *ansiktsindex*, d. v. s. höjden uttryckt i procent av bredden, alltså $I = \frac{100 H}{B}$

Därav följer, att ansiktsindex blir ett större tal, ju större längden är i förhållande till bredden och tvärtom. Man skiljer mellan korta ansikten med index intill 85, medellånga

¹ Beteckningen med »kran» härstammar från Martin. Grek. »dolichos» = lång; »brachys» = kort.

² Grek. »kephale» = huvud.

ansikten med index intill 90 och långa ansikten från 90 och uppåt. Hos de levande förskjuta sig siffrorna något. Gränserna mellan de olika formerna äro där 84 och 88. Det är att märka, att i motsats till förhållandet vid kraniet den smala ansiktsformen utmärkes av ett högt

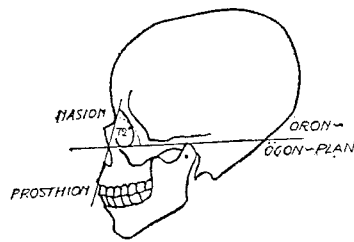

Fig. 2. Prognati. Kamerunneger.
Efter Martin.

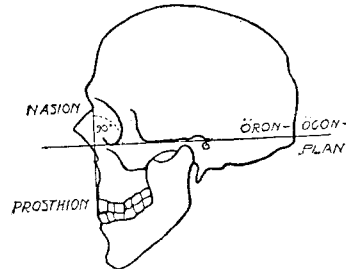

Fig. 3. Ortognati.
Efter Martin.

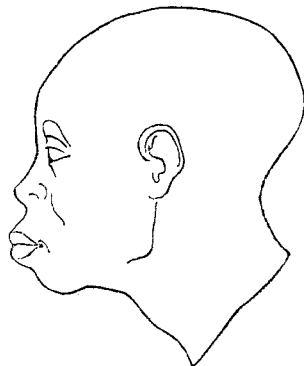

Fig. 4. Prognat neger.
Efter Kanke.

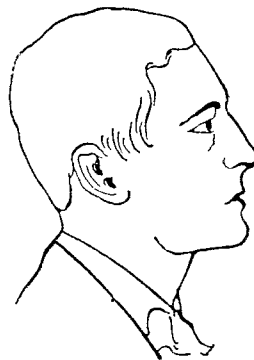

Fig. 5. Ortognat nordtysk.
Efter Baur-Fischer-Lenz.

index. Då i det följande talas om »index», menas därmed, om ej något annat är anmärkt, endast skallens, resp. huvudets längd-bredd index.

Även näsan är ett viktigt raskännetecken. Dess bredd kan likaledes uttryckas i ett index, och man talar om smala, medelbreda och breda *näsformer*. Därtill komma

näsryggens form (konkav, rak, konvex, vågig) och *näsborrarnas ställning*.

Ansiktsformen bestämmes huvudsakligen av *överansiktsvinkeln* (profilvinkeln). Den bildas av öron-ögonplanet och en från nasion till prostion dragen linje. Om denna vinkel är mindre än 80 grader, föreligger *prognati*, men är den större än 85, talar man om *ortognati*. En mellanliggande form benämnes *mesognati*. Se fig. 2—5.

Vidare är att märka, att barnkranier ej äro lämpliga vid fastställandet av rasskiljemärken, emedan huvudlängden med åren växer något mera än bredden; på så sätt kan en förminskning i längd-bredd-index uppkomma.

Inom antropometrien sysslar man också med kroppens övriga delar. Viktigast är i detta sammanhang *lemmarnas längd i förhållande till bålens*.

Vad *kroppslängden* angår, har man följande indelning (mått i cm.):

	män:	kvinnor:
småväxt	under 160	under 149
medelstor	160 till 170	149 till 159
högväxt	170 och därutöver	159 och därutöver

Kvinnorna äro hos alla människoraser i genomsnitt mindre till växten än männen.

Könsolikhet iakttages även på kraniet. Ett kvinnligt kranium är mindre och lättare, ansiktet är mindre och särskilt något lägre. Hos mannen äro glabella och ögonbrynsbågarna vanligen starkare utvecklade, pannan ofta mera sluttande, den kvinnliga däremot mera brant, ja, genom pannknölarna stundom t. o. m. något framåtvälvd. Dessa olikheter äro naturligtvis ej alltid för handen, och hos olika raser finnas avvikelser från denna regel. Under det att t. ex. hos den nordiska rasen mannens hår alltid förblir kortare än kvinnans, även om det får växa fritt, så finns ej denna skillnad mellan könen hos kineser och indianer (Martin).

Levande väsen skilja sig från varandra genom mycket skiftande yttre gestalt, vartill hos djuren komma djupt ingripande skiljaktigheter i själslivet, som särskilt framträda hos de högre djuren. Sådana, om ock smärre, avvikelser visa även enstaka arter av samma släkte, t. ex. varg och räv; t. o. m. varieteter av samma art kunna till sitt väsen vara märkbart olika.

Hur dessa olikheter av kroppslig och själslig art uppstått, är icke lätt att säga; men den av Darwin grundade och av många andra utvecklade härstamningsläran försöker giva en förklaring. Först må betonas, att den nutida vetenskapen anser osannolikt, att under ett levnadslopp förvärvade yttre egenskaper, vilka t. ex. utvecklas genom anpassning efter en särskild omgivning, skulle kunna gå i arv. Den nu härskande åsikten tyckes tvärtom mena, att den nödvändiga förutsättningen för varje ärftligt överförbar förändring av organiska former är, att den måste komma från arvs substansen, alltså vara en arvsförändring (arvsvariation). Det är sannolikt, att även omgivningen (miljön) kan påverka uppkomsten av sådana förändringar, varigenom man lätt kunde förklara uppkomsten av lokala varieteter. Dock torde åtminstone en del av variationerna hava uppstått spontant, d. v. s. utan för oss märkbar orsak; man betecknar dylika förändringar som *mutationer*.

Icke alla förändringar som uppstå visa sig emellertid gynnsamma; många äro t. o. m. skadliga. Ett urval äger rum, som åter är beroende av boplatsen, alltså av omgivningen. Så uppstå de lämpligt anpassade lokalvarieteterna, som i annan omgivning mestadels urarta, t. ex. edelweiss på ett lågland eller tropiska djur på högre breddgrader. Former med större anpassningsförmåga förekomma dock, vilka lätt modifieras under förändrade förhållanden och trivas i den nya omgivningen; men

så snart man bringar dem tillbaka till deras gamla miljö, återfå de sitt förra utseende. Sådana förändringar, som blott uppstå under bestämda yttre inflytanden men genast försvinna, när dessa inflytanden upphöra, kallas *modifikationer*. Dessa ligga sålunda inom gränsen för den ärftligt betingade anpassningsförmågan. Det bästa exemplet därpå är den kinesiska primulan, som i vanlig temperatur har röda blommor, men vid 30 à 35° vita. Låter man frön av den vitblommiga primulan utvecklas i vanlig temperatur, få de röda blommor. Vi ha alltså här att göra med endast en ras, vilken har den ärftliga egenskapen att reagera med olika färg på blommorna vid olika temperatur.

Enligt darwinismen anses människan vara en utgrening från de människoliknande aporna, förorsakad genom arvsförändring och urval. Att härleda människan från de nu levande människoaporna vore felaktigt. Dessa äro visserligen nära besläktade med henne men icke hennes förfäder. Deras nära släktskap framgår icke blott av den jämförande anatomen, utan även av den påvisade blodsfrändskapen dem emellan. Det har nämligen visat sig, att orangutang- och gibbonblod icke sonderdelas i människans blodserum, under det att t. ex. blod från makaker och nya världens apor, som sedan länge genomgått en fullständigt oberoende utveckling, blir utsatt för sonderdelning. Då vi nu veta, att ingen sonderdelning inträffar vid blandning av blod från närbesläktade former såsom mus och råtta, hare och kanin, under det att arter, som ej äro närbesläktade, t. ex. katt och marsvin uppvisa en kraftig sonderdelning, måste man av det ovan nämnda förhållandet mellan deras blod sluta sig till en nära släktskap mellan människor och människoapor.

Schwalbe antager, att människan härstammar från en under pliocentiden (slutet av tertiärtiden) levande människoliknande apform, från vilken man även kan härleda de nu levande högre aporna (gorilla, orangutang, chimpans). Av dessa synes chimpansen stå människan närmast i släktskap.

Man kan ej med bestämdhet säga, i vilken del av världen denna utveckling till människa har skett. Åtskilliga fakta tala för mellersta Asien (enligt Schwalbe och Arldt).

Den upprätta gången med vertikal hållning av bål och ben är det viktigaste skiljemärket mellan människan och däggdjuren. Det första steget på vägen till människoblivandet tycks ha varit den upprätta gången. Härav uppkom en mängd gynnsamma följder. Av särskild vikt är, att en så väldig tillväxt av hjärnans och skallens storlek, som sammanhänger med människoblivandet, möjliggöres endast genom huvudets ställning hos människan vid övre ändan av kotpelaren; på ett djurstadium skulle det ha sjunkit ned mot främre delen av halsen. Den upprätta gången är alltså en förutsättning för människans hjärnutveckling (Schwalbe).

Pitecantropus.

Om verkligen en högre stående apart omvandlats och övergått till människa, måste vi förutsätta människoliknande former, som ännu stå utgångsformen nära, d. v. s. ännu uppvisa djurkännetecken. En sådan form är pitecantropus erectus (den upprättgående apmänniskan), som Dubois upptäckte i början på 1890-talet vid Trinil på mellersta Java. Detta fynd består av övre delen av en skalle och ett lårben. De geologiska lager, från vilka detsamma

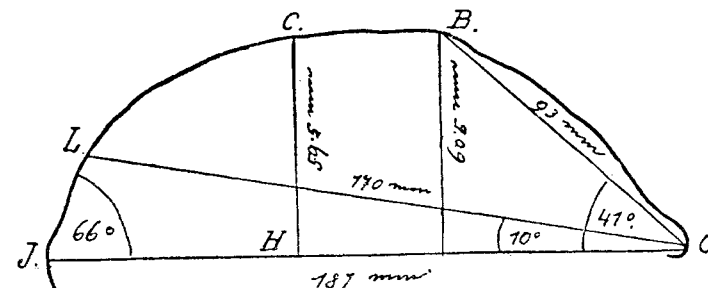

Fig. 6. Skallekurva hos pitecantropus.

Efter Klaatsch.

härstammar, tillhöra icke tertiärtiden, såsom Dubois antog, utan tyckas snarare vara från senare delen av istiden.

Hjärnskålen från Trinil är mycket låg och överensstämmer i detta hänseende med chimpansens, som för övrigt nått längre än alla andra människoliknande apor. Med en ungefärligt beräknad volym av omkr. 830 cm³ överträffar detta fynd från Java avsevärt alla nu levande människoapor, då dessa blott undantagsvis äga en skalle-volym, som överstiger 600 cm³. De lägst stående män-

niskoraserna i nutiden förete en skallevolym av minst 930 cm³. Alltså är pitecantropus rätt nära besläktad med dem.

I hjärnans utveckling intager den också en mellanställning. En undersökning visar, att Brocas talvindel hos pitecantropus överträffar de bäst utvecklade människoliknande apornas mer än dubbelt men endast uppnår ungefär hälften av denna vindels storlek hos människan. Lårbenet hos pitecantropus är mera likt människans än de högst stående apornas; man kan av detsamma sluta sig till en rätt avsevärd kroppslängd, omkr. 160 cm. Det har emellertid dragits i tvivelsmål, huruvida hjärnskålen alls haft någon samhörighet med lårbenet i fråga.

Schwalbe uppfattar pitecantropus såsom en upprätt gående förelöpare till den egentliga människan; utvecklingen av hjärnan hos densamma bör dock ej betraktas såsom ännu helt överensstämmande med människans. Om vi här verkligen ha att göra med en förelöpare till den senare tillkomna människan eller med en i ett utvecklingsstadium kvarbliven sidogren, kan man icke avgöra enbart av formen; fossilets nu antagna ringa geologiska ålder talar för den senare uppfattningen. Rörande denna fråga hänvisas till prof. Leches arbete på svenska om människan (se litteraturförteckningen).

Människoraser.

1. Rasernas uppkomst.

Människan undergick sannolikt redan i sin tillblivelse en klyvning i de stora rasgrupper, som man trots vittgående avvikelser i många detaljer lätt kan igenkänna. Sålunda skilja vi mellan *européiderna*¹, till vilka även nordafrikanerna och västasiaterna höra, och *mongoliderna*, till vilka de flesta central- och ostasiatiska och dessutom en stor del av de amerikanska urfolken få räknas, samt *negriderna* i Afrika. Utom dessa tre stora grupper finns det ännu några små, såsom ainos, weddas, negritos m. fl. Dock äro även dessa mer eller mindre besläktade med de stora grupperna.

De stora rasgrupperna ha ytterligare differentierats, och så har våra dagars brokiga ras-virrvarr uppkommit.

Vår ståndpunkt i rasfrågan är alltså i anslutning till Schwalbe och Eugen Fischer den *monogenetiska*, d. v. s. vi antaga, att alla mänskliga raser härstamma från *en art*, vilken även bör anses som förelöpare till nutidens människoliknande apor. Den del av dessa varelser, som utvecklades till människor, måste emellertid ha varit underkastad alldeles särskilda betingelser, vilka genom ett mycket starkt urval tvungo den till upprätt gång och därmed följande hjärnutveckling. Kanske har övergången från livet i skogarna till livet på steppen haft en sådan inverkan.

¹ Med stavelsen »id» betecknar man i antropologien en människogrups tillhörighet till en viss grundform.

² *Raskunskap*

Det bör även nämnas, att många lärda antaga, att människosläktet såsom sådant har olika ursprung, och sätta vissa raser i närmare släktskapsförhållanden till olika nu levande människoliknande apor (*polygenism*). För människans vidkommande skulle det alltså röra sig om flera olika småarter; ett dylikt förhållande finna vi t. ex. hos hundarna, som härstamma från olika vilda arter och dock utgöra endast en art, vars enstaka raser sinsemellan äro fruktsamma.

Det är ej möjligt att här närmare avhandla denna fråga eller att försöka sig på dess lösning; dock bör påpekas, att ej heller den monogenetiska uppfattningen utesluter *möjligheten av djupt ingripande skiljaktigheter mellan de olika människoraserna*.

En *ras* är en människogrupp, som genom en för densamma utmärkande kombination av *ärfvliga* kännetecken (kroppsliga och andliga) skiljer sig från varje annan människogrupp. På grund av denna definition av rasbegreppet kan man naturligtvis skilja mellan större grupper, som blott ha huvudkännetecknen gemensamma och smärre undergrupper, som var för sig utmärkas av mindre väsentliga egenskaper.

De *viktigaste rasegenskaperna* äro: hårets beskaffenhet (slätt, styvt eller ulligt hår), hud-, hår- och ögonfärg, skalleform, ansiktsform, näsform, formen på läppar och ögonlock, kroppsstorlek och kroppsproportioner.

2. Raserna såsom varaktiga typer.

Av det ovan sagda framgår, att raserna icke kunna ha funnits till sedan allra äldsta tider; de ha uppkommit under långa förhistoriska perioder genom variation, urval och ingifte. Det är även teoretiskt tänkbart, att nya raser kunna uppstå i framtiden. Två saker måste dock påpekas: det är synnerligen osannolikt, att en redan i en rikt-

ning specialiserad rastyp skulle vidare utvecklas till ett närmande till en annan, så att det t. ex. av en neger skulle kunna bli en europé; vidare känna vi under den korta tid vi över huvud taget veta något om den nu levande människan (*homo sapiens*¹), icke till någon sådan förändring. De mänskliga raserna äro därför, när det gäller historisk tid, att anse som varaktiga typer, vilka även i andligt hänseende visa en egenart med särskild prägel. Det har, säger Virchow, aldrig iakttagits, att den vita rasen någonstades förändrat sig, varken den eller dess varieteter. Egyptiska monument, där semiter och arier² äro avbildade vid sidan av negrer, delvis t. o. m. i färger, bära vittne om att de olika raserna ej förändrats under årtusenden. Dock kunna *små* förändringar, som ligga inom rasens vanliga variationsbredd, genom urval, t. ex. genom utdöende av enstaka grupper, även uppstå under historisk tid.

3. Rasernas själsegenskaper.

Vare sig människoraserna skola betraktas som olika arter eller som undergrupper av en art, äro de i alla händelser varandra kroppsligen och andligen olika, och följaktligen böra de även tillmätas olika betydelse för kulturutvecklingen.

Rasernas andliga olikheter äro mycket viktigare än de kroppsliga. Med rätta säger Fritz Lenz³, att hela rasfrågan vore utan någon som helst betydelse, om det blott funnes kroppsliga olikheter. Följaktligen måste den mo-

¹ Latin: sapiens = vetande, förnuftig.

² »Arier» var ursprungligen endast namn på ett folk, som under antiken levde i nordöstra Persien. Numera användes beteckningen arier för alla indogermansspråkiga folk.

³ Menschliche Erblichkeitslehre av Bauer-Fischer-Lenz, I, 2:a uppl. Denna bok utkommer inom kort i svensk, förkortad upplaga, översatt av Robert Larsson, Lund.

derna antropologiens hela tekniska apparat synas ändamålslös, om det blott rörde sig om bestämmandet av lång- och kortskallar, individer med smal eller bred näsa o. s. v. Den moderne forskaren vill lära känna icke blott kroppsformen utan även de andliga krafter, som äro förbundna med dessa yttre kännetecken. Dock får man ej föreställa sig saken så, att t. ex. en bred näsa eller ljust hår skulle förorsaka en bestämd andlig egenskap, utmärkande för en viss ras, utan sådana egenskaper antyda närvaron av en bestämd ras, som äger vissa andliga egenskaper.

Den moderna ärftlighetsforskningen har otvivelaktigt påvisat ärftlighet av andlig begåvning. De närmare bevisen härför finna vi i den ovan citerade boken av Bauer-Fischer-Lenz. Själsanlagen sväva emellertid ej i luften utan äro bundna vid organisk substans, som ärves. Dylika ärftliga anlag äro rasanlag. Alltså äro de flesta djupt ingripande andliga olikheterna att anse som rasolikheter.

Man får härvid ej gå tillväga alltför pedantiskt. Det rör sig blott om medelvärden, då ju raserna aldrig ha varit fullt likartade utan alltid sammansatta av ett stort antal individer, sinsemellan något olika. Då och då uppträda typer av mycket avvikande, för arten alldeles främmande karaktär, vilka måhända beträffande de varierande kännetecknen skilja sig skarpare från utgångsrasen än densamma från andra raser. Dylika enstaka fall inverka naturligtvis ej nämnvärt på den genomsnittliga olikheten raserna emellan. Det naturliga urvalet borteliminerar i de flesta fall sådana starkt avvikande former (såsom svagsinhet och andra sjukliga anlag).

Bearbetaren anser det vara nödvändigt att något närmare ingå på det omstridda begreppet rasbegåvning.

Man framhåller ofta, att en ras A äger någon viss egenskap i högre grad eller med avseende på någon begåv-

ningsart, står högre än en ras B. Vad innebär då detta? Det finns förvisso inom varje ras ett rätt betydande antal av mer eller mindre klen begåvade människor! Hur kan man då säga, att en ras i något hänseende överträffar en annan? Det är dock ett faktum, att det även bland raser, som vi anse mindre begåvade, t. ex. bland negrerna, finnes kulturdugliga individer, vilka utan tvekan kunna jämföras med över medelmåttan begåvade människor av de europeiska raserna!

Förklaringen härtill ligger nära till hands. Om vi nämligen jämföra rasen A med rasen B, visar det sig, att inom A *procenttalet* individer, vilka med avseende på en viss begåvningsart nå lika höga intelligensgrader, är större än hos B. Vidare frambringar B aldrig så stora snillen som rasen A. Därmed är dock icke sagt, att en individ, som tillhör rasen A, endast på den grund att han äger dennas yttre rasmärken, skulle ha rätt att utan vidare anse sig överlägsen varje person av rasen B. Så behöver nämligen alls icke vara fallet. Individen i fråga kan tillfälligtvis ha sin plats i sin ras' minst begåvade grupper, medan personen av rasen B kan tillhöra de intelligentaste skikten av *sin* ras och därför absolut taget äga en högre begåvning än nämnda individ av rasen A. Några av de primitivaste människoraserna, t. ex. Australiens urinvånare eller vissa dvärgraser på Söderhavsoarna, torde dock till följd av sin enklare hjärnkonstruktion även med sina intelligentaste individer, när det gäller teoretisk fattningsförmåga, knappast nå upp till sådana begåvningsgrader, som man hos den nordiska rasen skulle anse medelmåttiga. Skolbildning kan dock, såvitt de förefintliga primitiva rasanlagen medge, i viss mån rikta dessa människor med kunskaper och lyfta dem från deras barbariska tillstånd till en högre social nivå.

Slutligen må betonas, att en ras, som med avseende på

visst slag av begåvning står högre än en annan, ändå kan överträffas av denna på andra begåvningsområden.

Det är ingalunda lätt att i våra dagar efter så långt framskriden rasblandning fastställa de ursprungliga andliga rasegenskaperna. Av en människas yttre raskännetecken kan man icke utan vidare sluta till hennes andliga beskaffenhet. En blond människa i en *blandbefolkning* kan t. ex. mycket väl ha de för en mörk ras utmärkande själsegenskaperna och tvärtom. Kunskap om hennes stamträd tillåter redan en säkrare slutsats. Men vad som gäller för individen, gäller ej för större grupper. Betrakta vi de genomsnittliga egenskaperna hos hela folk och folkgrupper, vilka äro karakteriserade genom bestämda raskännetecken, så torde vi kunna draga rätt välgrundade slutsatser. Men även här bör man gå fram med största försiktighet. Varje människogrupp — den må tillhöra en enda eller flera olika raser — visar i sina primitiva utvecklingsstadier delvis andra egenskaper än på en högre kulturnivå. Det gäller således för raspsykologen att hos människogrupper av samma ras fastställa de egenskaper, vilka bibehållit sig genom tidernas lopp trots olika kulturinflytanden och alltså visat sig vara ärftliga. Vid bedömandet av ett *folks* psyke bör man även taga hänsyn till de förändringar, vilka under historiens lopp eventuellt ägt rum i dess rassammansättning. Dylika förändringar äro t. ex. inblandning av nya rasbeståndsdelar i den ursprungliga arvmassan eller utdöendet av vissa raselement, vilka visat sig mindre fruktsamma eller livsdugliga eller vilka genom krig blivit mer utsatta för förintelse än andra. Utgående från de nu levande germanernas väsen och de gamla ariernas andliga liv — dessa folk ha ju ursprungligen tillhört samma ras — kan man sluta till de egenskaper, vilka böra utmärka den nordiska rasen. Då det gäller att värdesätta olika raser, är det även av betydelse

att undersöka förekomsten av framstående begåvningar i olika trakter, såsom Galton och andra gjort.

Den roll rasen spelar för de själsliga anlagen belyses på ett slående sätt av förhållandena hos bastarderna i sydvästra Afrika (E. Fischer). Dessa avkomlingar av boer (holländare) och hottentottkvinnor stå kulturellt mellan de båda stamraserna; de kunna dock ej vidare utveckla den kultur de ärvt från de vita. Särskilt utmärkande för detta folk är emellertid förekomsten av ett ledande skikt med större ekonomisk duglighet, vilket har ett mera europeiskt utseende och alltså mer europeiskt blod och tydligen därigenom höjer sig över sina mer hottentottliknande fränder. Härmed må tillsvidare behandlingen av själsegenskaperna vara avslutad. I kapitlet om de europeiska raserna kommer ett och annat tillägg att göras.

4. Ras, folk och språk.

I äldre böcker finner man ofta beteckningen »folkraser». Ännu i dag får man höra talas om engelsk, romansk, slavisk, ja, t. o. m. spansk och fransk ras. De föreställningar, som ligga till grund för sådana beteckningar, äro helt och hållet missvisande och bero på förväxling av två helt olika begrepp, vilka visserligen stå i ett visst sammanhang men vilka först måste betraktas skilda från varandra.

En *ras* är som sagt en människogrupp, som genom en för densamma utmärkande kombination av *ärftliga kännetecken*, kroppsliga och andliga, skiljer sig från varje annan människogrupp, alltså ett *naturlivetenskapligt* begrepp, som äger sin motsvarighet i zoologien och botaniken.

Ett *folk* däremot är ett *historiskt-socialt* begrepp, och definieras såsom en grupp människor, vilka ha språk, kultur och seder gemensamma.

Det är naturligtvis ej teoretiskt omöjligt, att de båda begreppen kunna täcka varandra, d. v. s. att ett folk tillhör en enda och bestämd ras. Det torde vara omöjligt att nu kunna utpeka ett sådant fall, eftersom knappast något folk är av alldeles enhetlig ras. Då vi nu veta, att raskännetecknen såsom ärftliga egenskaper ej försvinna, om de en gång genom blandning upptagits i en folk-organism — ett förhållande, som i det följande skall närmare behandlas — utan alltjämt dyka upp (»mendela ut»), så uppstår i regel (om undantagen i det följande) aldrig någon ny, sekundär ras utan endast en blandning av raser. Även i denna mening finns det alltså ingen egentlig folkras.

Se vi oss om efter exempel, finna vi, att Europas folk nu utgöra en blandning av fem till sex, ja, flera raser, och ännu brokigare synes rasvirrvarret vara i sydöstra Asien, särskilt på den malajiska övärlden.

Trots den intima, långt gående blandningen spela de olika raselementen, vilka sammansätta ett folk, en betydande roll. I många fall överväger en bestämd ras så avgjort, att den sätter sin prägel på hela folket; ras- och folkkaraktär sammanfalla då nästan. Hos folk med germanskt språk t. ex. är den nordiska rasen övervägande, hos judarna den främre asiatiska och orientaliska, hos spanjorerna medelhavsrasen o. s. v. Det är ej heller likgiltigt, hur ett folks ledande lager är beskaffat i rashänseende. De gamla bramanerna i Indien, som tillhörde en högt stående ras, uppnådde i vissa hänseenden en hög kultur, under det de samhällsskikt, som härstammade från den mörka urbefolkningen, aldrig kunde svinga sig upp till samma andliga överlägsenhet. Mellan dem och bramanerna fanns, antropologiskt sett, en oöverkomlig klyfta.

Rasblandningen kan emellertid icke alltid ha varit så

stor som i våra dagar. Redan rent teoretiskt måste man fastställa, att språkutvecklingen gått jämsides med rasutvecklingen; båda förutsätta ju isolering av enstaka mänskliga grupper.

Beträffande några grupper är det möjligt att bevisa, att ju längre tillbaka man följer den historiska utvecklingen, dess fullständigare ha de båda begreppen ras och språkstam täckt varandra.

Exempelvis är det sålunda bevisligt, att de ariska språkens folk ursprungligen sammanföll med den nordiska rasen. Vid behandlingen av de olika germanska stammarna få vi tillfälle att närmare gå in härpå. På alldeles liknande sätt förhåller det sig med härarna av vissa språk i Kaukasus, vartill vi likaledes senare återkomma.

Språket är alltså ursprungligen en rasprodukt i andligt och kroppsligt hänseende, då förmågan att tänka och att uttrycka tankarna är en själslig egenskap och ljudbildningen beror på talorganens beskaffenhet. Trots detta är avståndet från det medfödda språket och antagandet av ett främmande en vanlig företeelse.

Icke sällan inträffar, att ett erövrade folk av högre ras påtvingar ett lägre stående folk sitt språk. Äro invandrarna jämförelsevis få, kommer de underkuvades tänkesätt att starkt påverka segrarnas språk. Det rör sig härvid mindre om ordförrådet, som relativt lätt upptages, om än med ljudförändringar — utan fastmer om språkbyggnaden, grammatiskt och stilistiskt. Så t. ex. ha de indiska arierna överfört sitt språk till miljoner »dravidas», men ändå likna hinduspråken i sin byggnad mer dravidaspråken än de ariska. På liknande sätt förhåller det sig, när negrer upptaga engelskan. Ett mycket bra exempel ha vi även i armeniskan. Gammalarmeniskan var ett ariskt språk av den trakisk-frygiska grenen. Nyarmeniskan har i allt väsentligt bibehållit gammalarmeniskans

ordförråd men närmar sig allt mer i fråga om ljudformer och syntax (språkbyggnad) den förariska urbefolkningens språk. Denna företeelse får sin förklaring därav, att det inflytande de nordrasiga, ariska inyandrarna utövade på urbefolkningen, senare försvagades och lämnade dess ras, den s. k. främre-asiatiska, allt friare spelrum, så att denna numera satt sin prägel på folket (Hüsing).

Ett annat slag av språkväxling förete folkvandringstidens germaner. Dessa i rashänseende högt stående men kulturellt ännu föga utvecklade människor inträngde i medelhavsländernas urgamla kulturvärld, där deras för länge sedan invandrade ras- och språkfränder, ofta påverkade av andra raser, hade utvecklat en mängd begrepp inom rättsväsende, politik, filosofi o. s. v. Då de germanska segrarna, som förblevo det härskande skiktet inom befolkningen, strävade efter att tillägna sig denna kultur, måste de antaga de besegrades språk; även här kan man påvisa inflytande från de nya kulturbärarna.

Dessa exempel må vara tillräckliga för att visa, att de båda begreppen ras och språk icke numera kunna täcka varandra.

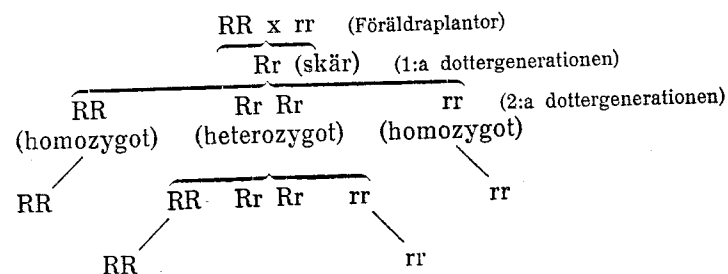
Rasblandning.

Det är endast sedan relativt kort tid tillbaka vi alls känna till något om ärftlighetsreglerna vid korsning mellan olika raser. Visserligen påvisade abboten Gregor Mendel i Brünn redan vid mitten av 1860-talet genom sina försök med olikfärgade blommor de väsentligaste ärftlighetslagarna. Hans forskningar förblevo dock länge obeaktade. Först då de Vries, Correns och Tschermak åter kommit fram till de Mendelska forskningsresultaten, kastades ett nytt ljus över raskorsningsproblemen, och ej få äro de lärda, som sedan byggt vidare på ärftlighetsläran genom tusentals försök med växter och djur. Man antager nu, att de för växter och djur påvisade lagarna även gälla människan. Alla människans ärftliga ras- och individualkännetecken, även andliga och patologiska, ärovas enligt de Mendelska lagarna. Amerikanerna Davenport och Hurst och engelsmannen Pearson hava sysslat med ärftligheten av hud-, hår- och ögonfärger vid raskorsningar; särskilt rikt på hithörande material är E. Fischers år 1913 utkomna arbete om Rehoboth-bastarderna i Sydafrika.

I Sverige ha Nilsson-Ehle, Heribert Nilsson, Rosenberg, Lundborg och von Hofsten framträtt som betydande forskare på ärftlighetslärans område. En utmärkt handbok i hithörande frågor är von Hofstens populära skrift »Modern ärftlighetslära» (Svenska Sällskapets för Ras-hygien Skriftserie III—IV), vilken rekommenderas.

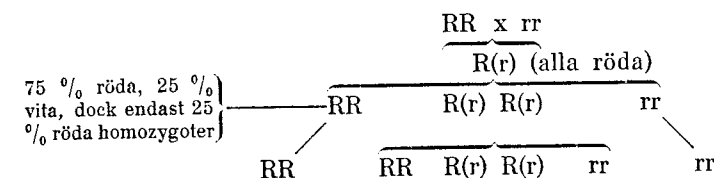
Vi övergå så till en framställning av de *Mendelska lagarna*. Då Correns korsade en rödblommig mirabilis jalapa med en vitblommig, fick han därur en första generation med uteslutande skära blommor. Föräldraplantornas egenskaper tycktes alltså vara fullkomligt sammanblandade, och man skulle ha kunnat tro, att en ny ras uppstått. Correns korsade nu bastarderna sinsemellan. Resultatet blev överraskande, då, bortsett från det större antalet plantor (50 %), vars blommor hade blandfärgen, en del (25 %) voro helt vitblommiga och återstoden rödblommiga. Korsning mellan dessa likfärgade blommor gav till resultat röd- eller vitblommiga växter, vilka fullkomligt liknade de ursprungliga föräldrarna. Bastarderna (*olikdubbla*», *heterozygoter*) ha alltså förmågan att giva i arv stamrasernas egenskaper även i rent tillstånd. Dessa »mendla», d. v. s. klyvas ut. På så sätt uppstå förutom de heterozygota bastarderna alljämt former, vilka nedärva egenskaperna likformigt (*likdubbla*», *homozygoter*). Vi kalla egenskapen att få röda blommor R, egenskapen att få vita blommor r. Då varje planta uppstår ur föreningen mellan två könsceller, kalla vi en rödblommig RR, en vitblommig rr och bastard av båda får formeln Rr. Av föreningen mellan Rr och Rr uppkommer den andra dottergenerationen.

Ovanstående experiment åskådliggöres av följande schema:

De här föreliggande komplikationerna ökas därigenom, att de heterozygota egenskaperna icke alltid ligga mitt emellan stamföräldrarnas, utan till sitt yttre avgjort likna endera av de homozygota grupperna. Deras heterozygota egenart framträder sålunda först hos deras avkomma, av vilken fjärdedelen regelrätt blir homozygot.

I de fall, som nu berörts, talar man om en eller annan egenskaps *härskande ärftlighet* (*dominans*). Den hos bastarderna ej synliga egenskapen betecknas såsom *vikande* (*recessiv*). Vid sina experiment häröver uppnådde Mendel med röd- och vitblommiga bönväxter följande resultat:

Tilläggas må, att dominansen ofta är ofullständig, d. v. s., man kan se den vikande (recessiva) egenskapen lysa igenom mer eller mindre tydligt, vilket särskilt påvisats genom experiment med olikfärgade djur. På detta sätt förklaras väl även den långa rad olika schatteringar från ljusblont till mörkbrunt eller svart i hårfärgen hos blandbefolkningar med en blond raskomponent: de mörka färgerna dominera. Även i fråga om ögonfärgen finna vi ofta vid sidan av de utpräglade ljusa och mörka ett stort antal ljusbruna, i gult och grönt gående färgtoner, som betingas av mer eller mindre stark fördelning av mörkt färgämne i iris (regnbågshinnan). Mången gång kan man även iakttaga, att ögon, som förefalla blå eller grå, vid närmare påseende visa sig ha enstaka bruna fläckar. I alla sådana fall företer det mörka färgämnet ofullständig dominans. Dessa s. k. melerade ögon kunna utan vidare

anses vara blandformer. Den mörka färgens fullständiga dominans förekommer naturligtvis även. Man kan sålunda ej avgöra, om en mörkögd människa, tillhörande en blandbefolkning, i detta avseende är homozygot eller heterozygot. Är det senare fallet beträffande båda föräldrarna, bli ofta en del av barnen ljusögda; är den ena av föräldrarna åter homozygotiskt mörkögd, kunna åtminstone heterozygoter med ofullständig dominans uppstå, vilkas ögon man skulle kunna anse vara övervägande grå eller blå.

En mycket märkvärdig företeelse är *dominansväxel*. En dylik föreligger, när håret mörknar betydligt med åldern, icke att förväxla med uppträdandet av litet ljusare färger (t. ex. mörkbrunt i stället för svart) hos småbarn av mörkhårig ras. Även hudpigmentet tilltager ju hos dem något under barndomen. Hos blandtyper av mörka och blonda är förhållandet helt annorlunda. I sådana fall äro barnen ofta ljust blonda, guldblonda, rödblonda, under det att de vuxna ha mörkbrunt eller svart hår. Utan tvivel har bland deras förfäder funnits blonda personer, vilkas hårfärg till en början är förhärskande. Beviset härfor kan omedelbart framläggas. Hos de från blonda boer och svarthåriga hottentottkvinnor härstammande bastarderna i Sydafrika är håret under hela ungdomen blont, ofta krusigt som hos hottentotterna, under det att de vuxna vanligtvis äro mörka, ja svarthåriga (Fischer).

Förhållandena skulle vara mycket enkla, om den kombination av kännetecken, som är karakteristisk för en ras, nedärvdes i sin helhet. Vid dominans av rasen A:s alla kännetecken ägde då $\frac{3}{4}$ av den andra dottergenerationens individer alla de för denna ras utmärkande egenskaper; av denna generation voro likväl $\frac{2}{4}$ heterozygota. Den återstående fjärdedelen av generationen i fråga var homozygot med de för rasen B karakteristiska särmärkena.

I verkligheten ställer det sig likväl helt annorlunda. Där föreligger icke någon som helst korrelation mellan de olika raskännetecknen, utan de, eller rättare sagt varje arvsenhet, ärves oberoende av andra. Alltså kan en arvsenhet härstamma från den ena, en annan från den andra rasen, varvid aldrig rasen i sin helhet är dominant utan endast den ena eller andra arvsenheten. Även mellanformer — ofullständig dominans — förekomma. Resultatet av en sådan raskorsning blir ingalunda en ny ras utan endast en mer eller mindre brokig rasblandning. Visserligen kan vid dominans av en rad väsentliga kännetecken en viss förhärskande typ utbildas, vilken då kommer att giva sin prägel åt respektive blandfolk; så äro t. ex. de så kallade judiska anletsdragen otvetydigt ett arv från den främre-asiatiska rasen. Än mer invecklat blir naturligtvis förhållandet, när fler än två raser ingå i blandningen.

Ytterligare två saker böra i detta sammanhang omnämnas. Sakläget ändras, om återkorsningar med rena rastyper äga rum. Dessa avkomlingar ha många flera egenskaper gemensamma med den rena rasen än vanliga bastarder. Av största betydelse är även det avsiktliga eller oavsiktliga urvalet, varigenom vissa egenskaper utslutas. Så torde t. ex. klimatiskt urval nästan fullständigt ha utplånat de blonda typerna i Indien; socialt urval tycks höja den nordiska rasen till ett högre samhällsplan, men härmed följer en förminskad nativitet för att ej säga ett utdöende av rasen; ett visst estetiskt urval torde väl även påverka enstaka stånds antropologiska beskaftenhet m. m. dylikt. Man kommer onekligen att tänka på de tillvägagångssätt en uppfödare av t. ex. kreatur medvetet använder för att få fram ett bättre och mera varaktigt bestånd.

Rasindelning.

1. Allmänna synpunkter.

Med rätta framhåller Fischer, att det ännu ej finns någon god indelning av människoraserna. De senaste årtiondenas specialforskningar ha medfört, att vi f. n. i många fall inte veta någonting, där vi förr trott oss stå på säker mark. Även om intet tvivel råder rörande förefintligheten av större rasgrupper, så har det ändå icke lyckats att uppställa ett tillfredsställande schema över rasernas likhet sinsemellan, än mindre över deras inbördes släktskap. Visserligen menar man sig numera i vetenskapliga kretsar se klarare och har beträffande en del grupper bevisligen klarlagt deras inbördes släktskap; men om ett allmängiltigt system kan emellertid ej bli tal. Därför bortses här från alla äldre indelningar, såsom Blumenbachs, Huxleys eller Stratz-Fritsches. Här föreligger endast ett försök till behandling av de tydligast kännetecknande rasgrupperna och att påvisa de sannolika förbindelserna dem emellan. Att vi härvid i somliga fall komma att röra oss på hypotetisk grund, kan ej undvikas.

2. De mindre raserna.

Först skola vi behandla några nu levande raser, vilka på grund av vad vi känna om deras kroppsliga beskaffenhet, måste räknas till de lägst stående (primitiva); de uppvisa sålunda vissa kännetecken, vilka vittna om djurliknande förstadier. Även om de stå mycket högre än

pitecantropus erectus, ja, t. o. m. än den europeiska urmänniskan, så ha de likväl ännu många primitiva egenskaper. Hit hör den ringa välvningen av hjärnskålen, den ringa bredden hos pannan och den därav följande obetydliga skallevolymen, vidare den breda, platta näsan med de snett ställda näsborrarna, det framskjutande käkpartiet (prognati), den föga utvecklade (neutrala) hakan, de mycket kraftiga ögonbrynsbågar, som i enstaka fall påminna om urmänniskans pann-näsvalk.

a. Australierna.

Typiska för detta lågt stående människoslag äro *australierne*, som äro långskallade med matt svartbrun hudfärg, mörkt hår och mörk iris (se tavla III, bild 1). Deras huvudhår är vågigt, kroppens hårväxt mycket stark, skäggväxten kraftig, påminnande om europeiska former. De äro slanka och av medelstorlek (c:a 165 cm. hos mannen). Det är ingen tillfällighet, att denna kroppsligt så primitiva stam har stannat på den äldre stenålderns kulturnivå, utan det beror därpå, att de tillhöra de minst begåvade raserna. Australierna äro samlare och jägare, känna ej till åkerbruk, förfärdiga ej lerkärl och använda ej båge.

b. Weddas.

Weddas och några liknande stammar stå australierna nära. De ha betydligt mindre kroppsstorlek (hos mannen 146—160 cm.); man räknar dem det oaktat ej till de egentliga dvärgraserna. Även weddagruppen har vågigt hår men blott ett slags bockskägg på den svagt utvecklade hakan. Bortsett från den betydliga skallevolymen (hos mannen i medeltal c:a 1277 cm³) kan man på deras kranier finna talrika primitiva kännetecken. Den egentliga wedda-människan på Ceylon lever av jakt o. dyl., är utan odling och har varken bostad eller klädedräkt.

Weddaliknande stammar utgöra inom stora områden i Syd- och Östasien de äldsta befolkningsskikten. Till dem höra urskogens invånare och slaverna i Främre Indien, där de även utgöra en del av de lägre kasterna, samt vissa lägre stammar på de ostindiska öarna. »Såsom en på sina ställen sönderriven slöja breda dessa urstammar ut sig över sydöstra Asien» (Hoernes). De ha ingenstädes förmått bilda någon egen kultur. Den »kultur» de ha härstammar nästan uteslutande från deras högre stående grannar, vanligen även deras språk.

c. Dravidas.

Bröderna Sarasin anse Indiens *dravidas* (tamiler, de s. k. »svarta indierna») vara en högre utvecklad gren av samma stam. De äro långskalliga och små eller medelstora till växten. Genom sin hårbeskaffenhet och skäggväxt påminna de om såväl australier som européer men skilja sig tydligt från de primitiva australierna genom längre ansiktsform och högre näsa. De måste förr ha varit bosatta mycket längre västerut, och ännu i dag tyder den icke ovanliga grönbruna undertonen i hudfärgen på Iran, ja, ända in i Arabien, på inflytande från dem; denna underton skiljer sig klart från den rödbruna, vilken beror på negrid inblandning (Pösch). Bild 2 å tavla III visar en typisk dravida.

d. Ainos.

En egendomlig ras är de gåtfulla *ainos* på den japanska ön Jesso och den norr därom belägna ön Sachalin (tavla III, bild 3). Deras vågiga hår påminner om weddas och australierna, deras rika skäggväxt blott om de senare och deras ringa kroppsstorlek (hos mannen omkr. 157 cm.) åter om de förra. Deras hudfärg är vitaktig eller lätt brunaktig. Ansiktet är visserligen lågt men har tämligen hög, om också något tjock näsa och verkar sålunda stun-

dom ganska europeiskt, vilket för övrigt till och med rätt ofta är fallet hos australierna. Skulle det här ej kunna vara fråga om olika högt utvecklade grenar från samma grundstam av mänskligheten, vilkas sammanhang vi för närvarande ej klart kunna urskilja? Det må anmärkas, att ainos en gång voro utbredda över hela Japan och även levde på Riu-Kiu-öarna och Formosa, där man överallt ännu i dag kan urskilja ainoinslag.

e. Polynesierna.

Här må vi även med några ord ihågkomma *polynesierna* (se tavla III, bild 4), som visserligen ha upptagit något av melanesiernas blod och kultur men väsentligen tillhöra en ljusare, högre utvecklad stam, som visar mycken släktskap med européer. Polynesierna äro av medelhög eller reslig växt (på flera ögrupper uppvisa männen t. o. m. medeltal mellan 170 och 174 cm.) och i allmänhet kortskalliga; särskilt deras ansiktsbildning står de europeiska rasernas ganska nära. Kulturellt framstå polynesierna särskilt genom en högt utvecklad sjöfartsteknik, en sträng samhällsindelning och statsorganisation.

f. Negrida dvärgraser.

På ett lika primitivt stadium som australierna och weddagrupperna stå *negritos*; de främsta representanterna för dessa dvärgnegrer äro aetas på Filippinerna, riktiga pygméer, hos vilka männens kroppslängd vanligtvis ej uppnår mer än 150 cm. De ha breda skallar, täckta med kort, krusigt ull-hår. Den korta, breda sadelnäsan, det framskjutande munpartiet med konvex överläpp, den svagt utvecklade hakan äro kännetecken på primitiva människor. Besläktade med dem äro Andamanöarnas bebyggare och semangerna på Malakkahalvön. Också papuas på Nya Guinea ha ett starkt tillskott av

negritiska beståndsdelar. Även dessa skikt tyckas alltså förr ha haft en mycket större utbredning och äro kanske ännu äldre än de weddaliknande. Ett motstycke härtill äro *pygméerna* i Centralafrikas urskogar, vilka torde vara Afrikas äldsta befolkningsskikt (tavla IV, bild 5). De få ej anses vara endast småväxta negrer. De synas visserligen stå i släktskap till negerrasen (t. ex. genom ansiktets byggnad), men äga ljusare hudfärg och andra kroppsproportioner än denna. Vidare äro *pygméerna* ofta kortskalliga, negrerna däremot mycket sällan. *Pygméerna*, som i genomsnitt uppnå endast omkr. 140 cm., torde vara världens mest småväxta ras.

g. *Papuas och melanesierna.*

Till de primitiva människogrupperna höra även Nya Guineas *papuas* och de längre österut boende *melanesierna*.

Förutom de redan omtalade *pygméerna* finnas på Nya Guinea krushåriga, mörkhyade människor, vilka med det mycket breda ansiktet, den djupt intryckta och mycket breda näsan, den stora munnen och över huvud taget ansiktsdrag av fränstötande råhet tyckas stå särskilt lågt. De äro tämligen småvuxna (omkr. 160 cm.) och dels kort-, dels långskalliga. Deras läppar äro tjocka och mörkfärgade, och de ha kraftig skägg- och kroppshårväxt. De påminna alltså delvis om negrer men delvis även om de närboende australierna.

Vid sidan av och uppblandad med detta mycket lågt stående människoslag förekommer ett stort antal människor av helt annat utseende. Utmärkande för dem är reslig kroppslängd (170—177 cm.), långskallighet, smalt ansikte med smal, konvex, framskjutande näsa, varigenom ansiktet stundom gör ett främre-asiatiskt (eller »judiskt») intryck. Hudfärgen är ljusbrun, ljust kanelbrun; hårbeskaffenheten är däremot densamma som hos de

ovan skildrade primitiva stammarna. De båda nu beskrivna grupper, vilka med ett gemensamt namn kallas »*papuas*», förekomma dels var för sig — det är till exempel inte svårt att skilja kust- och bergstammarna åt — dels äro de starkt blandade med varandra. Därtill komma spillror från det likaledes plattnästa negritoskiktet. *Melanesiern* påminner i många avseenden om den afrikanska negern. Även han har t. ex. krusigt hår och mycket mörk hudfärg.

h. *Den malajiska rasblandningen.*

Urstammarna blevo på den bortre indiska arkipelagen överlagrade av en brokigt sammansatt befolkning, det s. k. »*första malaj-skiktet*» (protomalajerna), bestående dels av långskalliga typer, som torde vara besläktade med vissa dravidastammar i södra Indien, och dels kortskalliga typer. Dessa senare kunna hänföras till mongolerna och betecknas som primitiv-malajer, vilka fränsett hårbeskaffenheten på sitt låga utvecklingsstadium stå de weddaliknande stammarna rätt nära och ofta till och med blandat sig med dem. I kusttrakterna har senare ett »*andra malaj-skikt*» (deuteromalajer) uppstått (se tavla V, bild 12); särskilt Java blev tätt bebyggt av dem. De uppvisa mycket tydligare kännetecken på mongolisk härstamning (t. ex. ögats mongolveck, jfr sid. 41) än representanterna för den första gruppen. Kulturellt stå de mycket högre och ha, särskilt på Java, upptagit mycket av den indiska kulturen, vilket får sin förklaring genom långvarig invandring av indiska folkbeståndsdelar. Att icke blott kulturelement utan även människor kommo från Indien, bevisar det ännu i Javas adliga familjer tydligt urskiljbara indiska blodtillskottet från högtstående raser. Så uppstod Sundaöarnas brokiga rasblandning, vilken hittills trotsat en noggrannare antropologisk uppdelning.

i. **Buskmännen.**

Till pygméernas släktingar måste man även räkna *buskmännen* i Sydafrika (se tavla IV, bild 6). Förr tyckas de ha varit utbredda över stora områden i Afrika, något som enstaka språkrester (smackljud) i trakten av ekvatorn bevisa. Nu förekomma de endast på den ogästvänliga Kalaharisteppen. Även buskmännen äro småväxta; skallen är kort eller medellång, hudfärgen mycket ljusare (gulbrun) än hos negrerna. Huden vill gärna lägga sig i veck. Det svarta håret är särskilt starkt spiralformat; det samlas i små kulor, vilka lämna huden bar, s. k. »pepparkornshår». En egendomlighet är den väldiga fettanhopningen på kvinnornas bakdel (steatopygi).

Liksom de centralafrikanska pygméerna från urskogarna äro också buskmännen samlare och jägare utan åkerbruk och husdjur. De äro alla undanträngda till ofruktbara marker, såsom urskog, sumpmarker och stepp. Närbesläktade äro de mera högväxta hottentotterna, vilka för övrigt torde vara uppblandade även med något mediterrant blod, som kommit dit genom hamitiska nomadstammar. Hottentotterna leva i Sydafrika som nomadiserande herdar.

Betrakta vi de i fråga om kroppsegenskaper såsom primitiva utpekade stammarna, måste vi fastslå, att de antingen stå på det lägsta kulturstadiet, såsom australierna, de wedda-liknande stammarna och pygméerna, eller ha de på sin höjd uppnått ett stadium av åkerbruk, betjäande sig av hacka, vilket är fallet med papuas, melanesier och primitivmalajer. De primitiva raserna ha aldrig skapat någon högre kultur, dock ha de ibland förmått tillägna sig en del av det, som andra raser åstadkommit, dels därigenom att de försökt efterapa deras kultur, dels därigenom att de blandat sig med högre begåvade raser.

3. De stora utomeuropeiska raserna.

a. **Negrerna.**

Av de stora rasgrupperna äro utan tvivel *negrerna* primitivast. De bilda tillsammans ingen antropologisk enhet, då de redan från urminnes tider ha uppblandats med Nordafrikas högre stående rasbeståndsdelar (hamiter). Man kan dock i denna blandbefolkning lätt urskilja den primitiva negern (se tavla IV, bild 7 och 8). Hans starkt framskjutande käkparti, breda, djupt liggande näsa med de tvärställda näsborrarna och den svagt utvecklade hakan äro kännetecken på primitiva människor. Ännu ett karakteristiskt drag utgöra de tjocka läpparna. Håret är ulligt och krusigt som hos melanesierna. Primitivnegrerna äro i allmänhet långskalliga. Ett mindre antal, som visar tendens till kortskallighet, torde ha uppkommit genom blandning med de ovan nämnda afrikanska dvärgraserna. Negrernas hudfärg varierar från mörkbrunt till gråsvart. Ej heller kroppslängden är enhetlig; det finns medelstora och storväxta grupper. Vissa negerstammar i det övre Nil-området uppnå i medeltal omkr. 180 cm. och höra till världens mest högväxta människor.

Kulturellt stå negrerna högre än de flesta andra primitiva folk, kanske därför att de så tidigt i sig upptagit blod från högre stående raser. De bedriva förutom åkerbruk en rad yrken: de tillverka lerkärl, smidesarbeten, vävnader och fläta korgar. Det är svårt att säga, vad av allt detta de själva upfunnit. Negern har mycket lätt för att tillägna sig nyheter och äger över huvud taget en ej obetydlig anpassningsförmåga. Men någon vidare utveckling kan han ej åstadkomma, utan är fullkomligt renons på andligt skapande förmåga: han är fantasilös men läraaktig och händig. Förutseende och andlig själv-

ständighet äro föga utvecklade egenskaper, munterhet och levnadslust äro däremot rikligt tilltagna (Fischer).

Beviset för negerns i genomsnitt mindre andliga arbetsförmåga i förhållande till den vita mannen kan varje opartisk iakttagare se i Amerika. De framstående negrerna, de hänförda kämparna för negerns bildning och likaberättigande i Förenta Staterna, t. ex. Booker Washington, äro väl alla blandtyper. Negerstater efter europeiskt mönster, såsom Haiti och Liberia, äro ingenting att räkna med. Spencer St. John, som varit diplomat på Haiti i tjugu år, säger, att han blir allt mer övertygad om att negrerna ej ha förmåga att upprätthålla en självständig ställning. Så länge negern står i förbindelse med den vita rasen, går det, men så snart detta stöd upphör, återgår han till afrikanska förhållanden, något som man just kan iakttaga på Haiti. Kortfattat och träffande säger Wilhelm von Polenz om Förenta Staternas negrer, att de trots sina många goda och sympatiska egenskaper äro och förbliva en underordnad ras.

Med undantag av ett i jämförelse med rasens numerära storlek litet antal högre stående individer visa negrerna barnslig omdömeslöshet och oförmåga att gå egna vägar. Den krigiska dugligheten, som utmärker enstaka grupper av negerrasen i av dem själva skapade miljöer och som där fört till upprättandet av stora, ehuru ganska primitivt organiserade stater, förtjänar att framhållas. Man tänke på det mäktiga, krigiska Zulu-riket i Sydafrika och på det jättelika Lunda-riket (två tredjedelar av Sveriges ytvidd, omkr. två miljoner invånare) sydväst om Kongo.

b. Mongolerna.

Det är ej heller lätt att av den *mongoliska rasen* ge en klar, skarpt avgränsad bild, då också här stor mångfald härskar, vilken — så ofantligt utbredd som den mongo-

liska rasen är — dels kan vara betingad av variation inom rasen, dels av blandningar med andra raser. De kännetecken, som genast låta oss märka mongolen, röra huvudsakligen ansiktstypen (tavla V, bild 9 och 10). Det typiska mongolansiktet är flackt och vanligtvis i förhållande till ansiktshöjden bredare än hos de flesta andra raser. Näsan är bred och mycket platt vid roten, varför den verkar starkt konkav. Dock förekomma också raka och konvexa näsor. Särskilt typisk är okbenens ställning. De sträcka sig från trakten av örat rakt framåt och böja nästan rätvinkligt av, varigenom den största ansiktsbredden kommer att ligga mycket längre fram än hos ett europeiskt ansikte. Vidare en egendomlighet beträffande ögonen: det s. k. mongolvecket, ett hudveck på det övre ögonlockets inre sida, vilket döljer den inre ögonvinkeln och sedan övergår i ansiktshuden. Även om man bortser från den ofta förekommande sneda ställningen hos ögonspringan, så får man genom detta mongolveck intryck av att mongolögat är snett ställt och smalt. Underkäksvinklarna äro ofta starkt utvecklade, och avståndet mellan dem är i förhållande till ansiktshöjden betydligt större än t. ex. hos den nordiska rasen. Ansiktet får härigenom något grovt och kantigt över sig. Stundom äro dessa kännetecken förbundna med lång ansiktsform. Ej heller skalleformen är enhetlig. Den varierar från medellängd till den extremaste kortskallighet, som överhuvud förekommer hos människan (L-B index över 89). Lika varierande är kroppslängden; några grupper äro nästan dvärgar, såsom samojederna (omkr. 155 cm) — ej heller japanerna uppnå i medeltal 160 cm — andra åter äro mycket högväxta, såsom nordkineserna med ungefär 170 cm. Hudfärgen är än ljusare, än mörkare, men har alltid en gulaktig undertön. Anmärkningsvärd är även den s. k. mongolfläcken, en blåaktig pig-

mentsamling på nedre delen av ryggen, vilken förefinnes hos alla mongoliders barn, även hos indianernas, mera sällan hos malajernas och Samoa-folkets; den bleknar emellertid med tiden. Hår och ögon äro mycket mörka, håret är styvt och hårt. Även beträffande kroppsproportionerna skiljer sig mongolen tydligt från européen, särskilt från nord- och sydeuropéen. Dessa senare äro slanka människor med långa lemmar; mongolen däremot är en starkt utpräglad bålmänniska, har alltså lång överkropp och jämförelsevis korta extremiteter, varigenom han verkar undersåsig. Mongolernas skallevolym tycks vara avsevärd. Detta till trots uppvisar ansiktsbyggnaden några kännetecken, vilka måste betecknas såsom primitiva.

Om man vill söka förstå den högt utvecklade ostasiatiska kulturen i dess uppkomst, måste man fasthålla vid det faktum, att vi just i österns gamla kulturländer finna ett annat slags människor, som visserligen också ha mongolögon men i övrigt starkt avvika från de ovan beskrivna. Denna »chosutyp», som man kallar den i Japan, har ett smalt, långt ansikte, hög panna, en jämförelsevis smal, stundom lätt böjd näsa. Ansiktsdragen äro ofta fint skurna, huvudet långsträckt, gestalten slank och smidig. Denna högre typ, vanlig i Mandschuriet, Korea, norra Kina, förefinnes i Japan huvudsakligen bland den gamla adeln (furstarna, daimios, och länsadeln, samurais) men förekommer även, ofta blandad med den grova mongol-typen, bland den övriga befolkningen. Just denna ras tycks ha haft stor betydelse för den ostasiatiska kulturens utveckling. Alltså står även här högre kultur i samband med en högre utvecklad människoform!

Mycket närbesläktade med mongolerna äro *eskimderna* i det nordligaste Nordamerika och på Grönland. Genom sin utpräglade långskallighet avvika de visserligen, men

beträffande ansiktsbyggnaden äro de extremt mongol-liknande.

c. Indianerna.

En urgammal utgrening från den mongoliska urstammen tyckas även *indianerna* vara, (se tavla V, bild 11). Liksom hos det äldre malajskiktet (protomalajerna) är hos dem det för de egentliga mongolerna så karakteristiska mongolvecket endast antytt; ofta finns det ej alls. Ansiktets bredd verkar mongolisk. Näsan varierar mellan konkava, raka och konvexa former. Huvudets form och kroppens längd äro i hög grad växlande. Det nästan alltid svarta håret är oftast styvt såsom hos mongolerna, hudfärgen är brungul till rödbrun, kropp och ansikte mestadels utan hårbeklädnad. Numera är man allmänt av den åsikten, att de olika slagen av indianer äro från en och samma grundform utgående variationer, betingade av den jättestora kontinentens många olikartade miljöer. Det synes mig dock ej omöjligt, att vissa nordamerikanska typer och inkafolket i Peru vore av annan än mongolisk härstamning. Här är likväl ej platsen för en ingående bevisföring.

De antropologiskt högtstående raserna inom det afrikanska och asiatiska medelhavsområdet skola i anslutning till Europa bli föremål för behandling, då de stå i synnerligen nära släktskapsförhållande till de europeiska människoraserna.

Europeisk raskunskap.

A. *Allmänna iakttagelser.*

1. Kroppsliga kännetecken, raserna och deras utbredning.

Klart är, att för kunskapen om rasförhållandena i Europa står oss så rikt material till buds som för ingen annan del av jorden. Sämst förhåller det sig tyvärr med en stor del av Tyskland, där en trångbröstad och kortsynt hållning i militära kretsar förhindrat en massundersökning. I övrigt föreligga nästan för hela norra, mellersta, västra och södra Europa tillfredsställande iakttagelser rörande skalleform, kroppsstorlek och färgkännetecken för uppställandet av översiktskartor över dessa antropologiska kännetecken. Östra Europa lämnar mycket övrigt att önska i fråga om denna sak, men även där har man redan många hållpunkter för en riktig uppfattning av dess antropologiska beskaffenhet.

Ser man först på Ripleys karta över färgkännetecknen (The Races of Europe), märker man, hur de ljusa färgkännetecknen, blont hår och ljusa ögon, bli allt sällsyntare, ju längre ut man kommer från ett sydiskandinaviskt centrum; den mörka färgen når på de sydliga halvöarna, och får ju längre söderut man kommer, avgjord övervikt. Mot öster kan man likaledes iakttaga en ökning av de mörkare färgkännetecknen; denna stegring försiggår dock mycket långsammare här än mot söder och väster, vilken företeelse kommer att behandlas längre fram. I

varje fall kan man beteckna länderna kring Östersjön, med undantag av Lappland, som de ljusaste områdena i Europa.

En liknande bild erbjuder kartan över huvudformen. Den visar den mest utpräglade långskalligheten, ungefär inom samma område, som de ljusa färgkännetecknen dominera. Undantag utgöra Storbritannien och Irland, där även de mörkare människorna i de västliga landskapen synas vara långskalliga.

Avlägsna vi oss på Europas fastland från trakterna kring Östersjön, tilltager kortskaalligheten i alla riktningar, även mot öster, och uppnår i vissa delar av Tyrolen, i de franska Västalperna och Auvergne särskilt höga tal, men avtager avsevärt i medelhavsområdet. På Pyreneiska halvön, i södra Italien och på öarna i medelhavets västliga hälft, är befolkningen långskallig. Ett undantag utgör Balkanhalvön, som särskilt i nordväst uppvisar högradigt kortskaalliga områden, vilkas utlöpare sträcka sig ända ned i Grekland.

Vid en jämförelse mellan färgkännetecknens och huvudformernas fördelning urskiljer man tydligt tre olika zoner; en baltisk med centrum ungefär i södra Sverige, där befolkningen är långskallig och ljus, vidare en zon i mellersta Europa, sträckande sig från öster till väster, inom vilken befolkningen är mer eller mindre kortskaallig och vars färg ej är enhetlig utan blir mörkare, ju längre bort man kommer från den första, ljusa zonen. Redan härav framgår, att de ljusa färgkännetecknen ej kunna vara karakteristiska för den andra zonen utan att de bero på inflytande från den baltiska. I Medelhavsområdet står långskalligheten icke i förbindelse med någon ökning av de ljusa färgerna, utan här äro just de mest långskalliga mörkast. Söderut vid Medelhavets kuster bor alltså en mörk, långskallig befolkning. Mellan de båda lång-

skalliga raserna finns en kortskallig befolkning, som ursprungligen även var mörk, men som genom inflytande norrifrån i många fall antagit ljusa färgkännetecken.

Betrakta vi slutligen Ripleys karta över kroppsstorleken, finna vi, att den ljusa, långskalliga rasen är högväxt, den mörka långskalliga rasen småväxt, under det att kortskallarna vanligen äro av medelstorlek. Ett påfallande undantag utgör blott den nordvästra delen av Balkanhalvön och det angränsande alpområdet, där kroppsstorleken är mycket betydande trots kortskalligheten.

Man betecknar de stora, blonda långskallarna såsom *den nordiska rasen*, de små, mörka långskallarna såsom *medelhavsrasen* eller *den mediterrana rasen* (Günthers »västiska» ras). På kortskallarna är det omöjligt att använda en enhetlig beteckning, då de, såsom strax skall påvisas, utgöras av flera olika raser.

Om vi utan att ingå på en vidlyftigare skildring endast hålla oss till några huvudkännetecken, urskilja vi genast två olika slag av kortskallar. Utmärkande för den ena gruppen är mycket starkt utpräglad kortskallighet, *långt* ansikte och starkt framskjutande näsa; kroppslängden är samtidigt betydande. Oaktat flera kännetecken hos dessa människor överensstämja med den nordiska typens, torde man här ej ha att göra med någon nordisk raskomponent. De nämnda raskännetecknen förekomma nämligen inom områden, där den nordiska rasens inflytande icke längre är av någon betydelse, t. ex. bland bosnier, dalmatier och albaner. Efter dess huvudsakliga utbredningsområde betecknar man detta högväxta människoslag, för vilket mörkt hår, mörka ögon, långa ansikten och korta skallar äro utmärkande, såsom den *dinariska rasen*.

I Frankrike, Västalperna och Sydtyskland däremot finnas inom områden, där en blandning med den nordiska rasen icke verkat förändrande eller ett dinariskt inslag

icke är märkbart, utpräglade kortskallar med *bred* ansiktsform, bred, låg och ofta sadelliknande näsa. Att finna ett namn på denna småväxta, mörka kortskalle med brett ansikte är mycket svårt, då alla hittills använda beteckningar äro olämpliga. Kalla vi honom alpin, medför detta lätt förvirring, då ju den dinariska rasen är starkare företrädd i Östalperna; kalla vi honom enligt Günther »östisk», medför detta den falska föreställningen, att den skulle vara särskilt vanlig i östra Europa, under det att det huvudsakliga utbredningsområdet är Frankrike och Västalperna. Ej heller beteckningen »mörk mongolid» är bra, då ju denna typ beträffande flera kännetecken skiljer sig från de egentliga mongolerna, med vilka den dock sannolikt är besläktad. Då det vore farligt att komma med ännu ett nytt namn, ansluter jag mig trots faran för missförstånd till Eugen Fischer, som i sitt sista arbete (*Menschliche Erblchkeitslehre* av Baur-Fischer-Lenz, 1923) har använt benämningen *den »alpina rasen»*. Jag är dock ej fullt överens med Fischer i en annan sak. Under det att han antager, att det i Europa blott finns en kortskallig ras med brett ansikte och mörka färgkännetecken, är jag av den övertygelsen, att de i östra Europa uppträdande folken med medelkorta till tämligen utpräglade korta skallar och starka mongolliknande ansiktsbildning samt ljusa färgkännetecken äro att betrakta såsom en särskild ras och ej som Fischer och Lenz mena, äro uppkomna av en blandning mellan äkta mörka mongoler och den nordiska rasen. På denna ras med mongolliknande kortskallar och breda ansikten skulle jag, efter Pöchs förebild, vilja föreslå beteckningen *östrasen*. Även Günther har i den nyaste upplagan av sin »Raskunskap» erkänt östrasen som sådan och betecknat den enligt Nordenstrengs förslag som den »*östbaltiska*» rasen.

Av det föregående framgår, att vi i Europa skilja mellan fem olika raser (se *raskartan* sid. 102).

Långskalliga raser	{ den nordiska (störväxt, ljus) den mediterrana (småväxt, mörk)
Kortskalliga raser	{ den dinariska (störväxt, mörk med långt ansikte) den alpina (medelstor, mörk med brett ansikte) östrasen (medelstor, ljus med brett ansikte)

2. Andliga raskännetecken.

Det är naturligtvis omöjligt att uppställa en fullt tillförlitlig gruppering av raserna efter deras psykiska värde. *Australierna* och *weddass* liksom *Afrikas dvärggraser* torde få anses som de intellektuellt lägst stående raserna, trots det att de funnits till lika länge som många andra raser, vilka uppnått höga kulturstadier. Redan *negern* har större begåvning än dessa. Ännu högre står *indianrasen*, som i Mexikos och Perus liksom majafolkens (på halvön Yukatan) kulturer åstadkommit verk, vilka européen ej kan underlåta att ge sitt erkännande. *Indianerna* överträffas vida av den *mongoliska rasen*. Denna har i Kina grundat jordens äldsta kultur. En gängse mening säger, att den mongoliska karaktären tyckes vara mera böjd för fasthållandet av det redan åstadkomna än för djärva nyskapelser. Det japanska folket har dock allvarligt skakat denna åsikt. Man kan ej beteckna det folk såsom av naturen nydaningsfientligt, vilket under två generationer omgestaltat sitt rike från nästan medeltida förhållanden till en av samtidens modernast organiserade stormakter. Klokhet och duglighet i det praktiska

livet tyckas vara en av den mongoliska rasens huvudegenskaper. Icke förty är en diffus och fantastisk mytologi ett drag, som går igen hos nästan varje mongolfolk. Dock få Kinas stora filosofer och etiker (Confucius m. fl.) ej underskattas. Seg arbetsamhet är en av mongolernas värdefullaste egenskaper. Den omnämnda ädlare typen bland mongoliderna torde besitta den större begåvningen.

Europas inhemska raser äro de antropologiskt högst utvecklade och, efter världshistoriens hittillsvarande förlopp att döma, även de som ha de bästa andliga anlagen. Med avseende på kroppsegenskaper äro den *nordiska* och den *mediterrana rasen* varandra närstående, med avseende på temperament åter förete de ganska stora olikheter. Skapande begåvning tycks vara ett gemensamt drag. Den mediterrana och den med denna besläktade *orientaliska* (ursemitiska) rasen ha bevisat sin betydande begåvning bl. a. genom skapandet av de äldsta kulturerna i medelhavsområdet.

Den *dinariska rasen* skiljer sig visserligen genom sin kortskallighet skarpt från de båda långskalliga raserna men liknar dem för övrigt i mycket. Den tillhör likaledes de högt stående raserna, även om vi ännu ej kunna påvisa någon kultur, som vore att tillskriva den ensam.

Annorlunda är förhållandet med den med dinarierna besläktade *främre-asiatiska rasen*, som i flera gammalorientalska folk dels har utvecklat historiskt liv och dels även skapat kulturella värden.

Östrasen har hittills mestadels levt under synnerligen ogynnsamma förhållanden (Ryssland); den *alpina rasen* åter utgör i Europa överallt blott *delar* av olika folk och står synbarligen kulturellt under inflytande från den nordiska och mediterrana rasen. Det är därför mycket

svårt att fälla ett säkert, allmängiltigt omdöme om dessa båda rasers kulturvärde.

Den nordiska rasen tycks överträffa alla andra raser på jorden i företagsamhet och naturvetenskaplig begåvning och tycks vara åtminstone jämbördig med de övriga högst utvecklade raserna på alla andra andliga områden.

Vilken ras, som står högst i sedligt avseende, kan naturligtvis ej avgöras, då det finns så många olika uppfattningar av detta begrepp.

Man kan sammanfatta de här behandlade huvudraserna i Europa och Medelhavsområdet (deras utvandrare till andra världsdelar inbegripna) under beteckningen *européider* i motsats till jordens övriga raser; de utgöra en sammanhörande grupp av de kroppsligt och andligt högst utvecklade människorna. Det finns naturligtvis även bland dessa *européider* olika grader, och dessa komma i det följande att i sina huvuddrag behandlas jämte den alpina rasen och östrasen.

Till slut måste ännu en gång betonas, att fastställandet av sådana psykologiska egenskaper, som kunna anses som en hel ras' *ärfvliga* egenskaper, hör till forskningens allra största svårigheter, då folk av samma ras, som under århundraden leva skilda från varandra under olika miljö, ej kunna utveckla sina arvsanlag i samma utsträckning och därigenom fenotypiskt göra ett annat intryck. Därtill kommer det genom miljön betingade sociala urvalet. Så äro t. ex. både de krigiska Kaukasus-folken och armenierna övervägande av främre-asiatisk ras. Men under det att Kaukasus-folken kunde behålla sin frihet och krigiska förmåga i sina avsides liggande berg, ha armenierna — boende närmare världshandelns huvudvägar — till största delen förlorat sin vapenduglighet och av övermäktiga grannar blivit tvingade att leva såsom ett fredligt jordbruks- och handelsfolk.

B. *De särskilda raserna.*

1. Den nordiska rasen.

a. Kroppsegenskaper.

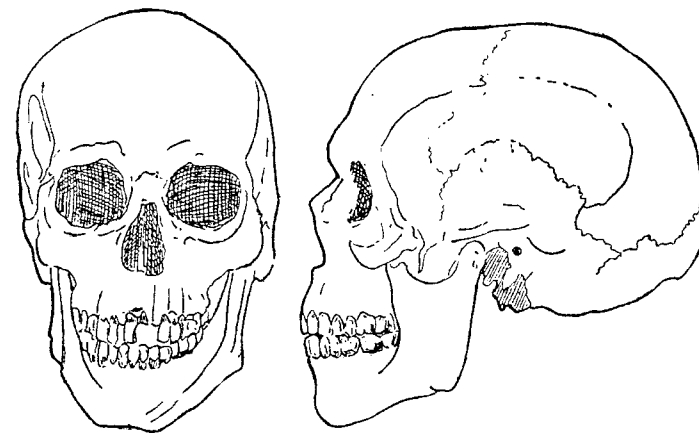

Fig. 7. Nordisk skalletyp.
Germansk gånggriftsskalle.
Efter Hoelder.

Den nordiska rasens kroppslängd är ansevärd, i det medeltalet för mannen uppgår till omkr. 1,73 m. I områden med ren nordisk ras (Sverige) förekomma ofta män av 180—190 cm:s längd och ibland överskrides till och med sistnämnda siffra. En längd av 2 m. och därutöver uppnås naturligtvis mycket sällan. De minsta individerna gå ned till en längd av ungefär 155—160 cm. Det intryck av slankhet människor av denna ras göra är främst beroende på att benens längd i förhållande till bålens är så betydande. Här skilja de sig i synnerhet från den alpina rasen, vilken kännetecknas av lång bål och korta ben. Till slankheten bidrager även att halsen är lång och smal samt händer och fötter smala och tillspetsade. Nacken

är starkt utskjutande och tyckes formligen utdragen på längden (se fig. 7 samt tavla VI och VII). Gränsen för den nordiska rasens långskallighet torde ligga omkring längdbredd index 80; en matematiskt skarp gräns kan naturligtvis ej dragas. Ansiktet är likaså i regel långt och smalt, om också i en del trakter bredare ansiktsformer förekomma (t. ex. i vissa delar av Sverige); förklaringen härtill ges längre fram. Den smala näsroten ligger högt, den likaledes smala näsryggen är mestadels rak. Dock höra även lätt konkava, lätt konvexa och lätt vågformiga näsryggar med under variationsbredden för den nordiska rasen. På gränsen mellan näsbenet och näsbrosket förekommer ofta en liten upphöjning. Pannan är hos mannen i de flesta fall lätt bakåtlutande, ögonbrynsbågarna äro tydligt utvecklade. Käken och tänderna stå nästan lodrätt. Det övre ögonlocket är lätt, ögonen ligga djupt, och hakan är kraftigt markerad. Håret och det hos det manliga könet kraftigt utvecklade skägget är blont, icke sällan med en lätt anstrykning av rött. Gränserna för blont få då ej dragas alltför snävt. Vid de antropologiska militärundersökningarna i Sverige, vilka år 1922 och 1923 utfördes av Statens Institut för Rasbiologi (Uppsala) och i vilka bearbetaren deltog, visade det sig, att antalet ljusblonda, ljusögda långskallar här är synnerligen stort, troligen större än i något annat land. Men även antalet mörkblonda och ljusbrunetta typer med nordisk huvudform och ljusa ögonfärger är mycket anseeligt. Rött hår förekommer (om ock sällan) hos den nordiska rasen i alla skiftningar, från svagaste rödblont till det mest skrikande, kopparglänsande röda. Ofta visar det sig, att ögonbryn och skägg äro ljusare än huvudhåret.

Den nordiska rasen har i allmänhet mjukt, slätt eller lätt vågigt hår; dock förekommer ej sällan även lockigt hår.

Hårväxten kan betecknas såsom medelstark. Huvudhår och skägg äro bäst utvecklade, ibland äro även ögonbrynen mycket kraftiga. Vid sina mätningar av svenska värnpliktiga fann bearbetaren, att bälens hårväxt var svagast hos de ljusblonda, hos de rödhåriga kraftigare och bäst utvecklad hos de mörkblonda och brunhåriga. Därvid togs sorgfälligt hänsyn till det ljusa hårets mindre synlighet.

Ögonen äro blå eller ljusgrå. Huden är mycket ljus och låter blodet skimra igenom, därav den vackra ansiktsfärg man liknat vid smultron och mjölk. På många delar av kroppen lyser även venernas mörka blod igenom, vilket i Spanien givit upphov till den uppfattningen, att adeln, som ju till stor del härstammade från germanerna, hade »blått blod». Nordbons rörelser äro fria och kraftiga och svara väl mot hans lugna, väl avvägda temperament (delvis efter Günther).

Såsom förut antytts, utgöra Nord- och Östersjöns kustländer den nordiska rasens huvudsakliga utbredningsområde; särskilt är den föga uppblandad i Sverige och sydöstra Norge. Såsom en väsentlig beståndsdel i befolkningen når den ända ned i södra Tyskland, tyska Österrike och norra Frankrike; däremot utgör den hos östra och södra Europas folk endast en ringa procent. Genom emigration har den i stor utsträckning utbredd sig även till Nordamerika, Sydafrika, Australien och Nya Zeeland. I de egentliga tropikerna påträffar man endast tillfälligtvis människor av nordisk härkomst, emedan rasen svårigen kan anpassa sig efter det tropiska klimatets livsbetingelser. Så försvunno t. ex. de blonda inderna nästan fullständigt, deras blod fortlever nu endast hos mer eller mindre mörka blandtyper. Sålunda anpassar sig nordfransmannen med mycket större svårighet än sydfransmannen efter tropiska förhållanden, och engelska och

holländska familjer hålla inte ut länge i de indiska kolonierna. Redan hos den andra generationen uppträda till följd av det fuktiga, varma klimatet högradig blodbrist och andra degenerationsföreteelser, vilka inom kort leda till familjens utslocknande. För en varaktig utbredning av den nordiska rasen över hela jordklotet är sålunda en oöverstiglig gräns satt. Utan tvivel trivs den bäst i det kalla, fuktiga kustklimat, som utmärker vår världsdels nordvästra del. Här och i länder av liknande beskaffenhet har rasen sin största livskraft, i subtropiska områden har den redan svårigheter att kämpa emot; i tropikerna kan den väl för en tid härska och leda men ej i längden behålla sin kraft.

b. Själssegenskaper.

Den nordiska rasen äger i hög grad *viljans kraft* och *uthållighet*. Man må tänka på de stora statsmännen Fredrik II och Bismarck, på anglosachsiska och tyska stormän inom det industriella såväl som det merkantila området (Rockefeller, Carnegie, Krupp), på vetenskapliga forskares sega och uppoftande verksamhet eller på de prestationer nordiska fältherrar åstadkommit, exempelvis Gustaf Adolf, Moltke. Här framträder också nordbons avgjorda förmåga att hålla sig till sak. Han fyller sin uppgift »för dess egen skull», fattar den såsom sin plikt, uppgår helt i den, hängiver sig åt den ända till själv-uppoftning.

Ingen annan ras besitter en så hög grad av *förtutseende* som den nordiska; en följd av naturens tuktan i det nordiska klimatet med dess kalla och karga vintrar.

Emedan den nordiska människan besitter ett *kallt och prövande förstånd* och icke lätt låter sitt omdöme fördunklas av övergående sinnesstämningar, äger hon i hög grad *omdömesförmåga*, huvudförutsättningen för hennes *rättrådighet* men även för hennes misstroagna *tillbakadra-*

genhet gentemot människor, vilka hon ännu icke ingående känner. Men de hon en gång slutit sig till, kunna räkna på hennes trofasthet. Hon är en sluten men djup natur, och vad hon en gång efter mogen prövning innerst omfattat, det håller hon också fast vid. Hennes själsdjup och besinning betinga en böjelse för stillsam och behaglig humor.

Begåvad med en levande *hederskänsla* håller hon mycket på sig själv och sin stam. Det strider mot hennes starka självkänsla att befläcka sig med en lögn. Man kan därför *lita på hennes ord*.

Trots sin förmåga att ge sig helt för en sak har hon dock stor benägenhet för individualism. Hon tycks vara mindre lätt tillgänglig för massuggestion och auktoritetstro än andra raser och vill först själv kritiskt pröva en sak, innan hon låter sig övertygas.

Även *organisationsförmåga*, ekonomisk och politisk, måste tillerkännas den nordiska rasen. Denna gör sig särskilt gällande, när ett nordiskt skikt lagrar sig över en befolkning av annan ras, såsom t. ex. fallet var med de svenska vikingarna i Ryssland. I nutiden finna vi den i det brittiska världsríkets mäktiga organisation, i För-enta Staternas handel och kommunikationer och i de utomordentliga prestationer Tyskland tack vare sin militära organisation under kriget åstadkom. Även hos de skandinaviska folken kommer den till synes. Överallt, dit svensken kommer, uppträder han som organisator. I Amerika skattas han högt såsom immigrant, pålitlig och obesticklig som han är. Redan den andra generationen av invandrande svenskar har här arbetat sig upp till ledande ställningar. Även den stora hjälpverksamhet, som det jämförelsevis lilla Sverige under och efter kriget igångsatte för Tyskland och Österrike, lämnar ett bevis för den nordiska rasens organisationsförmåga.

Med rätta framhåller Chamberlain, att det är *längtan efter det ovanliga*, det ouppnåeliga, som besjälar så många människor av den nordiska rasen och sporrar dem till högsta dådkraft. Tack vare det nordiska sinnets stora mångsidighet gör sig denna böjelse för det storvulna gällande på många områden, särskilt diktkonstens, vetenskapens och teknikens, men även i den obetvingliga lusten för svåra, vinstlovande företag på det merkantila området. Att i engelsmannen och amerikanen endast se »krämaren» är orättvist. Man måste även erkänna det storslagna i deras affärsföretag, något som ju även utmärkte den tyska Hansans verksamhet. Överhuvud måste man tillika med förmågan av idealistisk självförnekelse till fromma för en sak eller tanke även tillerkänna den nordiska rasen affärsduglighet. Då den å ena sidan sätter målet högt och å den andra förmår handla klart och nyktert, måste resultatet bli gott. Det råder intet tvivel om den nordiska andens bärkraft. Den omspanner så väl det materiella som det andliga, förmår att i anden gripa »det högsta och det lägsta». Det är denna egenskap Lenz betecknar såsom vikingasinn hos nordens folk. Allt vartill tarvas oförskräckt mod och hård viljekraft eggas till gärning: dristiga sjöfärder, upptäcktsresor, erövringar, bestigandet av hittills ouppnådda bergstoppar o. s. v., men också de djärvaste färder in i tankens värld: nya kunskaper, nya världsåskådningar.

De stora vetenskapliga upptäckterna och andra erövringar på det andliga området höra till största delen hemma i Europas nordvästra hälft (Schweiz och Österrike inberäknade) eller också i Nordamerika. Mycket betecknande är de stora begåvningarnas geografiska utbredning. Galton har visat, att många fler betydande män härstamma från norra England och Skottland, vilka äro rent nordiska, än från landets sydvästra delar, där befolk-

ningen är starkt uppblandad med medelhavsrasen. Vad Frankrike beträffar, har Odins arbeten bragt bevis för att de nordligare landsdelarna äro rikare på skriftställare och konstnärer än landets övriga delar. Just där germaner bosatt sig som tätast, finna vi de i detta sammanhang största siffrorna. Ett skenbart undantag utgöra de mediterrana och alpina områdena Toulouse och Provence med sitt stora antal högt begåvade män. Men ser man närmare efter, så gäller det här nästan uteslutande medeltida trubadurer och lärda, vilka alltså tillhöra en tid, då det nordiska (gotiska och burgundiska) blodet ännu var förhärskande bland adeln. Det ännu i sen tid (början av 10:de århundradet) av normannerna erövrade Normandie gällde länge som »Pays de sapience» (vishetslandet). Härifrån utgick även kolonisationen av Kanada. Franska och italienska genier synas i jämförelsevis stor utsträckning vara starkt uppblandade med den nordiska rasen (Woltmann).

Slutligen må även påpekas, att det knappast torde vara riktigt att beteckna den nordiska rasen såsom föga musikalisk (Lenz). Med rätta visar Günther på de redan under bronsåldern förekommande lurarna (blåsinstrument), vilka enligt Kossina ligga till grund för den senare europeiska musiken. Även den germanska sångarglädjen är ju trots »Frisia non cantat» känd. (Karakteristik delvis efter Fischer, Günther, Lenz, Woltmann, Lapouge.)

Det påstås naturligtvis ej, att *varje* individ av den nordiska rasen äger alla de anförda egenskaperna. Men betrakta vi rasen i dess helhet, så synes det finnas hos den relativt många människor, hos vilka anlagen till några av dessa egenskaper förekomma. Det finnes visserligen även inom den nordiska rasen undermåliga individer, men deras antal tyckes hos denna ras vara mindre än hos andra. Så ha t. ex. italienarna Lombroso och Ferri

konstaterat, att i Europa hos de folk eller folkdelar, där den nordiska rasens inslag är starkare, mord mindre förekommer än hos sådana, där denna ras endast i ringa mängd är representerad. Liknande förhållanden träffar man i Förenta Staterna (Ploetz).

2. Den mediterrana eller medelhavsrasen.

a. Kroppsegenskaper.

Som redan omtalats, är även denna ras långskallig (längd-bredd indexet torde variera mellan 70 och 80) men samtidigt småväxt och med mörkare hudpigment. Rasens ljusa hud uppvisar nämligen i motsats till den nordiska rasens nästan färglösa en svagt brun underton. Håret är mörkbrunt till svart samt slätt, ibland vågigt. Hårväxten är medelstark. Ögonen äro mörkbruna. Kroppslängden är mycket mindre än hos den nordiska rasen, hos mannen omkring 161 cm., i Spanien något mer, i vissa trakter av Syditalien något mindre.

Ansiktet är, liksom hos föregående ras, smalt men mindre skarpt skuret, i synnerhet är pannan mer lodrät och rundad och hakan mindre energiskt framskjutande (se tavla VIII, bild 18, 19). Näsan, även här hög, är rak, lätt konkav, eller lätt konvex. Ögonbrynsbågarna äro relativt svagt utvecklade.

Medelhavsrasen är liksom den nordiska slank och verkar till följd av sin litenhet sirlig. Kroppsbyggnaden är icke väsentligt olika hos de båda raserna. Sydlänningarnas rörelser äro utomordentligt livliga och graciösa i jämförelse med nordbornas (efter Fischer och Günther).

Förutom människor med ovala och samtidigt avgjort smala ansikten förekomma långskallar med breda ansikten. De senare utgöra huvudmassan av befolkningen i

Dordogne men förekomma även annorstädes i Frankrike. Vid Atlantens kust och inemot Loire samt i Spanien, södra Frankrike, Ligurien, Toskana och delar av Bulgarien kan man påvisa en mer högväxt art av den mediterrana rasen.

Oblandad medelhavsras bebor största delen av den pyreneiska halvön och öarna i Medelhavets västra del. I Italien är den förhärskande ända upp mot Rom. I söder är den synnerligen ren; uppblandad förekommer den över hela landet. Vi finna den vidare på Södra Balkanhalvön och på Kreta såsom en väsentlig beståndsdel av den nygrekiska folkstammen. Även i Macedonien och Bulgarien tycks den vara i ej oväsentlig grad företrädd.

Bortsett från den förut omtalade förbindelseleden mellan Spanien och Italien, vilken bestod av så gott som oblandad mediterrana ras, når sagda ras i kontinentens västra del långt norrut, i det den utgör en anseelig del av västra Frankrikes befolkning och även förekommer på andra sidan Kanalen, där den uppblandad med den nordiska rasen bildar en stor del av befolkningen i södra och västra England, Skottland och Irland. I söder når den långt utöver Europas gränser; den utgör huvudmassan av Nordafrikas befolkning; sannolikt fanns den representerad även hos de gamla egypterna. Längre söderut i Afrika påträffas även en hel mängd typer med negrid uppblandning. Hit räknas galla-, somali- och fulbestammarna. Se tavla VIII, bild 21. Deras ansikten äro »europiska». De stå den mediterrana rasen nära och låta sig svårligen avgränsas från denna. De äro ej sällan mörkt färgade, ibland mycket högväxta, som t. ex. vatussi i det övre Nil-området. Nämda stam torde vara världens mest högväxta befolkningsgrupp. Där förekomma ibland t. o. m. män med en kroppslängd över 200 cm. Denna blandningszon mellan den mediterrana (resp. orientaliska) ra-

sen och negrerna sträcker sig således tvärs över Afrika från dess östligaste områden (Somalihalvön) till dess västligaste (Senegambien). Detta breda landbältes invånare kan man beteckna som de *mediterran-negridda blandfolken*. Somliga tala hamitiska språk, hos andra av dem ha negerspråk blivit förhärskande.

En till sin art avvikande sidogren från medelhavsrasen är den av Fischer såsom »*orientalisk*» betecknade. Den är att betrakta såsom ursemitisk och torde ha haft sitt hemland på den en gång så fruktbara arabiska halvön. Denna ras skiljer sig från den mediterrana genom tämligen stora, köttiga läppar samt genom ofta förekommande mandelformiga ögon (Günther). Se tavla VIII, bild 20. Det vore kanske bäst att uppfatta den »*orientaliska*» rasen endast som en lokalvarietet av den mediterrana och ej som en särskild ras (bearbetaren).

Den orientaliska rasen bildar även f. n. grundstommen av araberna på nämnda halvö och har dessutom spritt sig till Mesopotamien, Syrien, Palestina, Nord- och Ostafrika samt genom arabernas erövringar — ehuru i ringa antal — till enstaka trakter av Europas sydliga halvöar. I Sydarabien och Ostafrika har den orientaliska rasen blivit uppblandad med negerblod. Ett synnerligen egenartat folk av orientalisk ras med negerinslag äro de kristna, semitiska abessinierna.

b. Själssegenskaper.

Liksom medelhavsrasens människor i kroppsligt hänseende äga stor livlighet och rörlighet, äro de även i andlig måtto rikt utrustade med dessa egenskaper. Med denna lättrorlighet följer stor lidelsefullhet, vilken ofta framkallar översvallande sinnesrörelser, som lätt slå om till rakt motsatta stämningar. Ett lätt och glatt sinne, skämt och munterhet äro karakteristiska för denna ras. De äro

födda skådespelare och talare, beledsaga gärna sina ord med uttrycksfulla gester och minspel. Liksom den nordiska rasen är även den mediterrana fint konstnärligt begåvad såväl på musikens som måleriets och skulpturens områden. Smakriktningarna utvecklas dock vanligen olika hos de båda raserna.

Den mediterrana rasen har stor del i skapandet av de olika Medelhavs-kulturerna. Redan i den äldsta egyptiska och mykenska kulturen gjorde den sin insats, i romarnas och grekernas klassiska kultur spelar den en av huvudrollerna, och denna ras är det, vilken förlänat den romersk-katolska kristendomen dess säregna prägel. Även för renessansen var dess betydelse stor. Under upptäckstidevarvet tillkommo de största förtjänsterna denna ras, till vilken de män hörde, som upptäckte och bebyggde Melian- och Sydamerika, omseglade Afrika, på nytt upptäckte Indien, ja, voro de första, som reste jorden runt. Kolumbus, Vasco da Gama, Magalhães, Cortez, höra till alla tiders mest lysande namn. I det nuvarande romanskspråkiga Amerika har den mediterrana rasen spritt den europeiska kulturen över oerhörda områden.

Även den *orientaliska* rasen har deltagit i skapandet av medelhavsvärldens kultur, den har gjort stora insatser i den babylonisk-assyriska, palestinska, fornegyptiska och den arabiska kulturen. Den har tillsammans med den främre-asiatiska rasen hos judarna utvecklat tron på en enda Gud, monoteismen; kristendomens första anhängare och missionärer voro till stor del människor av orientalisk ras. Denna ras är det slutligen, vilken frambringat mohammedanismen, vilken visserligen etiskt är kristendomen vida underlägsen, men vilken i jämförelse med de hedniska polyteistiska religionerna innebär ett framsteg av ej ringa andligt värde. De *mediterran-negridda blandfolken* ha visserligen ej förmått skapa en egen kultur av

något värde för oss européer, men ha upptagit och tillgodogjort sig mycket av medelhavskulturen, och de mäktiga erövrarriken de grundat och hållit vid makt i östra och västra Sudan ha verkat kulturbefrämjande på de mycket lägre stående negrerna.

3. Den dinariska och den främre-asiatiska rasen.

a. Kroppsegenskaper.

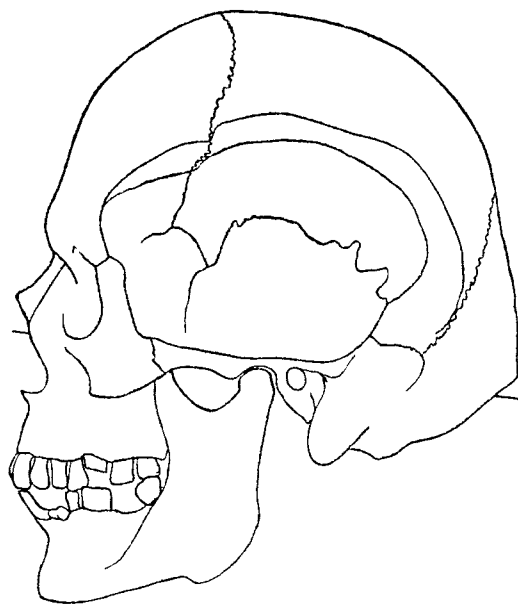

Fig. 8. Dinarisk skalletyp.

Herzegovinare med brant stupande nacke, långt ansikte och framspringande näsa.

Efter Toldt.

Den dinariska rasen har visserligen samma höga huvudindex som den alpina, men en förväxling av levande

företrädare för de båda raserna eller av deras kranier är fullkomligt utesluten, då de förutom detta indextal och den mörka färgen icke ha några som helst andra kännetecken gemensamma.

Författaren tror för sin del, att man för de oblandade dinarerna kan antaga ett medelindex av 86—87. Det utslagsgivande är emellertid *skallens form*. Huvudet verkar kort och *högt*, nacken stupar påfallande brant och ger därför intryck av att vara avhuggen (fig. 8). Pannan är mera lodrät än hos den nordiska typen, dock förekomma även tillbakalutande pannor. Men det är icke uteslutet, att man i ett dylikt fall får förutsätta blandning med nordisk ras. Ansiktet är långt men samtidigt ganska brett. Näsan är kraftigt framskjutande, mestadels konvex. Från sidan sett äro näsvingarna påfallande stora, likaså är näsbenet starkt utvecklat. Den höga näsan påminner om den nordiska typens men är mycket tjockare och köttigare än dennas, särskilt nedtill. Hela ansiktet liknar utan tvivel det nordiska men skiljer sig från detta genom en viss hårdhet. (Se tavla X, bild 26). Även kroppslängden är betydande, ja större än hos den nordiska rasen; om denna ras påminna även övriga kroppsegenskaper, t. ex. slankheten, beroende på de i relation till bålens långa benen.

Huden har en brunaktig skiftning, och rena dinarer göra liksom många sydslaver ett »sydländskt» intryck. Håret är mörkbrunt till svart, ögonen likaledes mörka. Skäggväxten är stark, kindskägget når högt upp, ögonbrynen äro mestadels buskiga; äldre kvinnor ha ofta en lätt mustasch. På det hela taget gör dinaren ett intryck av självsäker kraft (delvis efter Günther).

Den dinariska rasen har sin huvudsakliga utbredning i de nordvästliga Balkanländerna; dock når den i söder ända ned på Peloponnesus och Kreta. Dessutom hör till den en stor del av befolkningen i norra Italien. Norrut kan

man följa rasen genom de österrikiska alperna och långt in i södra och mellersta Tyskland, vidare in i Schweiz samt södra och mellersta Frankrike. Även bland tjeckerna, slovakerna, polackerna och i synnerhet bland ukrainarna, är den talrikt företrädd.

Den dinariska rasen övergår österut utan tydlig gräns i den nära besläktade *främre-asiatiska* rasen. Denna bildar grundstocken hos nästan alla folk i Mindre Asien, Armenien, Syrien, i Kaukasus-länderna och Persien, utgör vidare en väsentlig beståndsdel av judarna samt förekommer även i Turkestan, Afganistan och norra Indien, vidare i Mesopotamien, Palestina, Egypten, ja, till och med spridd i Atlas-länderna, Syditalien, på Balkanhalvön och i det sydligaste Ryssland (södra Ukraina). Denna ras har en något avvikande näsform (tavla X, bild 27, 29 och tavla XII, bild 36). Näsan har nämligen en mera rund böjning och kan i typiska fall, sedd från sidan liknas vid en 6. Ögonbrynen växa ofta ihop över näsan. Kroppslängden är medelstor.

I synnerhet ger den runt böjda näsan med dess utdragna och rakt nedåt vända spets ett säreget uttryck åt det främre-asiatiska ansiktet. Likaväl som man inom det dinariska området påträffar dessa främre-asiatiska ansikten, finner man ej sällan dinariska typer i västra Asien. Under det att de dinariska bönderna sällan erinra om judar, så är detta nästan alltid fallet med de främre-asiatiska armenierna. Härvidlag måste man naturligtvis taga hänsyn till att inom det dinariska området, särskilt den dinariska delen av det tyska språkområdet, den nordiska rasens inflytande är mycket starkare än i Främre Asien. Det bör i detta sammanhang nämnas, att en del forskare, t. ex. Lenz, anse dinarerna endast som en med den nordiska rasen starkt uppblandad gren av den främre-asiatiska.

b. Själssegenskaper.

Det är mycket svårare att få fram en karakteristik över den dinariska rasen än över de båda hittills behandlade, då den å ena sidan är så starkt uppblandad med den nordiska, att det är svårt att urskilja dess speciella väsen, så som förhållandet är i Sydtyskland och tyska Österrike, och å den andra sidan har den oblandad hittills varit kulturellt föga verksam, såsom fallet är med sydslaverna. Några av dess speciella karaktärsdrag kan man likväl alltid igenkänna. Günther framhäver såsom dess väsens kärna ursprunglig, obändig kraft och rättframhet, härtill komma mod, hjältesinne, tillförlitlighet, sträv humor och bitande kvickhet. Dessa egenskaper betingas av en viss självmedvetenhet, fosterlandskärlek, stolthet över det egna folket och dess bedrifter. Även musikalisk begåvning tycks vara karakteristisk för rasen i fråga.

Man ser, hur den dinariska rasen i mycket liknar den nordiska, och man kan förstå, att, där dessa båda raser fått herraväldet, som det ju skett i de sydöstra delarna av det tyska språkområdet, nämligen i de österrikiska alperna, en begåvad stam frambragts.

I det osmanska riket ha dinarerna utmärkt sig såsom synnerligen framstående krigare, fältherrar och statsmän. De mohammedanska invånarna på Balkanhalvön, i synnerhet albanerna, hörde till de duktigaste soldaterna i den turkiska armén och nådde ofta upp till de högsta befattningarna. Janitscharerna, den osmanska sultanens fruktade livgarde, rekryterades till stor del bland Balkanhalvöns kraftigaste söner. Vidare får man ej glömma den icke obetydliga kulturella insats den dinariska rasen gjort i norra Italien och Frankrike.

Man har hittills alltid framhållit, att den *främre-asiatiska* rasens huvuddrag vore en utpräglad affärsbegåvning och har anfört som exempel fenicierna, judarna,

grekerna och armenierna. Bearbetaren anser dock denna uppfattning ej tillräckligt grundad, då endast en del av den främre-asiatiska rasen finns representerad hos dessa fyra folk, vilka dessutom till följd av särskilt hårda livsbetingelser genomgått en egenartad utveckling. Vidare äro grekerna och armenierna i sina hemländer ej övervägande handelsidkare utan jordbrukare och hantverkare; man får ej bedöma dem endast efter en del affärsmän, som slagit sig ner i olika delar av medelhavsländerna. Det skall visst ej nekas, att rasen ifråga äger en god handelsbegåvning; men denna förefinnes även hos andra raser i jämbördig grad.

Det bör tvärtom framhållas, att den främre-asiatiska rasens huvudmassa utgöres av jordbrukarfolk, av vilka somliga ha en utpräglad krigisk läggning; osmanerna (Mindre Asiens turkar) och Kaukasusstammarna, hos vilka denna ras förhärskar, höra till Asiens bästa soldater.

Den främre-asiatiska rasen har som sagt skapat en för sin tid hög kultur hos flera gammalorientalska folk, nämligen elamierna, kasierna, hettiterna och andra, har vidare tillsammans med den orientaliska rasen utvecklat den babylonisk-assyriska kulturen och spelat en väsentlig roll vid utbredningen av den judiska, kristna och mohammedanska tron. I den sengrekiska (östromerska, bysantinska) kulturen har den främre-asiatiska rasen gjort en betydande insats.

4. Den alpina rasen.

a. Kroppsegenskaper.

Denna kortskaalliga ras skiljer sig från den dinariska huvudsakligen genom den runt formade skallen med avrundad nacke. Günther anger den alpina rasens längd-bredd index som ungefär 88. Ansiktet är brett och runt (se fig. 9

och tavla IX, bild 22, 23). okbågarna äro starkt framskjutande samt uppifrån och ned snett utåtböjda. Näsan är kortare och bredare än hos någon av de nu beskrivna raserna, flat och oftast konkav. Kroppslängden är tämligen ringa (163—164 cm.), proportionerna mellan de olika kroppsdelarna avvika alldeles från de hittills beskrivna rasernas. Alpinaren verkar hoptryckt och undersätsig.

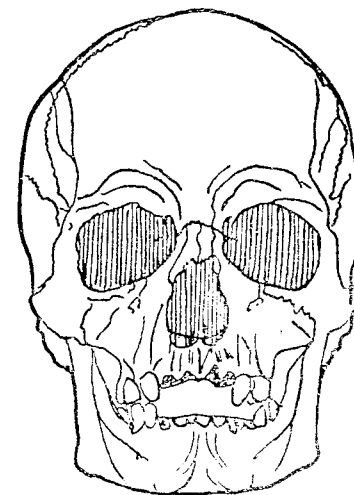

Fig. 9. Alpin skalletyp.
Piemontesare.
Efter Topinard.

Halsen är kort och tjock, överkroppen lång, lemmarna korta och liksom hoptryckta, händer och fötter breda. I fråga om kroppsproportioner samt skallens och ansiktets byggnad påminner rasen om den mongoliska, vilken dock har ännu bredare och flatare ansikte; vidare saknar den alpina rasen det karakteristiska mongolvecket. Håret återigen påminner i sin strävhet och stripighet om det mongoliska. Dess färg liksom ögonens är

mörk (brunt—svart), även hudens färg har en mörkare skiftning, vilken går något mera i gult än hos de övriga mörkhyade europeiska raserna. Av allt detta framgår, att uttrycket mongolid, d. v. s. mongol-lik, icke passar in på denna ras. Hervé, som i Frankrike ryckte denna fråga närmare in på livet, talar om mongolider t. o. m. inom själva Frankrike, vilka då och då uppträda inom rundskalliga och uppblandade befolkningselement och vilka med sina fula anletsdrag, gulaktiga hudfärg och svarta hår påminna om mongoler. Hoelder har påvisat sådana typer även i Württemberg, men han kallade dem turaner. Den alpina rasen förekommer i synnerhet i de sydvästra och centrala delarna av Frankrike, där den likväl ej heller renrasigt intager stora områden utan är starkt uppblandad med den dinariska. Den sträcker sig genom Franche Comté in i södra och mellersta Tyskland, vidare når den ända upp till Bretagne, Normandie, Belgien och södra Holland. Den förekommer ganska talrikt i Västalperna, mera glest i Östalperna, där den trädde tillbaka för den dinariska. Den förekommer väl även hos slaverna; dock är här den mongoliskt besläktade rasbeståndsdelen fåtaligare representerad av den alpina än av östrasen. Små grupper av alpinier finna vi också i sydvästra Norge, England och Spanien.

Det är icke uteslutet, att de alpina typerna verkligen äga något mongolblod i sina ådror (Lenz). Liksom enstaka mongolfolk (hunner, avarer etc.) i relativt sen tid inbrutit i Europa och uppgått i befolkningen, kunna dylika infall ha ägt rum även i förhistorisk tid. På så sätt vore det förklarligt, att den alpina rasen saknar större, sammanhängande landområden.

Lenz anser, att dessa mongolida (alpina) element ej trängt in i Europa senare än de övriga raserna. Han påpekar, att mongolida människor förekomma i Europa i synnerhet inom områden, där en s. k. relik fauna och

-flora från istiden förekommer, alltså i Alperna, i de högre berggländerna i Tyskland och Frankrike, i norra Skandinavien, norra och nordöstra Ryssland. På grund härav antager han, att de mongolida elementen levt som nomader i närheten av de istida jöklarna, ungefär som lapparna i fjälltrakterna eller en del mongoliska nomadstammar på Nordasiens tundror.

Fischer förmodar, att den alpina rasen är en förgrening av samma grundstam, ur vilken den mongoliska rasen utvecklats sig. Alpinerna måste dock ha skilt sig från denna urstam, redan innan vissa specifikt mongoliska kännetecken (t. ex. ögonlockens och ögonspringans form) uppkommit. Därför liknar den alpina rasen mongolerna blott i en del hänseenden. Dessa första alpinier ha enligt Fischer funnits i Europa redan under istiden. Lapparna äga däremot redan de mongoliska kännetecknen, som ännu saknas hos alpinerna, och ha därför först mycket senare grenat ut sig från den mongoliska urstammen.

b. Själsegenskaper.

Ej heller beträffande denna ras' andliga beskaffenhet är det lätt att bilda sig ett klart omdöme, då den, särskilt i Tyskland, är synnerligen intimt blandad med den nordiska och dinariska rasen.

Alpinaren är måttlig, arbetsam och sparsam. Så långt överensstämma iakttagelserna. Rasen i fråga förekommer ju endast spridd mellan de övriga, och dess själsegenskaper äro så litet utforskade, att det torde vara bättre att spara ett utlåtande, tills säkrare kännedom vunnits i denna sak. Så mycket kan likväl sägas, att ett flertal framstående personligheter förete en blandning av alpin och nordisk ras, såsom Luther, Beethoven, Schubert, Helmholtz. Även inom det svenska folket har ett alpinskt inslag genom vallonerna visat sig ha ett gynnsamt inflytande.

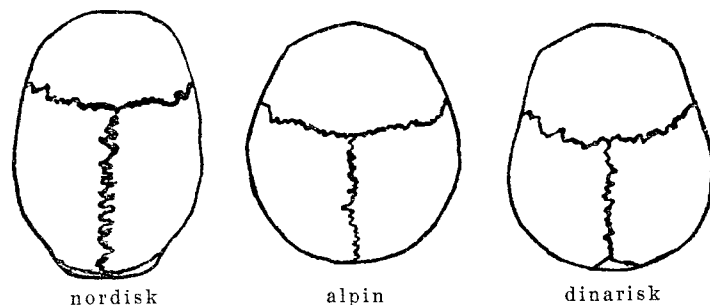

Fig. 10. Skallar sedda uppifrån.
Efter Hoelder.

5. Östrasen (den östbaltiska rasen).

a. Kroppsegenskaper.

Det är nödvändigt att med några ord motivera denna ras såsom sådan, emedan den ofta anses vara en blandningsprodukt av den nordiska rasen å ena sidan och den alpina eller mongoliska å den andra. Fischers och Lenz' karta i andra upplagan av »Grundriss der menschlichen Erblichkeitslehre» framställer sålunda hela östra Europas invånare såsom dylika bastarder. Den första, vilken, enl. författaren, talat om en självständig östras, är Deniker. Han ansåg den vara orientalisk och beskriver den såsom liten (163—164 cm.), svagt kortskallig (82—83 på levande), ask- eller linblond med brett och kantigt (car-rée) ansikte, uppnäsa, grå, ibland blå ögon samt strävt hår liksom den alpina rasen (tavla IX, bild 24, 25; tavla XI, bild 30; tavla XII, bild 33). Påfallande är den hos polackerna ofta förekommande kombinationen: ljusa färger, kortskalle, liten kroppslängd och brett ansikte.

Tschepurkowski påvisar i Waldai-området i Ryssland en ljus, kortskallig ras vid sidan av de mörka långskal-larna. Storryssarna i dessa trakter torde huvudsakligen utgöra en blandning av dessa båda typer.

Vi se här återigen, hur den ljusa kortskallen dyker upp vid sidan av den mörka långskallen, ett förhållande, som vi även lära känna hos karelerna och som går igen i de gamla ryska gravarna (kurganer). Till enahanda resultat kom samma författare vid sin undersökning av ryska bondkvinnor i Petrograds omgivning. Hela frågan behandlas ingående även av Schiff, vilken påvisar förekomsten av den blonda kortskallen hos tjeckerna och betonar, att denna skalleform uppträdde redan under den yngre stenåldern.

Att denna blonda, småväxta, östeuropeiska typ med det mongoliska ansiktet icke kan ha uppkommit genom blandning med den nordiska rasen, framgår av följande orsaker.

Rasen förekommer talrikt och övervägande inom större områden, utan att man där påträffar den nordiska typen. Dessutom veta vi, att vid en blandning mellan å ena sidan ljus, nordisk och å andra mörkhårig och mörkögd typ de mörka färgerna dominera; men östrasen är blond, i synnerhet äro ögonen ljusa — i Ryssland talar man om »vitögda finnar».

För antagandet av en särskild blond, mongolid östras tala även de av Arbo i sydvästra Norge framhållna förhållandena. Här återfinnes uppenbarligen samma ras som i Ryssland. Arbo drar t. o. m. upp likheter mellan de här härskande skalleformerna och de finska, framhå-ver det breda och flata ansiktet och betonar uttryckligen, att kortskallarna här äro avgjort blonda, men hyn understundom mattgul i motsats till den nordiska rasens skära. Först genom blandning med den nordiska rasen kunna former med längre ansikten tänkas uppstå.

Pöchs ingående undersökningar av ryska krigsfångar ha skaffat ett mäktigt stöd åt Denikers uppfattning. Från Pöch stammar också beteckningen »östras». Det är alltså

fråga om en ras, vilken bildar kärnan av den finska befolkningen, men även ofta förekommer bland slaverna, särskilt hos de nordliga stammarna, och därifrån skjuter in i det tyska språkområdet, där befolkningen en gång var slavisk. I och med att man antager en andra blond ras inom Europa, är förklaringen utan vidare given för den stora utbredning de ljusa färgerna ha österut, samtidigt som övriga nordiska särmärken träda tillbaka eller helt saknas. Vidare är det förklarligt, att antalet kortskallar med breda ansikten och med bibehållande av ögonens och hårets ljusa färger tilltager i nordöstra Tyskland.

Det må tilläggas, att ej heller denna ras är utpräglad mongolisk, då t. ex. mongolvecket saknas. Ej heller är näsan, ehuru bred, så låg som hos de äkta mongolerna. Beträffande skalleformen kan ännu icke något slutgiltigt sägas, då vissa trakter förete en höggradig, andra däremot endast en ringa kortskallighet. Huruvida det här är fråga om blandning eller variation inom rasen har ännu icke med bestämdhet kunnat avgöras.

b. Själssegenskaper.

Det är ingalunda lätt att skaffa sig en klar uppfattning av östrasens själssegenskaper. För att söka någorlunda karakterisera dem välja vi som utgångspunkt ett folk, vars grundstock och huvudmassa tillhör rasen i fråga, t. ex. storryssarna. Dessa äro nämligen övervägande avkomlingar av de finska stammar, vilka en gång lade under sig hela mellersta och norra Ryssland. Under tidernas lopp ha de blivit allt mer och mer slaviserade. Vidare erbjuda vissa landskap i Finland, där östrasen förhärskar, tillfälle att studera dennas själssegenskaper.

Som bekant har Ryssland huvudsakligen erhållit sin kultur från det grekiska Konstantinopel (Bysans), mellersta och västra Europa däremot från det latinska, väst-

romerska riket. Ryssland har vidare från 1240 till och med 1480 stått under asiatiskt herravälde (mongoler, tatarer), vilket avstängde befolkningen från all kulturell förbindelse med Västerlandet. Över det öst-europeiska slättlandets ändlösa vidder ha dessutom de kulturströmningar, vilka från Väst Europa nått Ryssland, endast långsamt, om ens alls, kunnat tränga in bland det ryska folkets bredare lager. När det gäller att mäta och värdesätta själssegenskaper hos Europas övriga stora raser, stå oss en mängd andliga strömningar (korståg, reformation, renässans, upplysningstidevarv) till förfogande, under det att dylika andliga strider mera sällan förekommit hos det ryska folket,

Trots svårigheterna är det likväl icke omöjligt att urskilja de för östrasen karakteristiska egenskaperna i deras huvuddrag. Nordenstreng har i en större uppsats över finnarna (Verdandis småskrifter, häfte 267) givit en grundlig karakteristik av desamma. Uppsatsen i sin helhet får naturligtvis ej uppfattas såsom en skildring av östrasen, då ju finnarna äro ett blandfolk av såväl östras som nordisk ras. Men Nordenstreng bjuder här flera mycket goda hållpunkter. Han skildrar ett folk, vilket delvis tillhör östrasen och som, bortsett från karelerna, alltid stått under Västerlandets (särskilt Sveriges) påverkan. Förutom Nordenstrengs uppsats anför jag i det följande Hettners karakteristik av den ryska folksjälen, vilken som sagt sedan äldsta tid varit undandragen så gott som allt inflytande från västeuropeisk kultur. De karaktärsdrag, vilka i de båda folken, det finska och det ryska, trots sin olika kulturutveckling någorlunda likna varandra, anser bearbetaren kunna tillskrivas östrasen.

Sålunda skildrar Nordenstreng finnarna såsom tröga, ehuru de stundom ända till fanatism kunna omfatta religiösa och politiska idéer; han betonar, hur finnen i mot-

sats till den mera individualistiskt lagda nordiska människan känner sig och handlar som ett led i den stora massan. Vidare är, heter det, finnen »drömmare, fantast, inåtvänd, grubblare». Finnens lynne kan å andra sidan urarta till grymhet, såsom de senaste årens strider mellan de vita och röda visat. Beträffande karelerna framhåller Nordenstreng i synnerhet deras kärlek till sång och musik. Med vad som anförts av hans skildring torde han väl ha träffat det karakteristiska för de element inom det finska folket, vilka tillkomma östrasen. En rad andra egenskaper, vilka Nordenstreng anför såsom karakteristiska för finnarna men som här ej upptagits, visar — såsom han själv även framhåller — tydligt inslag av den nordiska rasen hos det finska folket.

Hettner skildrar det ryska väsendet — främst gäller det då storryssarna — på ungefär följande sätt: Ryssen finner sig med lätthet i sitt öde, han är fatalist. Hans förmåga att uthärda plågor och smärta är förvånande. Han går lätt till ytterligheter, från den djupaste nedslagenhet slår han om till det mest hänfödda jubel. Han är till den grad godmodig, att han i varje förbrytare kan se en olycklig människa. Men hans godmodighet bevarar honom ej från den otroligaste grymhet och råhet, som särskilt kommer till utbrott i drucket eller sinnesförvirrat tillstånd. Ryssen tycks flamma upp lättare än den nordiska rasens representanter. Vidare framhåller *Hettner* ryssens religiösa och politiska fanatism jämte hans benägenhet att känna sig som ett med den stora mängden.

Ryssens musikaliska begåvning är ej ringa. Han besitter en djup och innerlig religiös känsla, vilken stundom stegras till mystik.

Hos finnarna framträda östrasens ofördelaktiga egenskaper naturligtvis mildare än hos ryssarna, då som sagt finnarna nästan under ett årtusende stått under västeuro-

peiskt kulturinflytande och i många landsdelar äro uppblandade med nordisk ras; hos ryssarna visa sig däremot samma egenskaper ofördelaktigare, beroende på den ögynnsamma miljöpåverkan och på den starkare rasblandningen med primitiva mongolstammar.

Med denna skildring skall likväl icke andlig utvecklingsmöjlighet fränkännas östrasen. Under gynnsammare levnadsförhållanden visar den sig mycket mera till sin fördel. *Polackerna*, *tjeckerna* och *magyarerna*, vilka alla i sig upptagit blod från östrasen, förete en betydligt ljusare bild. Östrasen har frambragt en hel rad högt begåvade människor, hos vilka dess goda egenskaper koncentrerat sig. Antalet framstående män såväl i Finland som i Ryssland och de nordväst-slaviska länderna är så betydande, att det ej är troligt, att de alla skulle vara övervägande uppblandade med främmande, ej östrasiska element. Slutligen må framhållas, att östrasen tagit väsentlig del i Sibiriens kolonisation.

Människan i Europa under förhistorisk tid och forntid.

Den förhistoriska tiden har indelats i tre stora perioder: 1) Den äldsta tiden. Redan under denna period uppträda de s. k. eoliterna¹, stenbitar, vilka likna ytterst primitiva verktyg. Det är dock ännu en omstridd fråga, huruvida de böra tillskrivas människan eller endast vindens och vattnets slipande inverkan. Tiden kallas efter dessa fynd den »eolitiska». 2) Stenåldern, då människans existens även är bevislig genom förekomsten av verktyg, huvudsakligen förfärdigade av sten. Endast sällan förekomma under denna tid föremål av metall. Stenåldern indelas i den *paleolitiska*² och den *neolitiska* tiden. 3) Brons- och järnåldrarna. Omedelbart härefter följer i Europa den historiska tiden. I norra Europa varar stenåldern längre än i södra. Ännu så sent som i det 19:de århundradet e. Kr. kände många primitiva stammar, t. ex. på Söderhavsoarna, i Australien och Sydafrika, icke bruket av metaller.

Vidstående schema torde klart åskådliggöra de förhistoriska tidevarven i Europa.

Den paleolitiska tiden torde omfatta flera hundratusentals år. Såsom framgår av vidstående schema indelas denna tidrymd i två perioder; den förra ojämförligt längre än den senare. I Sverige räknar man ej med någon paleolitisk tid, då landet under nästan hela denna tid

¹ Grek. »eos» = morgonrodnad, lithos = sten.

² Grek. »palaios» = gammal, »neos» = ny.

Geologiska perioder enligt Penck-Brückner-Werth		Arkeologiska perioder i Europa		Kulturer	Människor
I tiden (diluvialtiden)	Äldre perioder	Den eolitiska tiden		—	Pitecantropus erectus
	Yngre perioder	Den paleolitiska tiden (den äldre stenåldern)	Den äldre paleolitiska tiden	Primitiv jakt, nomadliv	Underkäken från Mauer Neandertalmänniskan
	Tiden för isens tillbakagång		Den yngre paleolitiska tiden	Högre utvecklade jakt, nomadliv, kanske början till ett mycket primitivt jordbruk medelst hacka, den äldsta konsten	Aurignac-Cro-Magnon-Grimaldi-Furfoozrasen
Den geologiska nutiden (alluvialtiden)		Den neolitiska tiden (den yngre stenåldern) c:a 10000—2200 f. Kr.	Den äldsta perioden (kitchenmoldingarna) Den mellersta perioden Den yngsta perioden (kopparåldern)	Åkerbruk och boskapskötsel, krukmakeri, här och var bofasthet	Den nutida människan
		Brons- och järnåldrarna (c:a 2200 f. Kr. — den historiska tidens början)	Bronsåldern Den äldre järnåldern Den yngre järnåldern		

var täckt av is. Därför nyttjas begreppen »äldre» och »yngre stenålder» av nordiska lärda icke för att beteckna den paleolitiska och neolitiska tiden, utan avses därmed den äldre och den yngre perioden inom den neolitiska tidrymden. Som den äldre stenåldern betecknas i Norden också en övergångsperiod mellan paleolitisk och neolitisk tid, den s. k. Maglemose- och kjøkkenmøddingkulturernas epok. I denna bok avser emellertid den äldre stenåldern den paleolitiska och den yngre stenåldern den neolitiska tiden.

1. Människan under den äldre, paleolitiska tiden.

a. Heidelberg-människan.

En mycket hög ålder har den underkäke, vilken av Schoetensack 1907 påträffades vid Mauer, i närheten av Heidelberg. I fråga om storlek och klumpighet överträffar denna käke av »*homo Heidelbergiensis*» alla andra.

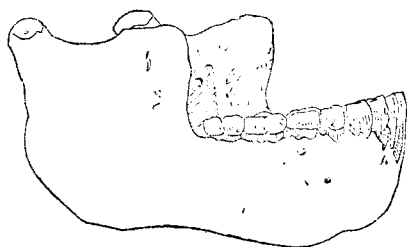

Fig. 11. Underkäken från Mauer vid Heidelberg.
Efter Schoetensack.

Visste man ingenting om tänderna, kunde man ta den för en utdöd människoapas. Men tänderna ha samma byggnad som hos människan och stå i en utåtböjd båge i motsats till den från sidorna sammantryckta käkform, som man finner hos människoaporna. Om man jämför underkäken från Mauer med yngre käkar (av

homo primigenius), så är det framför allt iögonfallande, att hakutskott fullständigt saknas hos den förra. Likaså påfallande är bredden hos den uppåttstigande grenen av käken med den mycket grunda och breda insänkningen i övre kanten. Schwalbe anser, att detta gamla diluviala fynd från Mauer tillhör ett väsen, vilket stått *Pitecantropus* nära. Möjligen är det här fråga om förfäderna till den senare neandertalrasen (*homo primigenius*).

b. Neandertalrasen.

Denna form av människoliknande väsen tillhör en mycket senare period av istiden. Arkeologiskt tillhör den utan tvivel den senaste avdelningen av den yngre paleolitiska tiden, Moustier-perioden (efter fyndorten Le Moustier i det sydfranska landskapet Dordogne). Denna tids redskap äro till en stor del av flinta och utgöras av trekantiga spetsar, klumpiga skrapor och borrar. Från att ursprungligen utan vidare ha använt stenar såsom verktyg övergick man till att giva dem en mer och mer konstnärlig form. Till redskap bearbetade benknötar förekomma också mycket tidigt.

Enär de första fynden av mänskliga skelettrester från den äldsta stenåldersperioden gjorts i Neandertal vid Düsseldorf, där Fuhlrott 1856 fann övre delen av ett kranium och andra skelettdelar, kallas hela rasen *neandertalrasen*; ofta användes härför det av Wilser föreslagna zoologiska namnet *homo primigenius*¹. Emot neandertalarens betydelse för människans förhistoria har i synnerhet Virchow uttalat sig. Han förklarade många av skallens egenskaper såsom patologiska och betvivlade starkt fyndets höga ålder. Alla dylika betänkligheter måste emellertid lämnas utan avseende, sedan talrika fynd gjorts av fullkomligt överensstämmande typ av så väl kranier som

¹ Primus = först, genius = uppkommen, född.

övriga skelettdelar, vilkas ålder med bestämdhet kunnat fastställas. Vi tala alltså med rätta om en neandertalras, som under moustier-perioden fanns utbredd över stora sträckor av Europa och där jagade ren, mammut och vildhästar, istidens villebråd.

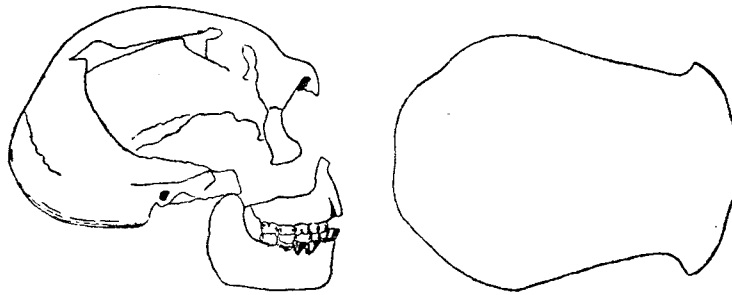

Fig. 12. Neandertalrasen.

Skallen från Spy (Belgien), sedd från sidan och uppifrån.

Efter Fraipont och Klautsch.

Lägg märke till den kraftiga ögonbrynsvalken och den föga utvecklade hakan.

De för neandertalrasen utmärkande kännetecknen ha beskrivits av Schwalbe. Hjärnskalstaket är lägre än hos någon nu levande ras, pannan i högsta grad bakåtlutande, »flyende», den övre delen av nackbenet lutar från sin högsta punkt snett bakåt, så att den för de högre raserna karakteristiska höga rundningen saknas. Huvudmassan av hjärnan låg hos neandertalrasen lägre än hos den nu levande människan.

Ett synnerligen påfallande särmerke hos rasen i fråga är den väldiga benvalk, som löper tillsammans över näsroten och skarpt avsätter sig mot pannbenen (torus supra-orbitalis). Hos den nutida människan har denna bildning efterträtts av ögonbrynsbågarna (arcus superciliares), vilka icke äro sammanhängande och uppåt ha en jämn övergång i pannbenen. Endast bland australier på-

träffas numera i enstaka fall ögonbrynsbågar, som erinra om urmänniskans. Dock kunna australierna med sina i allmänhet höga och smala huvudskålar och avvikande ansiktsbildning icke jämföras med neandertalaren.

Neandertalmänniskans underkäke är visserligen klumpig, men den uppåttigande grenen är väsentligt högre och smäckrare än hos käken från Mauer.

Beträffande den övre ansiktshalvan äro vi väl undermåttade tack vare ett kranium, som påträffats vid La Chapelle-aux-Saints i Corrèze (södra Frankrike) och vilket närmare studerats av Boule. Alla andra iakttagelser, som gjorts rörande denna sak, överensstämma med hans. Överkäken är starkt framskjutande, fördjupningen vid ögonhålans undre kant (fossa canina) saknas, näsan synes ha varit mycket bred och flat, ögonhålorna äro stora och runda. Boule påvisar, att många av dessa särmerken påminna om chimpanserna.

Huvudets allmänna form är långskallens (index enligt Klaatsch och Boule 72,5—75)¹. Hjärnskalens rymdinhåll växlar hos neandertalaren mellan 1400 och 1600 kbcm., alltså samma siffror som för den nu levande människan (genomsnittstalet för den nutida européen är 1560 kbcm.). Man måste likväl betänka, att här hjärnans bakre del var det bäst utvecklade partiet, d. v. s. sätet för sinnestörnimmelserna, under det att den främre delen till följd av den ringa pannhöjden var svagt utvecklad, alltså den del, där de högre andliga förmögenheterna ha sitt säte. Även hjärnans yttre väggar — man kan nämligen på kraniets innersida avläsa hjärnans vindlingar — erinra om de primitiva förhållandena hos apor, i det vindlingarna äro få och ytterst enkla; dock är det icke uteslutet, att individen i fråga ägt talförmåga.

¹ På grund av de få skelett man har hittat är det naturligtvis omöjligt att noggrannare beräkna variationsbredden för de fossila rasernas mått.

Neandertalrasens kroppslängd var obetydlig; den uppnådde ungefär 160 cm. Dessa småväxta människor hade likväl mycket stora huvuden (längd 192—208 mm). Deras gång avvek, förmodligen beroende på lårbenets anorlunda beskaffenhet, från den nutida människans, däri-genom att de gingo med lätt böjda knän.

Huvudskål och hjärna äro hos neandertalaren synnerligen lågt utvecklade; de påminna i många fall om människoapornas och i synnerhet om chimpansens. Schwalbe anser sig berättigad att uppfatta neandertalaren som en särskild art (*homo primigenius*) av släktet människa (*homo*) och ställer honom sålunda i ett visst förhållande till den nu levande människan (*homo sapiens*), till vilken art även de i nutiden lägst stående raserna, såsom australierna, höra.

Slutligen må erinras om att liknande fynd som de nu avhandlade gjorts även i andra delar av Frankrike likaväl som i Tyskland, Belgien, Spanien, Mähren och Sydafrika (Rhodesia).

Mycket intressanta äro de *kraniefragment*, som funnits tillsammans med en underkäk vid *Piltdown* i södra England. Man ansåg sig böra tillskriva fyndet en individ av de allra äldsta människoraserna. Prof. M. Ramström visade däremot genom en grundlig undersökning, att underkäken över huvud taget icke tillhörde en människa utan en fossil schimpans, men att kraniefragmenten förete påfallande likhet med en ras, som redan är högre utvecklad än Neandertalrasen, nämligen med Aurignac-människan.

2. Människan under den yngre paleolitiska tiden.

Mot slutet av den äldre paleolitiska tiden påträffas i Europa ett nytt slag av människor, tillhörande arten *homo sapiens*. De förete en ny kultur, vilken sedan utvecklas vidare.

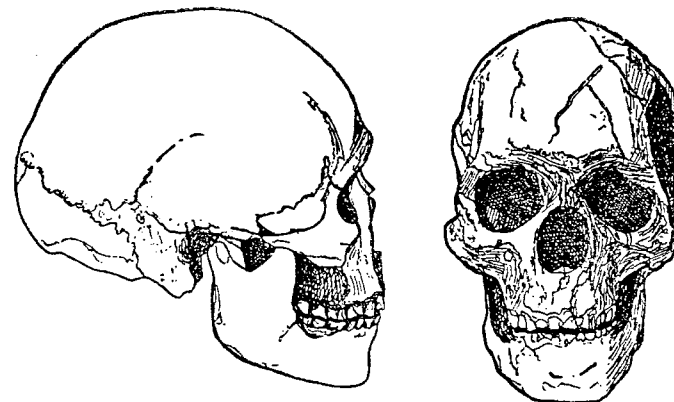

Fig. 13. Aurignac-skalle.
Efter en teckning.

a. Aurignac-rasen.

Om vi bortse från en del skallar med mer eller mindre mongolid karaktär, finna vi bland den yngre diluviala tidens människor huvudsakligen två rastyper representerade, nämligen *Aurignac-rasen*, uppkallad efter kulturperioden med samma namn, samt *Cro-Magnon-rasen*, benämnd efter fyndorten i Vezère-dalen. Fyndorten för Aurignac-typen är Combe Capelle i Dordogne; båda höra alltså hemma i södra Frankrike. Med Aurignac-rasen tyckas även de skallar, vilka påträffats i Brüx, Brünn och Predmost, alltså i Tjeckoslovakien, vara besläktade. Denna ras tillhör med hänsyn till skallens byggnad *homo sapiens*, ehuru den förete tydliga tecken på släktskap med australiska former. Förmodligen ha de samma ursprung. Likväl hade den europeiska grenen redan under den yngre paleolitiska perioden högre och rymligare huvudskål än den nu levande australiern och tyder genom sin långskallighet (index enligt Werth 64,4—66) och sitt *långsma* ansikte på ett samband med den mediterrana och med den nordiska rasen. Aurignac-människan påminner

emellertid genom sin breda näsa, bakåtluttande panna, föga utvecklade haka, samt sitt ofta utskjutande käkparti ovillkorligen om australiern (Klaatsch).

Lenz anser, att rasen i fråga står närmare den mediterrana rasen än den nordiska och visar mer släktskap med Indiens dravidas än med australierna. För denna uppfattning talar enligt bearbetarens mening bl. a. även Aurignac-människornas ringa kroppslängd (enligt Klaatsch omkr. 160 cm.).

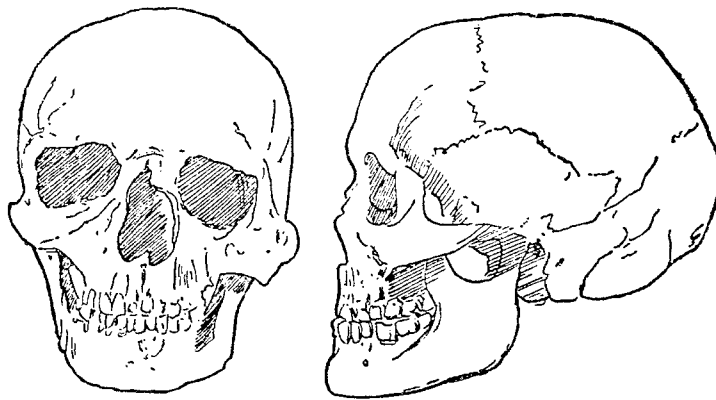

Fig. 14. Cro-Magnon-skalle.
Efter Verneau.

Lägg särskilt märke till det breda ansiktet och de sammantryckta ögonhålorna.

b. Cro-Magnon-rasen.

Vidare ha vi, som förut nämnts, från ifrågavarande tid *Cro-Magnon-rasen*. Denna fanns utbredd över stora delar av Europa. Rasen var högväxt. Enligt beräkningar efter de nedre extremiteternas längd voro männen omkring 180 cm. långa. Huvudet är stort samt långskalligt (index 72—74), ganska högvälv och har en utvälvd, något tillplattad nacke. Ansiktet åter är *brett* och *lågt*. Särskilt iögonenfallande äro de breda och låga ögonhålorna. Den

höga näsan var något böjd, hakan väl utvecklad, ansiktets profil lodrät, käkpartiet ej utskjutande.

Dessa båda raser äro av synnerligen stor betydelse för Europas förhistoria, emedan ur dem sannolikt den s. k. nordiska rasen framgått, vilket längre fram skall närmare förklaras.

Lenz anser det ej vara uteslutet att Aurignac- och Cro-Magnon-människorna endast äro variationsformer av en och samma ras.

En del vetenskapsmän av den äldre skolan förmoda, att de båda nämnda raserna invandrat från Asien eller Afrika. Dock bör även omnämnas, att en av de grundligaste moderna forskarna, Scheidt, antager, att Cro-Magnon-rasen ej invandrat till Europa från en annan världsdelen utan att den under den paleolitiska tiden uppkommit i Frankrike eller i medelhavsområdet genom urval ur en där boende äldre befolkning. Cro-Magnon-rasen, säger han, har sedan under inflytande av förändringar i klimat, växt- och djurvärld börjat stora vandringar. De grupper, som då kommo till Norden undergingo ett nytt urval och utvecklades på det viset till den nordiska rasen. De grupper däremot, som stannade i Frankrike eller i medelhavsländerna utvecklades till medelhavsrasen.

Nämnas må också den negrida *Grimaldi-rasen*, vars skelettrester man funnit i Mentone på franska Medelhavskusten.

c. Furfooz-rasen.

En korts kallig grupp av istida människor är *Furfooz-rasen*, så kallad efter dess huvudfyndplats i Belgien. Vidare fynd av samma typ ha gjorts i Frankrike, t. ex. i Grenelle (Paris) samt i Bayern (Offnetgrottan vid Nördlingen). Det tycks handla om människor, vilka kunna anses som den alpina rasens förfäder. Med den alpina

rasen är troligen även den förhistoriska *Barrebygtypen* (Själland) besläktad.

Tidigare har man varit av den åsikten, att en oöverstiglig klyfta skilde den yngre och den äldre stenåldern, nämligen så att kontinenten helt avfolkades mot slutet av den äldre perioden och att under den yngre perioden invandrande folk utifrån medförde den nya civilisationen.

Nu veta vi, att den gamla befolkningen stannat kvar och att det är dess kultur, som utvecklat sig vidare. Visserligen tycks även mången ny beståndsdel ha kommit till, något som vi ännu icke fullt klart kunna utreda. Obermaier torde ha träffat det rätta med följande omdöme: den yngre stentiden har ingalunda kommit såsom en färdig kultur från Asien utan har från en enkel början utvecklat sig vidare inom Europa. Därvid har gammalt och nytt, inhemskt och främmande flutit samman, vilket framför allt framgår vid granskandet av den yngre stenålderns husdjursbestånd, vilket dels var inhemskt, dels stammade från Afrika eller Asien.

3. Övergångstiden.

Den äldre stenåldern upphör icke helt plötsligt efter istiden utan sträcker sig ett gott stycke in i den geologiska nutiden. Dock har man icke lyckats att i alla hänseenden fastslå sammanhanget mellan den äldre periodens utlöpare och den yngre stenåldern. I Norden finns likväl ett bevisligt sammanhang mellan de båda kulturepokerna. Här finna vi nämligen två kulturer, vilka äro att betrakta såsom föregångare till den yngre stenåldern.

Den äldre kulturen, uppkallad efter *Maglemose* (den stora mossen) på Själland i Danmark, kan att döma av de fynd man där gjort betraktas såsom en fortsättning av den yngsta paleolitiska kulturen. Den kan spåras söder och väster om Östersjön (Sarauw).

Något yngre är den s. k. *kjökkenmödding-kulturen*. Namnet har den fått efter de stora avskrädeshögarna, som en gammal kustbefolkning lämnat efter sig på Östersjöns västra stränder. I dessa påträffar man å ena sidan redskap, vilka med sin primitiva teknik och sin stora klumpighet erinra om den äldsta paleolitiska perioden, men vilka å andra sidan tydligen synas vara förebilderna för de allra flesta av den yngre stenålderns redskap. En viktig sak är, att krukmakeriet för första gången uppträder under denna kulturepok. På grund därav anser man att i och med *kjökkenmöddingkulturen* den yngre stenåldern tager sin början.

Denna *kjökkenmöddingkultur*, delvis blandad med inslag från *Maglemose-kulturen*, bildar alltså utgångspunkten för den neolitiska kulturen i norra Europa. Framhållas må emellertid, att vi icke känna *kjökkenmödding-kulturens* ursprung. Måhända har man att söka detsamma utom Europas gränser. Ett viktigare spørsmål än detta är för oss att veta, huru dess bärare här i Norden voro beskaffade.

De i *kjökkenmöddingarna* funna kranierna äro nästan utan undantag långskallar och, i de fall de närmare kunna bestämmas, av *Cro-Magnon*-typ. Endast en huvudskål, funnen vid *Casemose* på Själland, har kortskallens form och framvisar härmed ett svagt främmande inslag. Kortskallarna äro talrikare på *Maglemose-kulturens* fyndplatser. Dock förekomma även här långskallar av såsom det synes »nordisk typ». (Nilsen und Kossina, *Indogermanen I.*)

4. Den neolitiska tiden och den nordiska rasen.

Kjökkenmöddingkulturen utbredde sig över de danska öarna, Jylland, Sleswig-Holstein och södra Sverige. I norra Frankrike, Belgien och södra England finna vi en

med den danska nära besläktad flintkultur. Men ur Nordens kjökkenmöddingkultur utvecklade sig under den yngre stenåldern en egenart, vilken man kallat den *nordiska stendölders-* eller *megalitkulturen*. De megalitiska gravarna, stora stenkammargravar, uppfördes av stenblock, som ställdes i fyrkant och täcktes av en väldig stenhäll. Man finner dem i södra Sverige, Danmark och norra Tyskland, ett neolitiskt kulturområde, vilket beträffande stenredskapens teknik, formskönhet och mångfald överträffar varje annat inom Europa. Mycket värdefullt åstadkoms även på krukmakeriets område, i det formriktigheten utvecklades och man uppfann nya sätt att pryda föremålen.

Denna kultur har som sagt sitt centrum i de västbaltiska länderna. Senare forskningar, främst Kossinas och Åbergs, visa, huru från detta centrum kulturen utbredd sig över den nordtyska lågslätten och vidare österut ända till Svarta havets nordkust och i söder till Mellaneuropas berg, ja, ända till Alperna, där de yngsta skikten av påbyggnader i Schweiz och österrikiska alperna tydligt bära vittne om ett nordiskt inslag.

Länge har man sökt bevisa, att de västbaltiska länderna vore indogermanernas hemland, och särskilt ha Penka, Wilser och M. Much anfört en mängd bevis härför, men först Kossina och framför allt Åberg har det lyckats att efter skarpsinniga forskningar giva de säkra bevisen för att det här gäller ett viktigt kulturcentrum, vars folk redan under stenåldern utbredd sig över stora delar av Europa. Menghin anser, att denna nordiska kulturs bärare utgjorde det indogermanska urfolket.

Låt oss nu övergå till att betrakta rasförhållandena inom detta område. Det gäller alltså att fastslå det indogermanska urfolkets ras. Den övervägande massan av det nordiska kulturområdets befolkning består av nor-

disk ras. Dess väsentligaste särmerken äro som sagt: *lång skalleform med utvälvd nacke, långt, smalt ansikte med ej framspringande okbågar, utvecklade ögonbrynsbågar, en något bakåtlutande panna, hög, smal näsa och väl utvecklad haka.* Vid sidan av denna förhärskande form finner man i Danmarks och Sveriges stendösar och gånggrifter ännu en typ, vilken med sitt lägre ansikte och sina sammantryckta ögonhålor påminner om Cro-Magnon-rasen. Den förekommer även blandad med samma typ med långt ansikte. Vi ha alltså här att göra med två olika långskalliga former, vilka i förening skapat den nordiska typen, i det att vissa egenskaper, vilka vi måste betrakta såsom dominanta i den mendelska betydelsen, fått överhand. Så uppstod den förhärskande typen med långt ansikte och utvälvd nacke, en förening mellan kännetecknen för å ena sidan Aurignac- och å den andra Cro-Magnon-typen, men båda på ett högt utvecklingsstadium. Schliz, som i antropologiskt syfte undersökt det tyska megalitområdet och de därifrån utgrenade kulturerna i norra och mellersta Tyskland, finner överallt den ovan skildrade nordiska typen vara den förhärskande men påpekar, att rasmärken understundom uppträda, vilka uppenbart erinra om Cro-Magnon-typen.

Befolkningen i megalitkulturens och dess avläggares områden är alltså av nordisk typ, och därmed är det germanska urfolkets ras fastslagen. De nutida förhållandena likaväl som hårfärgen hos några lik, vilka påträffats i träkistor från bronstiden, låta det synas sannolikt, att denna människa även var blond och blåögd.

Fynden visa emellertid också tydligt, att redan under den yngre stenåldern kortskalliga typer ej voro ovanliga bland germanerna, i Danmark ända till 26 på 100; i Sverige är motsvarande procenttal endast 8,5. Emellertid visa de flesta danska kortskallarna från denna tid ett tyd-

ligt inflytande från den långskalliga rasen. Olika slag av kortskallar förekomma; i Sverige påminna dessa om finska och lappska former. I Nordtyskland träder det kortskalliga elementet ännu mer tillbaka än i Sverige.

Från detta nordeuropeiska centrum, det ariska urfolkets hemland, utbredde sig befolkningen redan under den yngre stenåldern åt olika håll, särskilt söder- och österut, sålunda alltså utökande sitt område. Från kopparåldern, vilken kan betraktas såsom stenålderns sista skede, kunna vi i de schweiziska påbyggnadernas skikt påvisa nordiska kulturrester och kranier av nordisk typ. De äldsta påbyggnaderna tillhöra andra kulturer och raser. Över den s. k. bandkeramikens¹ kulturskikt i södra Tyskland, Sudeterna och Österrike bredde sig ett skikt av nordiskt ursprung. Bandkeramiken sträcker sig från Rhen till Balkanhalvön. Dess bärare stå den nordiska rasen nära och torde ha utvecklats ur samma beståndsdelar som denna. Kulturen tycks emellertid även ha rönt starkt inflytande österifrån.

Även när det gäller kopparålderns olika skeden i norra och mellersta Europa, är sambandet med den nordiska stenåldern delvis bevisat. Redan länge ha bevis härför förelegat beträffande Skandinavien, Danmark och nordvästra Tyskland, samt nyligen även fastslagits för den s. k. Aunjetitzerkulturen i Schlesien, Böhmen, Mähren och nedre Österrike. Även dessa kulturers bärare äro väsentligen av nordisk ras, vilken under bronsåldern utbredde sig ända ned över Italien och Balkanhalvön (den mykenska kulturen) samt även västra Gallien (kelter). En sista utlöpare når omkring år 600 f. Kr. den iberiska halvön. På detta sätt erhåller Europa genom folkvandringar, vilka ursprungligen utgingo från de västbaltiska länderna, så småningom sin ariska befolkning.

¹ Namnet efter de bandformiga prydnadsmönstren.

Det är klart, att de områden, vilka bebyggdes av de utvandrande nordborna, icke förut voro folktomma. Överallt fanns en äldre befolkning, vilken så att säga överskiktades och så småningom genom blandning uppgick i den nya.

5. Övriga raser i Europa under den förhistoriska tiden.

I Frankrike och på Pyreneiska halvön utbredde sig redan under den yngre stenåldern *medelhavsrasen*, här och där uppblandad med kortskalliga typer av mongolid karaktär (sannolikt *alpin*), vilka uppträdde mycket tidigt och kunna påvisas redan under övergångstiden mellan den äldre och den yngre stenåldern, nämligen i avskrädeshögar vid Tajo-mynningen i Portugal och i en bajersk grotta. Även norrut uppdyka under Maglemoseskedet enstaka mongolida kortskallar med mycket högt längd-bredd-index (86—88). De blanda sig med de långskallar, från vilka den nordiska typen utvecklade sig.

I de germanska gånggrifterna från folkvandringstiden utgöras några procent av fynden av kortskalliga typer, vilka åtminstone delvis torde stamma från Norden. Detta kortskalliga bestånd var emellertid alltför obetydligt för att kunna göra sig gällande gentemot den nordiska typen, varför denna ännu i dag förblivit förhärskande i sitt gamla hemland. Annorlunda förhöll det sig i söder och väster. I Frankrike funnos redan under den yngre stenåldern, särskilt i nordöst och söderut ända ned till sydalpna, talrika mongolida kortskallar (*alpin*). Dylika ha även påvisats i det övriga alpområdet; man har funnit deras skelettresten i de äldsta schweiziska påbyggnaderna och nu senast även i de östra alpna. I dessa trakter uppstod sålunda en blandning mellan den invandrande

nordiska rasen och den alpina, liksom i västra Europa med den mediterrana. Enligt Reches forskningar synes *öst-rasen* under den yngre stenåldern ha utbredd sig österifrån ända till Schlesien och Böhmen. Den *dinariska* rasens utbredningsområde under stenåldern kan icke fastslås.

Säkert är emellertid, att icke någon egenartad kulturform i förhistorisk tid får tillskrivas varken den alpina eller den dinariska rasen. Den västeuropeiska stenålderskulturen stammar från den mediterrana rasen. Bandkeramikulturens bärare visa nordiska särdrag och megalitkulturen är utan tvivel en rent nordisk företeelse. Den europeiska kulturen under sten-, brons- och järnåldrarna får alltså främst tillskrivas den nordiska rasen, endast delvis den mediterrana.

6. Den nordiska rasen och de indogermanska folken.

Vi ha redan upprepade gånger flyktigt berört den ariska frågan och därvid förutsatt, att den nordiska typen vore den urariska. Att de europeiska folken trots sin gemensamma ariska språkstam — för att inte tala om de asiatiska — ingalunda förete någon enhetlig typ, tarvar icke någon bevisföring. Det gäller alltså att fastslå, vilken rastyp, som bör anses ha varit det ariska språkets ursprungliga bärare. Det kan då naturligtvis endast bli fråga om en typ, vilken är gemensam för alla ariska folk. Den mediterrana rasen förekommer huvudsakligen i västra och södra delarna av utbredningsområdet och är, efter vad vi i språkligt hänseende känna om densamma, säkerligen icke indogermansk; ännu mer begränsat är den alpina rasens område. I något större antal förekommer denna endast i sydvästra Europas mellersta delar och har, såsom redan antytts, aldrig haft något självstän-

digt kulturliv. I Norden saknas dinarerna nästan helt och hållet och bo i tätare massor endast i sydöstra Europa, även de utan egen förhistorisk kultur. Dessutom veta vi genom med dem närsläktade asiatiska stammar, att de ingalunda talade ariskt språk utan kaukasiskt; östrasen kommer ej alls i fråga, ej heller de mörka indiska stammarna.

Såsom gemensam för alla ariska folk låter sig med hjälp av litterär tradition, bevarade avbildningar och skelettresterna fastslås endast en ras, nämligen den nordiska. Den bildade kärnan i alla ariska folk, den utgjorde det fria folket, adeln och ledarna. Endast så kan den märkliga överensstämmelse, vilken i så hög grad förefinnes mellan gammalt indiskt, iranskt, grekiskt och germanskt tanke- och känsloliv få sin förklaring, en uppfattning, åt vilken bl. a. Chamberlain och Deussen givit uttryck. Blodsgemenskapen är här det grundläggande.

Bevisen för att de gamla ariska folken övervägande tillhörde den nordiska rasen ha av Pösche, Penka, Wilser och Lapouge samlats och framlagts, och de ha av senare forskare fullständigats.

Tacitus berömda beskrivning på *germanerna*: »trotsiga blå ögon, rödblont hår och reslig kroppsbyggnad» bekräftas av en lång rad vittnesbörd. Germanernas skelett ligga i tusental i gånggrifter från folkvandringstiden, och dessa föga ännu ett drag till den ovan anförda bilden: den nordiska huvudskålsformen. Ta vi så även de romerska konstnärernas framställningar av germaner i betraktande, få vi en bild av den nordiska rasen, så tydlig, att vi icke kunna önska oss den bättre.

Hos Livius skildras de i Italien infallande *kelterna*: »höga gestalter, svallande, rödblont hår». Av andra skriftställare skildras de på samma sätt och liknas vid germanerna. De skelettfynd man gjort äro även de välta-

liga. Ännu under den tidigaste järnåldern äro kelternas (gallernas) skallar av nästan uteslutande nordisk typ; under den yngre järnåldern gör sig det alpiska blodet här märkbart, i det bland de keltiska skelettfynden från denna tid kortskallarna alltmer tilltaga. Liknande äro förhållandena i Schweiz vid samma tid, likväl överväga invandrarnas nordiska långskallar (V. Gross).

I anslutning till ett ställe hos Diodoros har man skilt mellan ett äldre och ett yngre skikt av kelter. Det senare kom först sent från nordost och överlagrade eller besegrade det förre. Denna uppfattning stödes av ett ställe hos Lucanus, där denne berättar, att kelterna draga sig tillbaka till den iberiska halvön för de inträngande gallerna (enligt Penka). Vilseledd av nutida förhållanden har Broca antagit, att de äldsta kelterna voro mörka med korta skallar och breda ansikten, kort sagt, av alpin ras, under det han anser gallerna ha liknat germanerna. Broca har följaktligen felaktigt betecknat den alpina rasen såsom keltisk eller kelto-slavisk; en beteckning, som understundom användes ännu i dag, särskilt av fransmän i tendensiöst syfte.

Vi måste likväl hålla det för alldeles uteslutet, att två varandra språkligt så närstående keltiska folk som kelterna i Spanien och gallerna i Frankrike i kroppsligt hänseende skulle ha företett så stora olikheter som den nordiska rasen å ena sidan och den alpina å den andra. Det vore vidare obegripligt, att det äldsta kelterskiktet på Brittiska öarna, goidelerna i Skottland, på Irland och på ön Man, förete övervägande långskalliga typer. Det förariska skiktet bildas här av mediterrana långskallar. Att en nordisk beståndsdel blandade sig med dessa bevisa de många blåögda och blondhåriga barnen hos irländarna och den blonda rasbeståndsdel bland högskottarna. Just detta nordiska skikt är att betrakta såsom det keltiska

språkets bärare. Liknande måste förhållandena ha varit i Frankrike, dock med den skillnaden, att det förariska skiktet här ej endast utgjordes av den mediterrana rasen utan även av den alpina, vilken senare i många områden blev allena rådande.

Närmast besläktade med kelterna i språkligt hänseende äro *italikerna* (latinare, umbro-sabeller). De italiska dialekternas släktskap med de keltiska berättigar till antagandet av en sluten kelto-italisk grupp inom de ariska folken. Och då de italiska stammarna förete många språkliga likheter med de germanska, så kan intet tvivel råda om att italikerna en gång varit bosatta norr om alperna. Vi äga till och med en utgångspunkt för att bestämma tiden för deras nedvandring: sålunda ha de samma ord som germanerna för brons (germ. *aiz*, lat. *æs*), men det keltiskt-germanska ordet för järn (*isarno-isarna*) känna de icke. Vandrigen till Italien måste alltså ha ägt rum redan under bronsåldern (R. Much). Dessa fakta hänvisa oss till antagandet, att italikerna ursprungligen liknade kelterna och alltså äro att hänföra till den nordiska rasen.

Men vi ha även omedelbara bevis för att nordiska ras-kännetecken ännu i sen tid icke voro sällsynta inom de högre stånden, de gamla patricierna och den fria befolkningen. Författaren fäster icke alltför stor vikt vid diktens skönhetsideal, då ju den romerska litteraturen är starkt beroende av den grekiska, även om vissa antropologiska fakta måste ligga till grund för det långvariga bibehållandet av det blonda idealet. Av framstående personligheter var Cato den äldre rödlätt och blåögd, vidare skildras Sulla, Augustus och Nero såsom blonda, den sistnämnde ävenledes blåögd liksom Galba, Cæsar som högväxt och ljushyad. Detsamma gäller om Tiberius. Familjenamnen Flavius (blond), Fulvius (gulhårig), Aure-

lius (guldhårig) och Rufus (röd, rödaktig) tala ett tydligt språk. I varje fall har den berömda stamfadern, vilken familjenamnet först tillkom, ägt den ifrågavarande egenskapen. Ytterligare belysande synes saken, då en gren av släkten Aurelius bär tillnamnet Fulvus. Dylika släktnamn voro ursprungligen individuella personnamn, som väl endast blevo beständiga, i de fall den ifrågavarande egenskapen ofta uppträdde inom släkten (Hauser).

Men då människan icke endast härstammar från fadern, så måste den ofta uppträdande nordiska rastypen bland adeln förutsätta, att denna ej heller var ovanlig hos mindre berömda eller omtalade familjer. Hauser har i detta syfte även studerat de romerska statyerna och porträttbysterna och kunnat fastslå den nordiska typen hos ett stort antal romare och romarinnor från slutet av den republikanska tiden och kejsartiden. Framställningarna erinra, såsom Günther säger, om hårda nordiska huvuden från vår egen tid. Även Günthers påvisande, att det romerska folket under den äldsta tiden företer en stark nordrasisk lynnesläggnings anser jag väl grundat.

I och med världsrikets bildande börjar nationens förfall. Talrika krig, tröstlösa jordbruksförhållanden, utvandring till provinserna och, som Seeck framhållit, utrotandet av nationens bästa folk genom proskriptionen och andra politiska förföljelser, bidra till det äktromerska beståndets undergång. I den nordiska rasens ställe träder den socialt alltmer framåtgående medelhavsrasen samt de frigivna slaverna, vilka kunna ha kommit från vilken del av världen som helst (de flesta stammade likväl från Syrien). Det är betecknande, att den för soldaterna föreskrivna längden under kejsartiden måste sänkas till 148 cm.; flertalet av de rekryterade soldaterna voro redan då av småväxt medelhavsras. En grundlig rasväxling hade fullbordats. De nya romarna ägde visserligen ännu till

det yttre den gamla kulturen, men i andligt hänseende hade denna blivit en annan; den kännetecknades nu mindre av den nordiska andan men mer av den mediterräna, den orientaliska och främre-asiatiska rasens karaktär.

Beträffande *grekerna* kunna vi utan någon som helst tvekan antaga de bevis, poesien erbjuder, då ju den grekiska diktkonsten framvuxit på egen hand. Om här alltså det blonda skönhetsidealet träder oss till mötes, så kan intet tvivel råda om att sådan var typen för den förnåmna greken, på samma sätt som medeltidens trubadurer låna sina ideal från riddarnas krets, för vilka de skapa sina verk. I en skrift av Adamantius (Origenes) från 5:te århundradet efter Kr., vilken likväl stöder sig på äldre källor, skildras greker av god härstamning såsom i stort sett nordiska typer, endast svagt uppblandade. På en dylik rasblandning tyder även Aristoteles uppgift, att håret med åldern mörknade, och att skägget var rödaktigt trots den mörka hårfärgen i övrigt, en företeelse, som även nu för tiden kan påvisas i alla länder, där blandning med nordisk ras ägt rum.

Även statyernas färger tyda på att en betydande nordisk rasbeståndsdel varit förhanden hos det grekiska folket. Vid färgläggningen av de bekanta Tanagra-figurerna, vilka framställa människor ur det dagliga livet och inga idealgestalter, ha för håret använts nästan uteslutande rödaktiga eller gula färgtoner, för ögonen blå. Även den stora konsten visar detsamma. Det skulle föra för långt att här anföra några enstaka exempel. Att grekernas skönhetsideal verkligen var alltigenom nordiskt, framgår icke blott av diktens skildringar av gudar och hjältar utan även av de talrika statyer och byster, av vilka Günther återger ett vackert urval. Vad som gäller de gamla grekerna, gäller även makedonierna.

I motsats härtill äro de nutida grekerna av mediterrän ras, uppblandade med dinarisk och främre-asiatisk, såvida icke genom invandring från södra Albanien mer nordiskt blod tillförts dem.

De en gång på nordvästra Balkanhalvön bosatta *illyrierna* sägas av Galenus likna germaner och beskrivas såsom rödblonda. De i byn Glasinač i Bosnien funna skal-larna från järnåldern äro enligt Lapouge öfvervägande nordiska, och detta i ett område, som i dag tillhör den dinariska rasens centrum.

Trakerna avbildade sina gudar blonda och blåögda efter sin egen förebild (Xenophanes).

Under det gotiska kriget uttalar sig Prokopos om *slaverna*. De skildras såsom ett av nordiska och mörka beståndsdelar blandat folk. Den arabiske geografen Ahmed ben Fozlan säger, att volga-ryssarna äro högväxta som palmer och gul- eller rödhåriga. Ännu så sent som vid slutet av första årtusendet e. Kr. gå hos araberna alla ljushåriga under beteckningen slaver (Hoernes). Den långa skalleformen är bevisad genom fynden av gamla huvudskålar.

På de östeuropeiska stöpperna levde de ariska *sakerna* (*skyterna*). De nådde ända fram till Turkestan, Korasan och Afganistan, ja, ända in i Indus-området. Enligt antika skriftställare likna de kelter och germaner och ha som dessa blont eller rödaktigt hår. I slutet av fjärde århundradet berättar Ammianus Marcellinus om *alanernas* sakiska stam, att den hade benägenhet för att bli blond (sufflavi). Alanernas efterkommande, oseterna, bo ännu i dag i Kaukasus. De ha enligt resenärers skildringar blont eller ljusbrunt hår. I sakernas gravar har man öfvervägande funnit skelett av nordisk typ (Hüsing).

Då det språkliga sambandet mellan *iranerna* (meder, perser) å den ena sidan och *sakerna* å den andra står

fast, så kan heller intet tvivel råda om att de ursprungligen haft samma rastyp. På Alexandersarkofagen framställas perserna med långa ansikten, smala näsor och blonda liksom greko-makedonierna. På en av de berömda, i lysande färger utförda freskomålningarna i grott-templen invid den indiska byn Ajanta framställas ett följe sändebud från perserkonungen Kosroes I (omkr. 600 e. Kr.). Bland personerna befinna sig enligt Ujfalvy rent nordiska typer. I den äldre arabiska litteraturen avses med »de blondskäggiga» såväl perser som greker (Geyer, briefl. Mitteil.).

Även bland de nu levande iranerna finnas, särskilt i Farsistan (Persis), blonda beståndsdelar av nordisk härstamning (Hüsing).

De med iranerna närbesläktade *inderna* voro ursprungligen, i motsats till vad förhållandet nu är, av nordisk ras. På de förut omtalade väggmålningarna finna vi hos indernas hy alla färgtoner från vitt till mörkbrunt; tolv av de framställda personerna ha blå ögon.

Bland Indiens bramaner, särskilt i nordväst, finner man ännu någon likhet med de europeiska nordborna, nämligen med avseende på kroppslängd, näsans form och över huvud taget ansiktsbildningen. Även blonda och ljusögda personer förekomma bland dem, om också sällan. Ett säkert bevis för att inderna ursprungligen voro blonda har Hüsing framlagt. Han påvisar, att de under första hälften av andra årtusendet f. Kr. i Armenien uppträdande »harri» just voro inder, vilket torde klart framgå av deras gudanamn likaväl som av deras personnamn. Men då det indiska ordet häri betyder blond, så kallade sig inderna en gång »de blonda».

De nutida indiska folken, vilka tala ariska språk (hinduerna o. a.), visa en mycket brokig rasblandning. Håret och ögonen äro nästan uteslutande mörka. Hudfärgen

är olik i olika trakter; den skiftar från så ljusa nyanser, som man ser hos medelhavsrassen i Europa, till de bruna toner, vilka äro karakteristiska för dravidas och naturligtvis bero på blandning med dessa. De flesta av de nutida »ariska» inderna äro långskalliga. Förekomsten av denna skalleform torde endast till mindre del bero på det forntida nordrasiska inslaget utan mer på blandning med en i Indien representerad utlöpare av den mediterrana rasen¹ med vilkens grundstock denna gren står i förbindelse genom den orientaliska rasen i Arabien; delvis går långskalligheten också tillbaka på dravidarassen, av vilken talrika stammar antagit ariska språk. Kortskallar anträffas i Indiens nordvästligaste landskap, där ett inslag från den främre asiatiska rasen tydligt kan iakttagas, och i de nordliga och östliga områdena, där blandning med mongoliska stammar gör sig gällande. Kroppslängden är medelstor eller reslig.

Nu till sist några ord om *armenierna*. Kaldeerna av främre-asiatisk ras överlgrades i det bergland, som senare fått namnet Armenien, av kimmerierna, vilka tillhörde den trakisk-frygiska gruppen. Alltså gäller beträffande dem, vad som ovan sagts om trakernas blondhet. Enligt skildringar från 5:te århundradet e. Kr. var gammalarmeniernas folkhjälte, Dikran, blond (Hüsing). Trots att i nutiden den främre-asiatiska rasen med vad som är utmärkande för dess karaktär och väsen tagit överhanden i dessa trakter, så saknas likväl icke ännu i dag efterkommande av det blonda ariska erövrarskiktet. Wirt har i Kurdistan sett mörkblonda och blåögda armenier och även Hueppe påpekar, att han mätt armenier av nordisk typ.

Sammanfattar man alla dessa fakta, så får man väl anse sig ha lyckats bevisa, att de ariska språkens ur-

¹ Enligt v. Eickstedts forskningar förekommer denna ras även i nordvästra Indien.

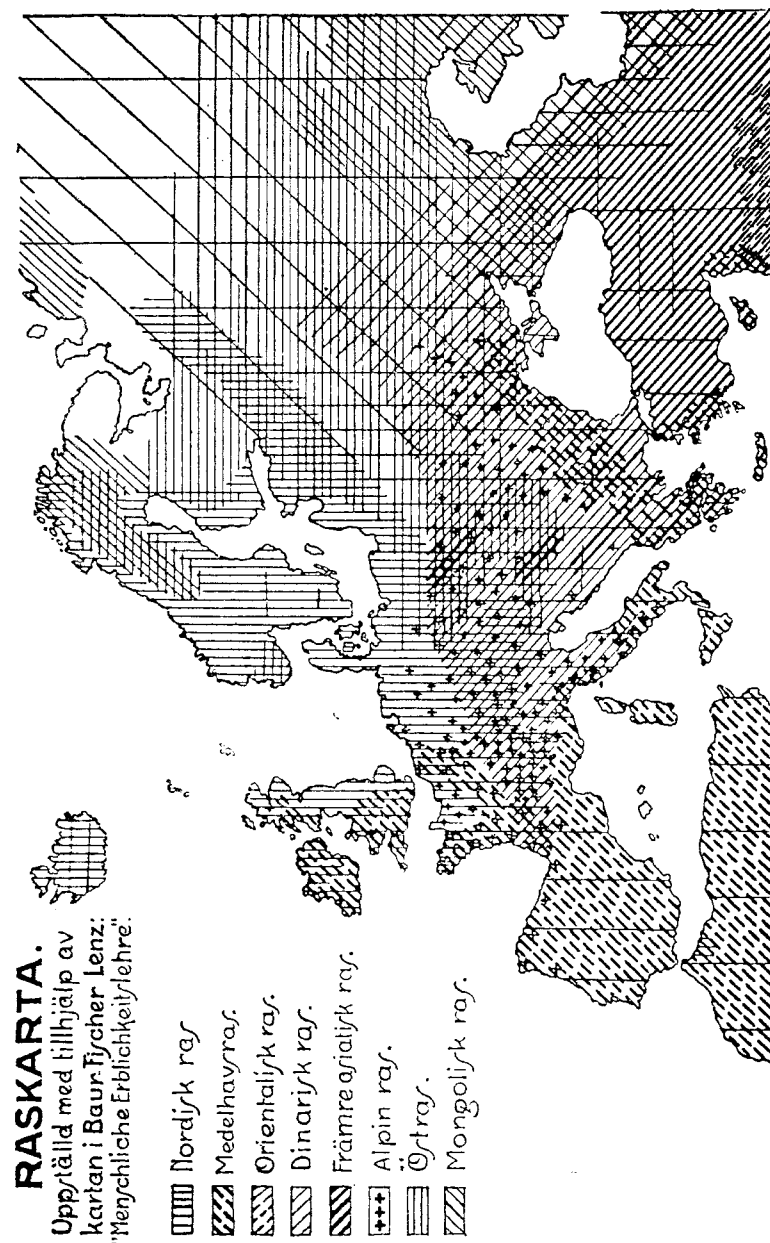
sprungliga bärare voro människor av nordisk typ. Förvisso ha de stammar, som avlägsnade sig från urhemmet, på sina vandringar ryckt med sig främmande raselement och blandat blod med dem, och i det nya hemlandet ha åter nyblandningar ägt rum. Så får den antropologiskt brokiga bild, de nutida arisk-språkiga folken förete, sin förklaring.

Är alltså det ariska urfolket av nordisk typ, så måste vi söka dess urhem där, varest denna ras tidigast möter oss med en självständig och oavhängig kultur, och detta gäller endast om länderna väster och söder om Östersjön.

Detta resultat överensstämmer nästan fullständigt med det, vartill forskare redan för årtal sedan kommit, stödande sig på språkliga men även antropologiska och arkeologiska bevisgrunder. De förnämsta äro Penka, Wilser, M. Much och Lapouge. Deras åsikter ha under de senaste åren erhållit starka stöd genom Kossinas, Åbergs, Schliz' och andras forskningar.

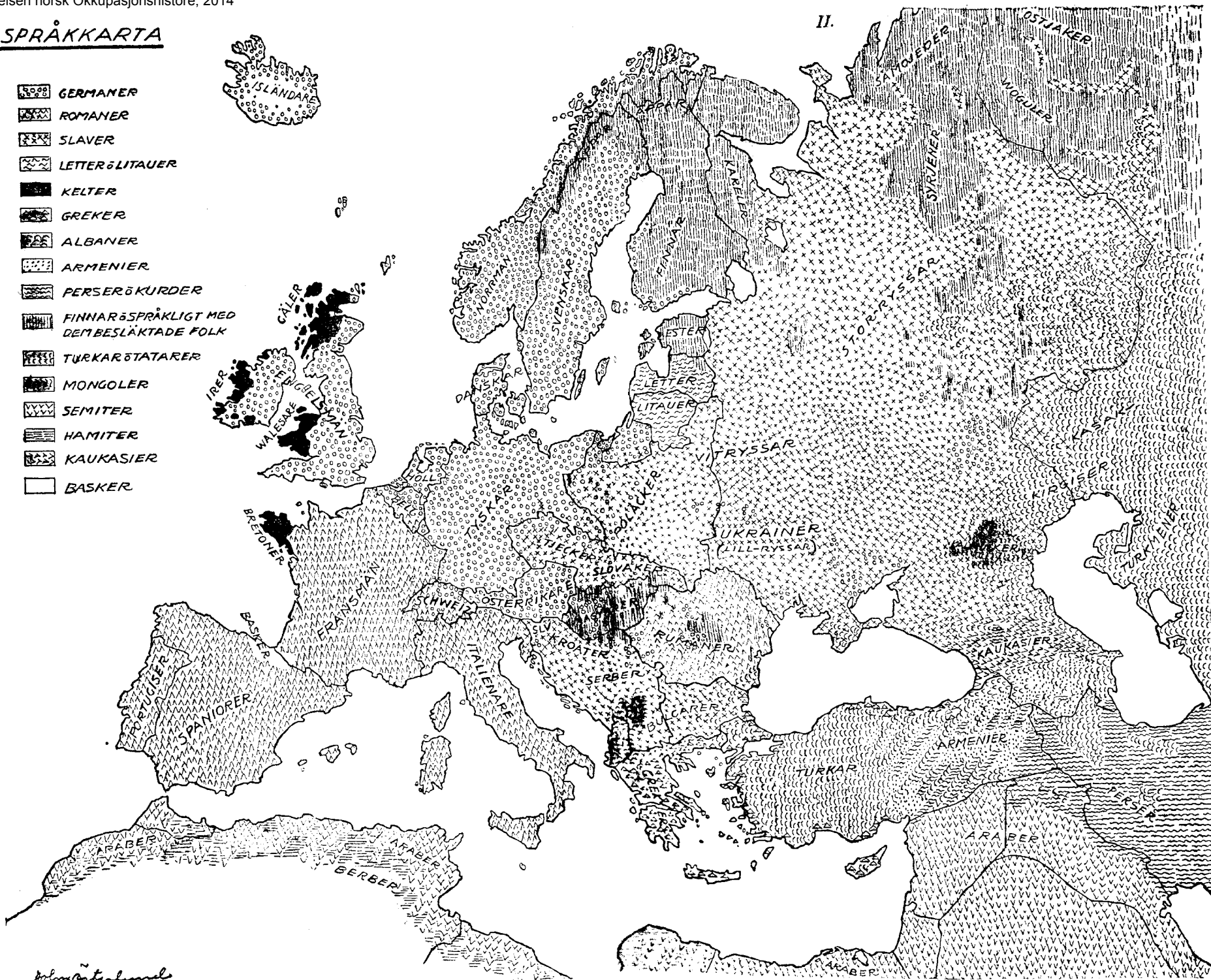
Slutligen må framhållas, att vi kunna påvisa blonda, nordiska typer även hos folk, som varken nu tala eller någonsin talat ariskt språk. Så är förhållandet med de finska stammarna, dit nordiska raselement sipprat in, vilka övergivit sitt eget språk; de talrika ariska och germanska låneorden få härigenom till en del sin förklaring. Men man får icke glömma, att den finska blondheten till allra största delen ingenting har att göra med den nordiska rasen utan kommer på östrasens konto.

Ett andra område, där vi finna blonda typer utan ariskt språk, är Atlas-trakterna i norra Afrika, varest olika forskare påvisat talrika blonda typer, särskilt hos Rifkabylerna. Enligt antikens vittnesbörd och de egyptiska väggmålningarna voro de nordafrikanska libyerna mestadels blonda och med i övrigt nordiskt utseende. Huruvida amoniterna i Palestina varit ett folk av nordisk ras eller

ej, är ännu en öppen fråga. Dock synes denna ras enligt de nyaste forskningarna ha utgjort en väsentlig beståndsdel av filistéerna. De blonda nordafrikanerna under antiken äro troligen ättlingar till en under förhistorisk tid invandrad befolkning av nordisk ras, från vilken de stora stengravarna, i vilka man finner dess kvarlevor, torde häröra.

SPRÅKKARTA

John Osterlund

De nutida folken i Europa.

Då vi nu övergå till att mer ingående betrakta rasförhållandena inom Europa, begagna vi oss av den hävdvunna indelningen i olika språkgrupper och komma sedan till de särskilda nationerna inom dessa (se *språkkartan* sid. 104—105 och *raskartan* sid. 102).

Om vi jämföra de tre stora språkgrupperna i Europa, så råder intet tvivel om att den germanska gruppen äger de ojämförligt flesta nordiska beståndsdelarna. Men även alpin, dinar och längst österut i det germanska språkområdet, östrasen, och västerut (England) medelhavsrasen ha sin andel i uppbyggandet av denna språkgrupp. Betydligt färre nordiska beståndsdelar räknar den slaviska språkgruppen, då den här ofta förekommande ljusa färgen hos invånarnas hår och ögon är att tillskriva östrasen. Bland slaverna, särskilt sydslaverna, tillkommer ett ej ringa inslag av den dinariska och på Balkanhalvön av den främre-asiatiska rasen. Ej heller saknas helt en mediterrän beståndsdel.

De nutida romanerna äro av mediterrän ras, uppbländad med den dinariska, alpina och nordiska rasen. Förhållandet mellan dessa raser är ej likadant hos de skilda romanska folken. Medan t. ex. hos spanjorerna, portugiserna och syditalienarna den mediterräna rasen förhärskar, visa t. ex. Norditalien och norra Frankrike ett starkare inslag av nordisk ras.

Keltern.

Som redan förut framhållits, tillhörde keltern ursprungligen den nordiska rasen. Det finns alltså ingen

särskild »keltisk» ras. Kelternas äldsta boplatser funnos i Sydtyskland. Mellan år 1000 och 800 f. Kr. började de vandringer, vilka under tidernas lopp förde dem till nordvästra Tyskland, Nederländerna, Brittiska öarna, Frankrike, Spanien, Alperna, Italien, det nuvarande Tjeckoslovakiet, Ungern och Balkanhalvön; en stam, galaterna, trängde till och med ned i Mindre Asien. Under dessa vandringer blandade sig keltern med respektive länders urbefolkningar, så att deras nordiska typ blev allt mer och mer förvanskad. De råkade senare delvis under romarnas herravälde, delvis under germanernas och antogs dessa folks språk. Keltiskan som folkspråk fortlever endast i vissa delar av Irland, Skottland, Wales och Bretagne; i Bretagne, där det ursprungliga keltiska språket då hade vikit för en romansk dialekt, inträngde det för andra gången under 5:te och 6:te århundradet e. Kr. De nutida keltern äro i Wales och på Irland starkt uppbländade med den mediterräna rasen, i Bretagne med kortskallar (alpin eller dinarisk?) och uppvisa endast i Skottland övervägande nordisk ras.

Germanerna.

Allmänna drag.

Den nuvarande fördelningen av den nordiska rasen i Europa är huvudsakligen en följd av de germanska folkvandringarna, tack vare vilka germanerna talrikt utbredde sig från sitt ursprungliga område över stora delar av Europa. I sitt urhem, som vilket Sydsandinavien och det nordligaste Tyskland bör anses, utvecklade germanerna redan under den äldre bronsåldern en högtstående kultur, vilken enligt Kossina vida överträffar alla de övriga europeiska ländernas bronskulturer med undantag

av den mykenska. Till omkring år 100 f. Kr. bodde germanerna som en enhetlig massa inom ett område, som sträckte sig ungefär från Skandinavien ned till Main i mellersta Tyskland. Under det sista århundradet f. Kr. utbredde de sig till södra Tyskland och utefter den vänstra Rhenstranden samt invandrade kort efter Kristi födelse i Böhmen och Mähren (R. Much).

Efter en längre vilotid satte de sig åter i rörelse under senare delen av Roms kejsartid i riktning mot de romerska gränserna för att slutligen intränga i det romerska riket och fullständigt upplösa detsamma.

Det är klart, att den nordiska typen bäst bibehöll sig på den gamla hemorten, vilken nära nog sammanfaller med det ariska urfolkets, under det att typen, ju längre vi avlägsna oss därifrån, blir mer uppblandad eller sällsyntare. Vad som antropologiskt försiggått vid de indogermanska folkens äldsta vandringar upprepar sig på ett liknande sätt under den germanska folkvandringen. De folk, med vilka germanerna kommo i beröring, voro, vad namn och språk beträffar, nästan alla arier, men antropologiskt sett voro de starkt blandade eller hade blivit mycket fattiga på nordiska beståndsdelar. Sålunda kunde Lindenschmidt säga, att germanerna vid tiden för folkvandringarna voro de sista av rent nordisk ras.

I nutiden kan man beteckna nordgermanerna (särskilt svenskarna) såsom de folk, inom vilka den nordiska rasen är relativt talrikast företrädd. Man erhåller lättast en överblick över ett lands rasförhållanden, om man ur antropologisk synpunkt studerar dess bebyggelsehistoria. Då ju Norden i särskilt hög grad intresserar oss, vilja vi ge en historisk överblick över dess bebyggelse.

På den skandinaviska halvön kunde människor bosätta sig först allteftersom den stora inlandsisen drog sig tillbaka. Enligt De Geers och andras forskningar blev Skåne

isfritt omkring 12000 f. Kr., och snart efter isens tillbakagång torde de första bebyggarna ha kommit till landet.

De äldsta människofynden i Skandinavien uppvisa, såsom förut omtalats, långskallar, vilka likna Cro-Magnon- och Aurignac-typerna, vid sidan av vilka även förekomma några kort- och mellanskallar. De senares härstamning har man likväl hittills icke lyckats bestämma. Emellertid är det i hög grad sannolikt, att dessa de äldsta långskallarnas efterkommande i Skandinavien utvecklade sig till den nordiska rasen, och därmed är det klart, att nordgermanernas huvudmassa härstammar från landets urbefolkning.

a. Svenskarna.

De äldsta människofynden i Sverige, vilka visa tydlig nordisk ras, äro från stenålderns yngsta skede. Landets bebyggelse skedde naturligtvis först från söder och sydväst. Till en början bosatte sig dessa invandrare utmed kusterna och utbredde sig senare längs floddalarna. Även de stora sjöarna Vänern och Mälaren underlättade inträngandet i landet. Vid slutet av stenåldern i Sverige, enligt Montelius omkring 1800 f. Kr., synes redan större delen av landet — ungefär upp till mellersta Norrland — vara befolkat, ehuru endast mycket glest.

Spår av en speciellt germansk kultur, som leder sitt ursprung från dessa urinvånare av nordisk ras, uppträda i Sverige synnerligen tydligt under den äldre järnåldern, alltså efter 500 f. Kr.

I historien omtalas svenska stammar för första gången av den romerske skriftställaren Tacitus omkring år 100 e. Kr. Först efter den politiska sammanslagningen av de båda stora germanska stammarna, »götar» och »svear», under förra hälften av medeltiden, blevo svenskarna kända såsom ett folk. Det svenska språket såsom ett

självständigt sådant har existerat sedan vikingatiden, då det lösgjorde sig från det urnordiska.

Under den senare delen av medeltiden och början av nya tiden ägde svenskarnas, d. v. s. den nordiska rasens, bebyggelse av det nordligaste Norrland rum¹.

Av gamla nordgermanska låneord i lapska språket kan man sluta sig till att nordgermanerna (norrmen) redan i mitten av första årtusendet före Kristi födelse kommo i beröring med lapparna. En germanisering av lapparna i större skala kunde naturligtvis först komma i fråga, sedan de börjat bli bofasta.

När *finnarna* invandrat i det nuvarande finsktalande området i Norrbottens län, vet man ej. De första undermåttelser, vi ha om Norrbotten (fr. 1400-talet), tala redan om dess finska befolkning. Under 15:de och 16:de århundradet ha vi en invandring, skattad till minst 13,000 individer — en betydande siffra för denna tid — och den gällde mellersta Sverige, huvudsakligen Värmland, där Wiklund så sent som 1895 påträffade några finsktalande personer. De finska invandrare, som alltsedan medeltiden kommit och bosatt sig på den svenska östkusten, äro helt säkert att räkna i tusental. För närvarande finnas i Sverige endast omkring 30,000 finsktalande personer. Lundborg uppskattar emellertid det antal svenskar, vilka genom den finländska invandringen i arv erhållit egenskaper från östrasen, till flera hundra tusen.

Hur Norrbottens lapska och finska befolkning skiljer sig från svenskarna framgår av följande tabell (efter H. Lundborgs uppsats: *The Racial Structure of the Finns in the Northernmost Part of Sweden*):

¹ Se tavla I ur den tyska Kraitschek-upplagan. Den anger dock ett alltför brett område för de mongoliska och östrasiska elementen i norra Sverige. Den nordiska rasen sträcker sig där i verkligheten längre västerut och norrut.

Befolkning	Antalet under-sökta	Huvud-längd-bredd-index	Antalet under-sökta	Ansikts-index	Antalet under-sökta	Ögonfärg i %		
						ljus	melerad	brun
Nomadlappar, 18—50 år gamla	116	85,5	111	82,0	282	11,0	53,5	35,5
Finsktalande be-folkning, 18—50 år gamla	199	82,2	166	85,6	854	52,6	32,7	14,4
Svenskar (värn-pliktiga) från Norrbottens och Skaraborgs län	770	78,5	770	95,4	786	89,6	5,1	5,3

Jämförelsen mellan de tre befolkningsgrupperna visar således, att lapparna äro de mest kortskalliga samt ha de lägsta och bredaste ansiktena. Däremot förete svenskarna den största långskalligheten samt de längsta och smalaste ansiktena. Den finsktalande befolkningen intager i båda hänseendena en mellanställning. Likaledes ser man, att lapparna ha det största antalet mörka och melerade och det minsta antalet ljusa ögon, medan hos svenskarna de ljusa ögonen i hög grad överväga. Finnerna hålla sig åter mellan båda.

Under 17:de århundradet införskrevos till järnverken i Värmland, Västmanland, Östergötland och Uppland *vallonska* järnarbetare. Dessa tillhörde, såsom många av deras efterkommande i vårt land ännu i dag bära vittne om, mestadels den alpina och den mediterrana rasen. Nu torde flera tiotusentals svenskar ha något av dessa valloners blod i sina ådror. Man finner dem även i andra landskap än de nämnda, då deras efterkommande inom kort spridde sig till järnverken i hela riket. Vallonska familjenamn och dialektuttryck påträffas ännu ofta i de ursprungliga vallonbyarna. Av vallonättlingarna ha ett flertal blivit framstående män inom skilda samhällsklas-

¹ Se kap. Grundbegrepp.

ser. Många av dem utmärka sig för en synnerligen stor musikalisk begåvning. Se tavla XI, bild 31.

På 1700-talet bosatte sig de första *judarna* i Sverige. Deras antal uppgår för närvarande till omkring 6,500. De svenska *judarna* visa i de flesta fall ett tydligt inslag från den främre-asiatiska eller orientaliska rasen (tavla X, bild 28, 29). Se vidare kapitlet om *judarna*.

De tillhöra mestadels affärsmännens, konstnärernas och vetenskapsmännens kategorier (journalister, skådespelare, läkare, jurister, professorer). De härstamma dels från Tyskland, dels från Ryssland, Polen och de övriga Östersjöländerna och endast en mycket ringa del från Västeuropa. Antalet äktenskap mellan *judar* och icke *judar* är i Sverige relativt stort, och deras barn assimileras fort av det svenska folket.

Zigenare förekomma i Sverige alltsedan 1500-talet. I närvarande stund belöper sig deras antal till flera hundra. De synas huvudsakligen tillhöra den främre-asiatiska rasen, dock framträda allttjämt tydligt hos dem de egen-skaper, vilka känneteckna de mörkare raserna i deras hemland, nordvästra Indien. Se tavla XII, bild 35. Liksom i andra länder äro *zigenarna* i Sverige mestadels kringvandrande hantverkare, gårdfarihandlare, spåmän och dylikt. En del ha blivit bofasta och uppgått i den svenska befolkningen. *Zigenarnas* och svenskarnas gemensamma efterkommande kallas »tattare»¹. Såsom småbrukare eller hantverkare ha många av dessa uppnått ett visst välstånd.

Till de större städerna, i synnerhet i södra Sverige och till hansestaden Visby på Gottland ägde under senare delen av medeltiden och nya tidens början en betydande *invandring från norra Tyskland* rum. Ja, en stor del av

¹ Beteckningen »tattare» användes här och var även för landstrykare och har då naturligtvis intet med ras att göra.

Stockholms borgarskap var på denna tid tysk. Dessa tyska borgare tillhörde väl mestadels den nordiska rasen, men tillförde helt säkert landet element såväl från den alpina rasen som östrasen.

De *erövringar* Sverige under 1600-talet gjorde, tillförde det svenska folket provinser med övervägande nordisk ras, nämligen Blekinge, Skåne, Halland, Bohuslän, Gottland, Jämtland och Härjedalen. Till följd av de stora krigen under storhetstiden och besittningarna i Östersjöländerna kom en icke ringa mängd främmande blod in i den svenska nationen. Framförallt är adeln jämförelsevis starkt uppblandad. Många av de svenska adelsfamiljernas stamfäder härstamma från Tyskland, Frankrike, England, Skottland, Finland eller något av de övriga baltiska länderna. I varje fall visar ännu i dag en del adelsfamiljer tydliga spår av främmande raser.

Dinariska typer förekomma i Sverige endast i en försvinnande liten mängd. Måhända äro de ättlingar av de legosoldater, vilka under trettioåriga kriget voro i svensk tjänst.

Enstaka typer av *medelhavsrasen* påträffar man på väst- och sydkusten. Ofta ha de kommit med strandade medelhavsfartyg. De skeppsbrutnas efterkommande bevara understundom minnet av sin främmande härkomst. Några kunna väl tänkas leda sitt ursprung från de slavar, vilka av västkustens vikingar en gång hemfördes från sydliga länder.

Vi äga över Sveriges antropologiska förhållanden ett omfattande arbete av Retzius och Fürst, vilket grundar sig på mätningar av 45,000 värnpliktiga, utförda under åren 1897—1898. Det är »*Antropologia Suecica*». En liknande ehuru ännu omfångsrikare undersökning utfördes under åren 1922—1923 av »*Statens Institut för Rasbiologi*»; dess resultat komma emellertid först under de när-

⁸ *Raskunskap*.

maste åren att offentliggöras. Vi måste alltså här ännu nöja oss med de resultat, som förefinnas i »Antropologia suecica». Detta arbete anför beträffande den svenska nationens kroppsegenskaper följande genomsnittssiffror: kroppslängd ungefär 172 cm.¹; huvudets längd-breddindex omkr. 78 (76,8—79,5); procenttal för bruna ögon 4,5, för ljusare (melerade, blå, grå) 95,5; för blont hår omkring 75, för mörkare (cendré, brunt, svart) ungefär 25. Retzius och Fürst antogo såsom rena nordiska typer sådana, vilka uppvisade följande kännetecken: kroppslängd över 170 cm., huvudets längd-breddindex under 76 (kraniets under 75), blont hår och ljusa (blå, grå) ögon.

På grund härav kommo de till det resultatet, att den rena nordiska typen i Sverige representerades av 10,7 % av hela befolkningen. De här satta gränserna äro emellertid endast ungefärliga och för trånga. Det är självklart, att man måste beteckna många av dessa värnpliktiga under 170 cm:s längd såsom rent nordiska typer, och likaså kan man ej heller för övriga raskännetecken sätta några noggranna matematiska gränser. Uppskattningsvis torde de övervägande nordiska typerna i Sverige utgöra åtminstone 80 % av hela nationen. Det visar sig härvid, att Lappland och Västerbotten räkna det minsta antalet, därefter följa Gottland och Skåne och vidare landskapen utefter den östra kusten. Bebyggelsehistorien giver oss utan vidare förklaring över denna typernas fördelning. Det relativt stora antalet främmande typer i Lappland och Västerbotten förklaras helt enkelt genom den starka lapska och finska inblandningen. På grund av den finska invandrarströmmen till östkustprovinserna äro dessa något fattigare på nordiska typer än landet i dess helhet. I södra Sverige beror samma förhållande på att Halland, Skåne och Blekinge ju en gång tillhört Danmark, vilket land i fråga om nordisk rasrenhet står efter

¹ För fullvuxna människor beräknad; för värnpliktiga endast 170,9 cm.

Sverige. Påfallande stort är i dessa provinser antalet ljushåriga och ljusögda kortskallar. Även Gottland uppvisar ett tämligen stort antal främmande typer. Den nordiska rasens procenttal för de mellansvenska landskapen (med undantag av kustprovinserna och i synnerhet Uppland) är till följd av det ringa antalet främmande invandrare högre än för riket i dess helhet.

Svenskarna i Finland visa enligt Westerlunds mätningar följande medeltal: Kroppslängden (värnpliktiga) varierar från 168 (Österbotten) till 170 cm. (Åland); huvudets längd-bredd-index från 79 (Åland) till 80 (Österbotten). Ljusa (blå, grå) och melerade ögon 93 %, bruna ögon 7 %. Blont (ljus + askfärgat) hår 53 %, brunt + svart + rött hår 47 %.

Finlands-svenskarna äro således några centimeter mindre och något kortskalligare än svenskarna i Sverige. Vidare är procenttalet mörka ögon samt mörkhåriga människor större hos svenskarna i Finland än hos deras stamfränder i Sverige. Se även tabellen i kap. om finnarna. Bearbetaren är dock ej förvissad om att Westerlund som gränser för de olika hårfärgerna haft samma mörkhetsgrader, som använts vid utarbetandet av »Anthropologia suecica».

b. Norrmännen.

Norge hör utan tvivel till de i antropologiskt syfte bäst utforskade länderna. Av brigadläkare Arbo och divisionsläkare Bryn ha en rad specialundersökningar gjorts i de mest skilda delar av landet.

Under de senaste åren har av professor Schreiner och doktor Bryn insamlats ett mycket stort material från hela landet. De specialundersökningar, som gjordes av Arbo och Bryn, gällde till allra största delen kustbefolkningen. Ända till på sista tiden har man endast haft en mycket ytlig kännedom om befolkningen i de inre delarna av landet.

Vad nu kustbefolkningen angår, så visar det sig, att det nordiska raselementet på enstaka platser är starkt uppblandat med ett kortskalligt, brunögt element med mörkt hår och breda ansikten samt av medelstor kroppslängd. På enstaka ställen förefinnes detta raselement i så stor mängd, att det både i kroppsligt och andligt hänseende ger en egenartad prägel åt befolkningen. Men det kan icke nog starkt betonas, att detta enligt hittills gjorda undersökningar endast synes vara fallet inom enstaka, mycket begränsade områden. Av Arbo påvisades detta element huvudsakligen på Jaederen och en del platser i landets västra delar. Genom senare undersökningar har man konstaterat, att det förekommer mer eller mindre tätt utefter hela kusten norrut till Tromsö stift. Men det finns också längs sydkusten och där på enstaka platser i större mängder, som t. ex. i Vestfold och Östfold samt på båda sidor om Kristianiafjorden. Denna kortskalliga, mörkhåriga rasbeståndsdel är väl utan tvivel densamma längs hela kusten, och det kan knappast råda något tvivel om att det är en utlöpare av den centraleuropeiska alpina rasen. Se tavla IX, bild 23.

Men ju längre man tränger in i landet, desto sparsammare blir detta raselement, och när man kommer upp i de stora inlandsbygderna, i de från kusten väl isolerade dalgångarna, så är det så gott som försvunnet.

Här, i dessa avskilda dalar, finner man ännu i dag den nordiska rasen så ren som på vilket annat håll som helst. Brunögda individer förekomma i dessa dalgångar endast sporadiskt; däremot förekomma nog några procent melerade ögon. Särskilt renrasiga norska inlandsbygder äro t. ex. Setesdalen, Telemarken, Land, Østerdalen och Numedalen.

Hur utomordentligt ren den nordiska rasen ännu bibehållit sig i dessa inre delar av Norge ser man bäst vid

en jämförelse mellan den utbredning de blåa ögonen ha i de östländska fjällen och den de, enligt Antropologia Suecica, ha i Sverige. Den nordiska rasen äger nämligen ingen egenskap, som är så betecknande för densamma som de blåa ögonen.

	Ljusa (blå och grå) ögon	Melerade ögon	Bruna ögon
Norges östländska fjäll	86,0	9,4	4,6
Landskapet Jämtland	80,2	15,8	4,0
Hela Sverige	66,7	28,8	4,5

I de östländska fjällen bor hälften av Norges invånare. Skulle man upprätta en ögonfärgtabell för hela riket, så torde till följd av de mörka raselementen i sydvästra och norra Norge procenttalen för de mörka och melerade ögonen ställa sig högre (bearbetaren). Längd-bredd-index är för östra Norge 77,45. För hela Norge kommer det troligen att ställa sig något högre, antagligen 77,8. Medellängden för den vuxna manliga befolkningen är nu något mer än 172,5 cm.

I de nordligaste delarna av landet göra sig naturligtvis lapparna kraftigt gällande. Det finns nu omkring 20,000 lappar i Norge, av vilka flertalet i Tromsö stift. Med sin utpräglade kortskallighet och sin ringa kroppslängd bidrager lappen i hög grad till att ge befolkningen i Nordnorge en egenartad prägel.

Tre olika raselement sammansätta följaktligen det norska folket: ett nordiskt, ett alpint och ett lapskt. Det lappska gör sig starkt gällande i det nordligaste Norge men förekommer icke i de sydligare delarna av landet. Den alpina rasen är huvudsakligen företrädd längs kusterna och i någon större mängd endast inom enstaka områden. Den nordiska rasen är överallt dominerande, och i de inre delarna av landet förekommer den så gott som ren.

En gåta äro ännu de blonda kortskallar, som Arbo påvisade i sydvästra Norge. Det gäller här, såsom i kapitlet om östrasen framhållits, dess västligaste utlöpare (bearbetarens tillägg).

Det är ännu en öppen fråga, när dessa olika raser kommit till landet. I Norge anses emellertid allmänt, att det alpina raselementet är det äldsta.

c. Danskarna.

Danmark tycks vara starkare bemängt med rundskalliga typer än den skandinaviska halvön. Visserligen är även i Danmark den nordiska rasen förhärskande, ehuru vid sidan härom förekommer en ansenlig mängd kortskalliga typer med breda ansikten, delvis synbarligen tillhörande samma gren av den alpina rasen, som ovan omtalades i sydvästra Norge. En del av de danska kortskallarna, nämligen de blonda, böra tillskrivas östrasen (Ribbing). För utforskandet av Danmarks rasförhållanden har numera en kommitté bildats, som sedan 1907 utger »Meddelelser om Danmarks Antropologi». Dessa innehålla värdefulla resultat av specialundersökningar. Bland dem må nämnas: H. Westergaard: Undersøgelser over Legemshøjden i Danmark, Edv. Ph. Mackeprang: De Vaernepliktiges Højde i Danmark, samt Søren Hansens uppsatser: Om Hovedets Breddeindeks hos Danske, och: Om Haaret og Øjnenes Farve i Danmark.

Enligt Mackeprangs karta, som grundar sig på mätningar under åren 1904—05, varierar den genomsnittliga kroppslängden i Danmarks olika amt mellan 167,5 cm. (Holbæk Amt på västra Själland) och 169,8 cm. (Bornholm). Den är i runt tal 169 cm. och håller sig således 3—4 cm. under svenskarnas eller norrmännens kroppslängd.

Nämnda kommitté utförde en antropologisk undersökning å 2,000 män och 2,000 kvinnor mellan 20 och 65 år från hela Danmark. På grund av dessa mätningar beräknar Søren Hansen som medeltal för huvudets längdbredd-index hos männen 80,6, hos kvinnorna 81,4. Danskarna stå alltså på gränsen mellan lång- och kortskallighet, nämligen omkring index 81. Antalet långskallar är således hos dem mindre än hos svenskarna och norrmännen.

Angående ögonfärgen utfördes i Danmark under år 1893 en allmän undersökning av skolbarn. Resultatet av densamma blev, att bland de 14-åriga barnen 59 % (pojkar) resp. 58,5 % (flickor) hade ljusa, 33,3 % (pojkar) resp. 31,2 % (flickor) melerade och 7,7 % (pojkar) resp. 10,3 % (flickor) bruna ögon. Antalet bruna ögon är således i Danmark ungefär dubbelt så stort som i Sverige. Antalet ljusa ögon däremot är i Danmark endast något mindre, antalet melerade något större än i Sverige. Förhållandet mellan de ljusa och de melerade ögonen är i båda länderna nästan detsamma. Den danska undersökningen beträffande hårfärgen visar ett ganska stort antal blonda 14-åringar, nämligen 31 % (flickor) till 33 % (pojkar). Men då håret med tiden mörknar och då de svenska undersökningarna (»Anthropologia suecica») endast omfatta vuxna människor, kan man i detta hänseende ej jämföra deras resultat med de danska.

d. Tyskarna.

Det tyska folket har först under sen historisk tid tagit sitt nuvarande område i besittning. Ända till omkring 400 f. Kr. var av Tyskland blott området mellan Elbe och Oder bebyggt av germaner. Väster och söder därom bodde kelter — bland dessa även människor av dinarisk och alpin ras. Under folkvandringarnas tid undan-

trängdes kelterna söder och västerut av germanerna och assimilerades till en del med dessa. Som bekant grundlade germanerna vid denna tid riken i Böhmen, Ungern, Serbien, Italien, Nederländerna, Frankrike, Spanien och Nordafrika. Dock sammansmälte rätt snart det germanska herreskiktet av nordisk ras med den inhemska befolkningen, och endast den germanska adeln bibehöll under någon längre tid sin ras tämligen oblandad. Många av de nuvarande nordiska typerna i de nämnda länderna härstamma från dessa invandrade germaner.

På sina vandringar lämnade enstaka germanfolk snart åter sina nya boplatser och läto dessa stå nästan eller helt och hållet obebodda. Under 6:te århundradet kommo slaverna österifrån och togo dessa tämligen människotomma områden i besittning, nämligen hela Tyskland öster om Elbe och Saale, Tjeckoslovakiet, östra alpländerna, Ungern och norra Balkanhalvön. I och med denna slaviska folkvåg kommo åter nordiska men även dinariska och alpina typer till mellersta och sydöstra Europa. Många bland slaverna tillhörde likväl östrassen. Genom erövringar och kolonisationer, vilka togo sin början under det 9:de århundradet och fortgingo ända in i det 18:de, har emellertid det tyska folket delvis åter tagit de av dessa slaver besatta områdena i besittning och undanträngt eller germaniserat slaverna. Östra Tyskland erhöll sålunda en befolkning bestående av nord- och mellerlantyska stammar, under det sydtyskarna befolkade östra alpländerna tillika med delar av Böhmen och Ungern. I många slaviska ort- och familjenamn i de östra och sydöstra delarna av det tyska språkområdet fortlever alltså minnet av dessa traktens en gång slaviska befolkning. Först under 1800-talet ägde åter en slavisk invandring i större skala rum, huvudsakligen bestående av polska och tjeckiska arbetare, som slog sig ned i de tyska storstäderna och bergverksdistrikten.

Det slutna tyska språkområdet omfattar numera det tyska riket, den nuvarande republiken Österrike (Tyskland-Österrike), Tjeckoslovariets norra och västra landskap, det numera Frankrike tillhöriga Elsass-Lothringen och det Italien tilldelade södra Tyrolen. Tyska kolonister bildade större eller mindre språköar, vilka äro betydande i Polen, Tjeckoslovakiet, Ungern, Rumänien (Siebenbürgen) och norra Jugoslavien. Vidare finnas ansevärliga tyska kolonier i Ryssland och Förenta Staterna. Som tyskar i ordets vidare bemärkelse måste även holländare och flamländare anses.

Till grundval för bedömandet av *Tysklands* antropologiska förhållanden tjänar framför allt den av Virchow under åren 1874—77 igångsatta undersökningen av skolbarn. De av engelsmannen Parson under världskriget utförda antropologiska undersökningarna å tyska krigsfångar anser bearbetaren vara kvantitativt alltför otillräckliga för att därav säkrare slutsatser skola kunna erhållas. Vi stödj oss därför hellre på äldre forskares resultat.

Inom det tyska språkområdet i närvarande tid har man att lägga märke till huru i det stora hela den nordiska rasen avtager från norr till söder, samtidigt som de båda mörka raserna, den alpina och den dinariska, bli alltmera talrikt företrädda, ju längre söderut man kommer.

Även österut bliva långskallar och nordiska ansikten allt sällsyntare. Men här är det östrassen, som tar vid, vilket förklarar, att de ljusa färgerna endast i ringa grad avtaga mot öster.

Slesvig-Holstein är ett av de landskap, där den nordiska rasen är numerärt övervägande och renast. Meissner urskiljer dock vid sidan av den tydligt nordiska en liten kortskallig (alpin?) typ med brett ansikte. Denna

torde huvusakligen ha följt med den holländska kolonisationen. Liknande äro förhållandena i Hannover, Oldenburg och Westfalen. Inom detta område, till vilket antropologiskt även få räknas delar av Rhenprovinserna. den preussiska provinsen Sachsen (ej det forna konungariket Sachsen), Mecklenburg, Hessen, Thüringen och Brandenburg är den nordiska rasen i Tyskland starkast företrädd.

Vi ha ungefär samma förhållanden i *Holland* som i nordvästra Tyskland. I Holland och på den därtill hörande ön Seeland tillkommer emellertid en hel del kortskallar av, såsom de mörka färgkännetecknen giva vid handen, alpin ras. Dessa undersåtsiga människor med breda och grova ansikten äro oss väl förtrogna från flera holländska tavlor. Sina asiatiska kolonier har landet att tacka för det malajiska inflytande, som för närvarande är rätt märkbart i de större städerna, där man ofta nog får se egendomliga blandtyper. Vidare torde spanjorernas forna välde ha lämnat tydliga spår efter sig hos befolkningen i många sjöstäder.

I *Belgien* står den flamländska befolkningen i fråga om huvudindex rätt nära den nordvästtyska men är betydligt mörkare, vilket tyder på en inblandning av den alpina och den mediterrana rasen. Emellertid är befolkningen även här övervägande nordisk. I de vallonska (franska) delarna av landet äro invånarna mer kortskalliga, mindre och mörkare än i de flamländska. Vi ha här att göra med den alpina rasen.

Om mellersta Tyskland veta vi mycket litet, dock äro forskarna (Fischer, Günther) överens om att den tilltagande förekomsten av mörka färger och kortskallighet äro att tillskriva en inblandning av alpin ras.

Bättre underrättade äro vi beträffande Sydtyskland. Det bäst genomforskade området är Baden (Ammon, Zur Anthropol. der Badener 1899). Påfallande är här lång-

skallighetens starka tillbakagång, samtidigt som procenttalen för ljust hår och ljusa ögon äro betydande. I norra Baden är befolkningen mer nordisk, likaså i trakterna omkring Bodensjön, under det att i mellersta och framför allt i östra Baden den alpina rasen är starkt företrädd. Söderut ha vi dessutom ett ganska betydande dinariskt inslag (Günther).

Vi finna högre huvudindex i Elsass och Lothringen än i Baden; samtidigt träda här de ljusa färgerna starkt tillbaka. En undersökning av skolbarn visade, att det dåvarande tyska riksländet var det område i riket, där de mörka färgerna hade de högsta procenttalen. Invånarna på Rhenslätten äro något mindre kortskalliga än i Vogeserna; de långskalliga invandrarna ha här som annorstädes trängt den kortskalliga urbefolkningen upp i bergsområdena. Vogeserna bilda så att säga övergången till det franska departementet Vosges, vars invånare äro synnerligen kortskalliga. Beträffande Württemberg är befolkningen i Neckarområdet och den norra frankiska bergstrakten mer nordisk, i Schwarzwald och den schwabiske bergstrakten åter av övervägande alpin karaktär. Dinarer saknas icke helt och hållet men äro endast sparsamt företrädda.

I södra Bayern är den alpina rasens starka tillbakagång till förmån för den dinariska synnerligen påfallande. Ju längre från Alperna man kommer norrut i riktning mot Donau, dess vanligare blir den alpina rasen. Ett kännetecken härpå är, att kroppslängden avtar. Den betydande längden hos invånarna i Main-området beror på en starkare inblandning av nordisk ras, vilken även igenkännes å de ljusare färgerna och den större långskalligheten.

De österrikiska alperna utgöra ett område med en intim blandning av nordisk och dinarisk ras. De båda ra-

serna uppväga varandra här ungefär jämnt. Härtill kommer ett växlande men ingentstädes synnerligen betydande inslag av alpin ras. I de sydligaste och nordligaste trakterna av Österrike och i Wien gör sig, tack vare de invandrade slaverna, östrasen något märkbar. Mest nordiska synas i Österrike områdena mellan Donau och den tjeckiska språkgränsen vara, mest dinariska åter Tyrolen och en del av de mot Jugoslavien gränsande landskapen. Enstaka typer av mediterrän ras förekomma i det mot det italienska språkområdet gränsande tyska Sydtirolen.

Tyskarna i Tjeckoslovakiet likna i de norra delarna av språkområdet Mellantysklands befolkning och visa en tydlig blandning av nordisk, dinarisk och alpin ras jämte östras. Förhållandena i det sydböhmiska, tyska språkområdet däremot äro desamma som i Österrike norr om Donau.

Beträffande färgkännetecken skilja sig tyskösterrikarna icke väsentligt från tjeckerna. Men man måste betänka, att den ljusa beståndsdelen hos tyskösterrikarna nästan uteslutande är nordisk, under det att den hos tjeckerna övervägande härrör från östrasen, liksom hos alla nord-slaver.

I samband med det stora tyska språkområdet stå även *tyskschweizarna*, vilka antingen äro en blandning av nordisk och alpin ras eller av nordisk och dinarisk ras. Den tysktalande delen av befolkningen är ljusare än den romanskspråkiga. Synbarligen förekomma då och då bland tyskschweizarna även människor av medelhavsräs (Zbinden).

Om tyskarna utom det egentliga språkområdet vet man föga; »*sachsarna*» i *Siebenbürgen* (sedan fredsslutet tillhörigt Rumänien) torde, så vitt man kan döma av enstaka representanter och avbildningar, äga rätt mycket nordiskt blod; även de *baltiska tyskarna* äro av rätt utpräglad nordisk typ.

e. Engelsmännen.

Brittiska öarna voro ursprungligen befolkade av den mediterrän rasen, här och var även av den alpina. De omkr. 800 f. Kr. invandrade kelterna av huvudsakligen nordisk ras togo herraväldet över denna urbefolkning och utbredde sitt språk över hela landet. Under 400- och 500-talet invandrade germanska angler och saxar från nordvästra Tyskland samt juter från Jylland och upprättade här germanska riken. Några århundraden senare slog sig skandinaviska vikingar ned i östra och norra England samt i delar av Skottland. År 1066 erövrades England av normannerna, vilka från Normandie visserligen förde med sig det franska språket men dock i det stora hela bibehållit sin nordiska ras.

Dessa upprepade invandringar av nordisk ras trängde den brittiska urbefolkningen västerut, och i norra England lade de även helt och hållet beslag på västkusten. Därför är det klart, att den nuvarande keltiska befolkningen måste vara mera mörklagd än den engelsktalande. Hos kelterna saknas nämligen de sista folkvågorna, vilka förde angelsachsare och danskar in i landet. Dock finnas i sydvästra England vidsträckta områden, där visserligen den språkliga germaniseringen vann insteg, men där samtidigt ett stort antal mörka typer bibehöllo sig. Ett betecknande exempel härpå utgör Cornwall, där man ännu så sent som för ungefär 150 år sedan talade keltiska men nu talar engelska. Detta landskaps invånare höra till de mest mörklagda befolkningsgrupperna i öriket. I Wales, Högskottland, västra Irland och södra England saknas icke den alpina rasen, ja, på sina håll ej ens den dinariska. Även inom de starkast uppblandade områdena är den nordiska rasens inslag ej obetydligt.

Storbritannien och Irland ha en mycket högväxt befolkning; kroppslängden är ganska betydande även bland

den mörkrasiga befolkningen, i synnerhet på skottiska höglandet, en företeelse, som ännu icke blivit fullt förklarad.

I stort sett är befolkningen i England ingenstädes så ljus som i norra Tyskland och ingenstädes så mörk som i södra Frankrike eller norra Italien. I detta hänseende intager alltså England en mellanställning mellan Tyskland och Frankrike.

Beträffande den engelsktalande befolkningen i de *brittiska kolonierna* föreligga ännu icke några ingående undersökningar. Dock kan man konstatera följande, grundat på deras bebyggelsehistoria. Det engelska världsrkets nuvarande kolonier (i Australien, på Nya Seeland, i Sydafrika och Kanada) erhöilo till största delen sina vita invånare från de brittiska öarna och uppvisa därför i det väsentliga en blandning av nordisk och mediterrän ras; de båda rasernas inbördes förhållande här är ännu icke klarlagt. Härtill kommer i Sydafrika en blandning mellan den från England invandrade europeiska befolkningen och de holländska boerna och i Kanada med fransmän. I alla brittiska kolonier förekomma dessutom blandtyper av vita och färgade.

I Nordamerikas *Förenta Stater* är rasblandningen synnerligen stor. Dock är det här fråga om en befolkning, vilken till största delen härstammar från Brittannien, Irland, Tyskland och Skandinavien. I sydstaterna gör sig emellertid negerelementet starkt gällande. Efter frigörelsen 1865 började de svarta allmänt ingå äktenskap med de vita. För närvarande uppgår antalet negrida blandtyper till $\frac{1}{10}$ av hela befolkningen. I många områden av sydstaterna utgöres emellertid mer än hälften av invånarantalet av färgade. I de till Mexiko gränsande staterna finnas talrika ättlingar av de forna spanska invandrarna och kring nedre Mississippi-loppet ättlingar av de franska

kolonisterna. Blandningar mellan vita och indianer äro i Förenta Staterna sällsynta. Invandrare av italiensk, slavisk, magyarisk och judisk nationalitet ha under de senaste årtiondena tillfört landet en ej ringa mängd mediterrana, alpina, östrasiska, främre-asiatiska och orientalska element. De invandrade mongolerna (kineser, japaner) utgöra endast ett litet fåtal.

2. Romanerna.

Jämfört med det germanska språkområdet utgör det romanska med avseende på rasförhållandena en helt annan värld. Om vi bortse från delar av norra Frankrike och norra Italien, så äro bland romanerna de icke nordiska raserna obetingat förhärskande. Den mediterrana, dinariska och alpina rasen utgör — visserligen ej överallt i samma proportioner — huvudmassan av de romanska folken; hos rumänerna torde t. o. m. östrasen förekomma.

a. Italienarna.

Italien är ett av de länder i Europa, där rasblandningen är störst.

Under förhistorisk tid bodde i halvöns norra del människor av mediterrän, dinarisk och alpin ras, söderut däremot liksom på Sicilien, Korsika och Sardinien var medelhavsrassen övervägande. I det andra årtusendet f. Kr. erövrade ariska stammar större delen av landet; latinerna och med dem besläktade stammar slog sig ned i de mellersta och södra delarna, och kelterna intogo omkring år 400 f. Kr. Po-slätten. Den sydligaste liksom den östra delen av Sicilien intogs av grekiska kolonister. Västra Sicilien liksom Korsikas kusttrakter råkade under feniciernas herravälde. Det växande romarriket införde i alla dessa områden romanskt språk. Från alla delar av det romerska världsriket infördes under tidernas lopp sla-

var och legosoldater (i synnerhet germanska) till Italien. De som frivilligt kommo och slog ned sina bopålar här voro heller icke få. Folkvandringarna tillförde halvön mäktiga germanfolk, såsom västgoterna, östgoterna och longobarderna, av vilka de senare under en lång tid upprätthöllo det rike, vars forna område, Lombardiet, ännu i dag bär namn efter dem. Sicilien lydde från 9:de till 11:te århundradet under araberna. I 11:te århundradet grundade normannerna riken i Syditalien. Ur alla dessa olikartade rasbeståndsdelar framväxte det italienska folket.

En översikt över Italiens nutida rasförhållanden ter sig ungefär på följande sätt:

Norra Italien har genomsnittligt högt längd-bredd-index, i synnerhet i det västliga landskapet Piemont. Men eftersom befolkningen i de västra delarna är mera småväxt än i de östra, så kan man sluta sig till att den alpina rasen är övervägande i väster, den dinariska i öster.

I norra Italien finnas många människor, hos vilka ett nordiskt inflytande tydligt framträder. Ännu finns här ett betydande antal personer med nordiska hår- och ögonfärger, ännu har ungefär hälften av befolkningen vit hy; de mörkhåriga äro ofta *tipo-biondo* (den »blonda» typen), d. v. s. att man tydligt igenkänner det nordiska inslaget.

Gå vi söderut, tilltager långskalligheten samtidigt som de mörka färgerna stegras och kroppslängden avtager. På Roms breddgrad torde medelhavsrassen redan ha överhanden; i Calabrien och Apulien utgör den huvudmassan av befolkningen. I södra Italien förekomma även här och var främre-asiatiska typer.

Bland öarna uppvisar Sicilien en svag kortskallig inblandning. Korsika och Sardinien äro utpräglade mediterrana.

b. Spanjorerna och portugiserna.

Den pyreneiska halvön var, som redan nämnts, ursprungligen befolkad av nästan uteslutande mediterrana ras, vilken där talade de iberiska språken. En rest av denna urbefolkning fortlever alltså: *baskerna* i västra Pyrenéerna, vilka till den dag som är, bibehållit sitt förariska språk. Från omkring 1100 till 500 grundade fenicierna och från 500 till 200 f. Kr. kartagerna kolonier på halvön. Omkring 500 f. Kr. inbröto från Frankrike kelterna och sammansmälte med urinvånarna till det keltiberiska blandfolket. I andra århundradet f. Kr. råkade halvön under romarnas välde och antog deras språk. Under folkvandringarna trängde de germanska sveberna, vandalererna och västgoterna in i landet och grundade riken där. Det sista av dessa, västgoternas, förstördes på 700-talet av araberna. Därefter behärskade dessa halvön ända till senare delen av medeltiden, då den romerska befolkningen så småningom frigjorde sig från mohammedanerna och upprättade egna riken. Fenicierna, kartagerna, romarna och araberna tillförde halvön främre-asiatiska och orientaliska men även nya mediterrana rasbeståndsdelar.

Genom kelterna och germanerna kom nordisk ras in i landet. Detta inslag av ljuslagda element har nu visserligen mestadels försvunnit men är dock fortfarande märkbart i somliga landsdelar, t. ex. i norra Spaniens och Portugals kusttrakter. I nordvästra Spanien finna vi ett alpint inslag, vilket ej heller helt saknas i norra Portugal. I Portugal spelar även en negrid beståndsdel en viss roll. För den har man sannolikt slavhandeln att tacka. I det stora hela är dock på den pyreneiska halvön även nu den mediterrana rasen avgjort övervägande.

Spanjorerna och portugiserna ha, såsom redan antytts, spelat en viktig roll som kulturfolk i *Mellan- och Syd-*

amerika. De ha likväl i motsats till de germanska invandrarna i Nordamerika mestadels ingått förbindelser med den indianska urbefolkningen och endast i ringa mån bibehållit sin mediterrana ras ren. Endast få stater, t. ex. Argentina, visa en vit majoritet. På 1800-talet bragte en ny våg av europeiska invandrare (spanjorer, portugiser, italienare, tyskar, slaver) alla möjliga rasbeståndsdelar från Europa till Syd- och Mellanamerika. Alltsedan det 16:de århundradet ha negrer importerats till dessa områden och i ganska stor utsträckning blandat sig med de »vita» och med indianerna. Sålunda är den spansk- och portugisisktalande befolkningen i Amerika helt annorlunda sammansatt med avseende å raser än den pyreneiska halvöns invånare.

c. Fransmännen.

Till Frankrikes förhistoriska raser höra förutom de sparsamt förekommande Cro-Magnon- och Aurignac-människorna den mediterrana, alpina och i ringa grad även den dinariska rasen. Under tidernas lopp synas kortskallarna (dinarer och alpiner) ha gripit omkring sig på bekostnad av de långskalliga raserna.

Över den förariska urbefolkningen utbredde sig emellertid, förmodligen omkring 800 f. Kr., de galliska stammarna, som då ännu voro av nordisk ras. Det romerska herraväldet över gallerna i första århundradet f. K. fram till folkvandringarna medförde på nytt en visserligen icke stor men dock märklig invandring i landet och denna gång rasbeståndsdelar från alla möjliga delar av det romerska världsriket. Under folkvandringstiden bosatte sig i Frankrike tillfälligt eller för beständigt olika germanska folkstammar, såsom västgoterna i söder, burgunderna i Rhenområdet och frankerna i norr. De sistnämnda voro mycket talrika. Under 800- och 900-talen bebyggde nor-

mannerna den efter dem uppkallade halvön Normandie och härtill gränsande områden.

Efter denna historiska överblick blir Kraitscheks framställning åskådligare. Han säger: Frankrike äger i sina centrala delar, Savoyen, Dauphiné, Lothringen och även i sydväst en i hög grad kortskallig befolkning, som huvudsakligen tillhör den alpina rasen men i öster uppvisar ett betydande inslag av den dinariska rasen, vilken även i övrigt icke helt och hållet saknas. Ett högt huvudindex tillkommer alltså här dels människor med breda ansikten, dels personer med långlagt ansikte och smal, hög näsa. Som redan nämnts, är den alpina typen sällan ren utan mestadels uppblandad antingen med den nordiska eller den dinariska rasen; dock finnas även rena representer för den alpina grundrasen. Bild 22 å tavla IX visar en fransman av övervägande alpin typ.

Den mediterrana rasen finna vi vid medelhavskusten och i sydöstra Frankrike, ehuru överallt uppblandad med den alpina och dinariska; vidare torde rasen vara representerad inom hela det nordöstra, övervägande nordiska området ända upp till Flandern, där de ljusa färgkännetecknen ej förekomma så ofta som man efter procenttalet långskallar skulle förmoda. Normandies befolkning är i de inre delarna synnerligen kortskallig, under det att längre skullar äro förhärskande i kusttrakterna. Här når även den genomsnittliga kroppslängden upp till 165 å 166 cm. På många håll har den nordiska typen här bibehållit sig bättre än i Flandern. Så äger departementet Manche (västra Normandie) trots sitt höga längdbredd-index den ljusast färgade befolkningen i Frankrike. Ännu några områden i norra Frankrike komma i detta hänseende ej långt efter.

I den likaledes av fransmän befolkade *schweiziska kantonen Wallis* äro övervägande alpiner och dinarer blan-

dade. En god utgångspunkt för jämförelser mellan Frankrike och Tyskland erbjuder *Elsass-Lothringen*, vilket enligt den franska statistiken med avseende på ljusa färgkännetecken kommer som åtta bland de 88 departementen, men sist i ordningen av de tyska provinserna. Man ser härav, hur relativt ringa den nordiska rasbeståndsdelen hos det franska folket är.

d. Rumänerna.

Det rumänska folket bebor områden, genom vilka sedan urminnes tider folkvägarna gingo från östra Europa till Balkanhalvön och mellersta Europa. Det nuvarande Rumänien ligger ju på det forna romerska och bysantinska rikets gräns mot nordens och österns »barbarländer» och vid det forna turkiska världsríkets gräns mot Europas kristna stater. I Rumänien sammanstötte sålunda de mest skilda raser och folk.

Under förhistorisk tid ägde Rumänien en alpin-dinarisk och förmodligen även mediterrän befolkning. Under antiken bodde de oss icke närmare bekanta agatyrserna och de ariska dakerna och skyterna i detta land. Det romerska väldet i Rumänien varade endast under andra och tredje århundradet e. Kr.; under denna tid slog sig emellertid många romerska kolonister ned här, folk, som enligt Mommsen övervägande härstammade från Dalmatien och Mindre Asien. På det viset infördes romanskt språk. Senare intogs landet omväxlande av germaner (västgoter, gepider), mongoler (hunner, avarer), slaver, magyarer, turkar (petsjeneger, kumaner). Sålunda erhöill den ursprungliga befolkningen genom germanerna ett tillskott av nordisk ras, under det de övriga folken bidrogo med beståndsdelar av såväl östrasen som den mongoliska rasen.

Följaktligen äro rumänerna ett tämligen brokigt sammansatt folk. Under det att den alpina rasen med dinariskt inslag härskar i Karpaterna, tillhör lågslätten mera den mediterräna rasen. Men i många trakter finner man en ej obetydlig nordisk beståndsdel. Särskilt i Siebenbürgen påminna de s. k. moserna mycket om nordiska stammar och anses vara de gamla trakernas efterkommande (Penka). Härtill komma flera hundratusentals zigenare av främre-asiatisk och nord-indisk ras.

3. Slaverna.

Icke heller slaverna bilda någon antropologisk enhet utan äro brokigt sammansatta. Såsom framgår av Toldts och Asmus' undersökningar voro ursprungligen bland dem de nordiska långskallarna övervägande. Slavernas urhem torde ha varit det till germanernas och kelternas mellaneuropeiska område gränsande västra Ryssland.

a. Ryssarna.

Alltsedan urminnes tider har det östeuropeiska slättlandet varit en tummelplats för folk av de mest skilda raser. Nordiska (ariska) och östrasiska (finska) folk genomströvade under forntiden detta område. Den vidsträckta slätten mellan Kaspiska havet och södra Uralbergen erbjöd Asiens mongoliska ryttarbefolkning bekväma infallsvägar. Även över högslätten mellan Uralbergen och norra Ishavet invandrade mongoler, nämligen nordasiatiska, mongoliska nomader med renhjordar. I södra Ryssland tycks urbefolkningen ha varit av dinarisk och alpin ras. De i nordväst boende slaverna av nordisk ras utbredde sig under medeltiden — ej sällan anförda av svenska vikingar (t. ex. Rurik) — över hela det östeuropeiska slättlandet och befolkade under nya

tiden t. o. m. Sibirien upp till Stilla havets kuster. I söder nådde de Svarta havet och övergingo delvis t. o. m. Kaukasus. Till följd av dessa talrika och omfattande folkvandringar uppblendades ryssarnas nordrasiska grundstomme med åtskilliga främmande element: främst östrasen och den mongoliska rasen, i södra Ryssland även med dinariska och alpina samt vid Svarta havets kuster och i Kaukasus' bergstrakter med främre-asiatiska element. Även den mediterrana rasen synes från Balkanhalvön ha trängt upp i södra Ryssland. Inom den ryska befolkningen ha slutligen de främmande rasinslagen numerärt blivit större än den nordiska rasens. Ett tydligt märkbart mongoliskt inslag ha tatarerna lämnat; deras välde varade från 13:de till 15:de århundradet och omfattade mellersta, södra och östra Ryssland. En märkvärdig småväxt och långskallig art förekommer i Moskva-trakten och i några sydost därom belägna landskap. Vi återfinna den bland de ugriska östjakerna och vogulerna öster om Ural. Denna typ har enligt beskrivning stora okbågar, smala ögonspringor, kort, mycket konkav näsa och är mycket liten till växten¹. Vi veta, att med nämnda två småfolk besläktade stammar en gång voro vitt utbredda över Ryssland. Sålunda torde även denna primitiva ras ha varit med om att uppbygga det ryska folket, som ju i sig upptog talrika finska och ugriska stammar. Den nordiska rasen är för närvarande talrikast i nordvästra Storryssland och i Vitryssland men även där överallt uppblandad med andra raser. Huvudmassan av storryssarna synes för närvarande tillhöra östrasen (se tavla XII, bild 33), vilken även är starkt företrädd bland vit- och lillryssarna. De senare (ukrainarna) uppvisa som sagt ett ansenligt dinariskt inslag.

¹ Bearbetaren betvivlar dock, att denna typ behöver uppfattas som en särskild ras, utan anser den endast som en variant av den mongoliska rasen.

b. Letterna och litauerna.

Letterna, vilka tillika med litauerna bilda den baltiska språkgruppen, som i sin tur är besläktad med den slaviska, äro av övervägande nordisk ras, något uppblandad med östrasen. Även de under medeltiden germaniserade fornpreussarna räknades till de baltiska folken.

c. Polackerna.

Hos det polska folket korsa sig många olika raselement: nordiska, östrasiska, alpina, dinariska och synbarligen även mediterrana. De senare ha enligt Günther trängt in från Sydryssland. I hela Weichselområdet förekomma små, blonda medelskallar med breda ansikten. Den nordiska typen, som kommit från Östersjökusten, är vanligast utmed Weichsel och Düna. En blandning av den alpina och den nordiska rasen ha vi i Lublin och trakten däromkring. Här äro hög kroppsväxt, ljusa färger och långskallighet nära förbundna med bred huvudskål, brett ansikte, bred näsa och liten kroppsväxt. Även polackerna i Galizien äro kortskalliga med breda ansikten och ofta uppnästa, men ej sällan blonda och ljusögda; de höra huvudsakligen till östrasen eller den alpina rasen. Rutenerna (lillryssarna i Galizien) synas ha en starkare dinarisk rasbeståndsdel än polackerna i genomsnitt.

d. Tjeckerna.

Hos tjeckerna finna vi den dinariska rasen och östrasen, vilken består det betecknande mongolida inslaget. Den nordiska rasen synes — enligt bearbetaren, som mycket väl känner till Tjeckoslovakiet — här ej vara så sällsynt, som man vanligen anser. Antalet nordiska typer är i många trakter påfallande stort. Dessa gå helt säkert icke enbart tillbaka på de slaviserade tyska invandrarna, vilka ju under medeltiden massvis invandrade till Tjeckoslovakiet, utan även på slavernas nordiska urtyp.

e. Venderna (sorberna).

Under förra delen av medeltiden var, såsom förut nämnts, hela östra Tyskland besatt av slaver. En sista rest av dessa, venderna, leva ännu, omkring 90,000 till antalet, inom ett område, som sträcker sig mellan Berlin och gränsen till Tjeckoslovakiet. De synas utgöra en blandning av den nordiska rasen och östrasen.

Balkanhalvön är sedan urminnes tider skådeplatsen för en intensiv rasblandning. Som förut nämnts, intränger från öster den främre-asiatiska rasen hit och övergår utan märkbar gräns västerut i den dinariska. Den mediterrana rasen åter sträcker sig från söder till nordost. Även alpina raselement förekomma. Under 3:dje årtusendet f. Kr. bröto folk av nordisk ras in i landet, nämligen forngreker, traker, makedonier och illyrier. Från 2:dra århundradet f. Kr. till och med 4:de århundradet e. Kr. hörde Balkanhalvön till det romerska världsriket, från 5:te till 15:de under det bysantinska (sengrekiska) kejsardömet, som till en början omfattade alla länder kring Medelhavets östliga hälft, senare endast några stycken, bland vilka det viktigaste var Mindre Asien. Från 15:de till början av 19:de århundradet lydde balkanländerna under det turkiska väldet, vilket som bekant även rådde över delar av Främre Asien och Nordafrika. Först i början av det 19:de århundradet upprättades åter självständiga balkanstater. Balkanhalvön har alltså ända sedan romarväldets tid fram till det europeiska Turkiets undergång alltjämt stått i förbindelse med stormakter, och befolkningen sålunda erhållit tillskott från de mest skilda raser.

Under 6:te och 7:de århundradena e. Kr. bröto slaverna och under 7:de århundradet även de turkiska bulgarerna in på halvön. De förra utbredde sig över landets

nordliga delar — med undantag av de nutida albanernas område — och slaviserade den latin- och grekisktalande befolkningen. Bulgarerna, vilka först lagrat sig som ett herreskikt över en mängd sydslaviska stammar, antogo snart deras språk. Under det turkiska väldets tid inträngde främre-asiatiska såväl som orientaliska raselement.

De nutida antropologiska förhållandena på Balkanhalvön te sig ungefär på följande sätt:

f. Bulgarerna.

Bulgarerna, bosatta i östra delen av halvön, äro inom den västra delen av sitt område utpräglad kortskalliga, alltså av dinarisk, alpin eller mongolid ras. Även östrasen är naturligtvis representerad bland bulgarerna. Österut i det bulgariska området är däremot den långskalliga typen med smalt ansikte förhärskande. Långskalliga äro även invånarna i södra Bulgarien (trakterna kring Sofia) samt i Makedonien. Det visar sig, att bulgarerna väsentligen tillhöra den stora, mycket mörka sidogrenen av den mediterrana rasen, vilken som en slutten massa — ehuru naturligtvis uppblandad med kortskalliga typer — sträcker sig från Makedonien över Bulgarien till Rumänien. Ej heller äro nordiska raskännetecken sällsynta inom sagda områden.

Av helt annan ras än bulgarerna äro slaverna i den nuvarande sydslaviska staten. De utgöra den dinariska rasens grundstomme.

g. Serberna och kroaterna.

Serberna och kroaterna äro mycket högväxta (170 cm och däröver). Huvudindex är i medeltal 86 (bosnier) till 87 (herzegovinare). Ansiktena äro i allmänhet långlagda, ehuru breda förekomma. Beträffande de senare förelig-

ger uppenbarligen en inblandning av den alpina rasen. I fråga om färgkännetecken äro serbokroaterna sinsemellan mycket olika. Norrut äro de till följd av det myckna nordiska blodet ofta blonda, i Bosnien åter, som är nästan uteslutande dinariskt, äro de övervägande mörka. Längre söderut tycks det ljusa elementet åter tilltaga. Se tavla XII, bild 34.

h. Slovenerna.

Från den dinariska typen avvika slovenerna mest. Visserligen tyder den betydande kroppslängden (168 cm), förenad med övervägande kortskallighet (mera än $\frac{4}{5}$ av hela folket äro kortskallar) på ett väsentligt dinariskt inslag. Men de talrika individerna med ljusa hår- och ögonfärger (ungefär 50 %) visa även närvaron av den nordiska rasen och östrasen. Att den senare och även den alpina rasen förekomma bland slovenerna, framgår därav, att det bland dem finns många typer med breda ansikten och konkava näsor.

Albanerna.

Albanerna äro de sista kvarlevande av de gamla illyrierna, vilka, till dess romarna kommo, innehade halvöns nordvästliga landskap; numera är deras språk begränsat till kustområdet mellan Skutarisjön och ön Korfu men når även in i sydvästra Jugoslavien och norra Grekland. Nu äro albanerna ett övervägande dinariskt folk; dock träder då och då ett nordiskt inslag i dagen. Invånarna i de albanska kolonierna i Syditalien skilja sig tack vare sina ljusare färger tydligt från den mediterrana omgivningen.

Nygrekerna.

Det har redan flera gånger framhållits, att de gammalgrekiska dialekternas bärare, hellenerna, voro av nordisk ras och att de redan under 3:dje årtusendet f. Kr.

inbröto och togo herraväldet över den förariska urbefolkningen i Grekland. Dessa urinvånare voro på södra halvön (Peloponnesus) övervägande av mediterrana, i öns norra delar däremot av dinarisk ras.

Såsom framgår av den gammalgrekiska litteraturen samt skulpturer och allehanda avbildningar voro bärarna av den hellenska högkulturen huvudsakligen efterkommande till dessa erövrarstammar av nordisk eller övervägande nordisk ras. Naturligtvis försvunno dessa element, allteftersom invandrarna blandade sig med urbefolkningen. Därtill kom, att detta nordiska erövrarskikt avsevärt decimerades, då det under krig merendels fick bestå den största delen av det vapendugliga folket. Till den nordiska rasens nästan fullständiga utplånande inom det grekiska folket bidrog även den relativt låga nativiteten inom de samhällsklasser, vilka huvudsakligen tillhörde den. Så blev det grekiska folket alltjämt fattigare på nordiskt blod; den anda, som präglade denna ras utslöcknade, och urbefolkningen blev åter förhärskande, så att de nutida grekerna i många karaktärsdrag ej alls likna de gamla hellenerna. Den gammalgrekiska kulturens nordiska prägel försvann. Vad antiken skapat, omhändertogs av landets urinvånare, vilka nu stigit till de högsta samhällsklasserna. Deras ras, eller rättare sagt, raser satte snart nog sin prägel på vad de sålunda fått i arv från den nordiska. En hög kultur bibehöll sig likväl länge hos grekerna. Men denna kulturs bärare saknade den stora skapareförmåga, som en gång de nordiska hellenerna ägde. Redan på 1400-talet uppnåddes grekernas kulturnivå av sådana folk, som voro rikare på nordisk ras, t. ex. norditalienare och fransmän. Det bör för övrigt framhållas, att hos grekerna genom det avsiktliga inskränkandet av barnantalet hos de högre samhällsklasserna ej endast många begåvade element av nordisk ras

utan även sådana av de övriga raser, vilka sammansatte befolkningen, under århundradens lopp torde ha utdött.

Det grekiska folkets oerhörda kulturtillbakagång under turkarna får sin förklaring icke blott genom dessas brutala våld utan även genom den omständigheten, att grekerna till följd av ovannämnda sociala missförhållande ej längre ägde ett tillräckligt antal kulturdugliga människor. Utan tvivel ha emellertid grekerna den dag som är börjat resa sig ur detta förfall.

Under medeltiden och under turkarnas regim invandrade till det grekiska området folk av de mest skilda slag. Sydslaver, rumäner, albaner och zigenare trängde ända ned i södra Grekland, och även från Främre Asien kommo på nytt allehanda element (armenier och andra); alltså en förnyad tillströmning av dinarisk och främre-asiatisk ras. Det nygrekiska folket uppvisar sålunda en brokig blandning av mediterrän (mest söderut) och dinarisk ras (mest norrut). Här och där förekomma främre-asiatiska raselement. Ett nordiskt inslag saknas icke helt och hållet men är mycket litet märkbart. Enligt Luschan uppvisar även Kreta en blandning av nu nämnda raser.

Zigenarna.

En ej ringa del av balkanbefolkningen utgöres av zigenare. Deras ursprungliga hemland ligger i nordvästra Indien, där med dem besläktade stammar ännu bo. Ursprungligen voro zigenarna antagligen en blandning av den långskalliga, ljusbrunhyade, svarthåriga och svartögda befolkningen i norra Indien och den främre-asiatiska rasen. Säkerligen har deras utvandring från nämnda område försiggått i flera olika repriser, och så småningom ha de spritt sig över hela västra Asien, norra Afrika och Europa. Under sina vandringar ha de i ganska stor utsträckning blandat blod med de folk, vilkas land de ge-

nomströvat. Numera existerar sålunda knappast någon enhetlig zigenartyp. Dock förekomma hos zigenarna i Europa oftast de kännetecken, vilka utmärka de ovannämnda nord-indiska raserna. Se tavla XII, bild 35.

Zigenarspråket är det s. k. »rom», som hör till de indogermanska språken. De olika dialekterna ha emellertid upptagit många låneord från respektive värdfolk.

Synnerligen talrika äro zigenarna i Ungern, Rumänien och de övriga Balkanstaterna; deras sammanräknade antal i dessa länder uppgår till ungefär 800,000. Ehuru zigenarna i en del länder, t. ex. Grekland (isynnerhet på ön Korfu) och Ungern, under långa tider åtnjutit stora privilegier, ha de aldrig någonsin gjort någon som helst kulturell insats. På Balkanhalvön liksom i Ungern och Rumänien ha de mestadels blivit bofasta och ha i städerna sina egna kvarter. Deras näringsfång äro av enklaste slag, såsom »zigenarmusik», björntämjning, kittelsmide, tiggeri o. dyl. I norra, mellersta och västra Europa ha de till allra största delen förblivit ett kringvandrande folk. Beträffande zigenarna i Sverige se sid. 112.

De olika folken inom den finsk-ugriska språkgruppen.

Finnarna och ugrerna utgöra huvudmassan av den stora uraliska språkstammens folk. Denna stam indelas i två språkgrupper: den finsk-ugriska och den samojediska.

Den *finsk-ugriska* gruppen förgrenar sig i sex underavdelningar: a) den *ugriska*, omfattande magyariskan i Ungern, voguliskan på ömse sidor om Uralbergen och östjakiskan öster därom; b) den *finska*, omfattande finskan i Finland, karelskan öster därom, estniskan i Estland och dessutom några mindre, utdöende språk; c) den *lapska* i norra Skandinavien; d) den *mordvinska* och

e) den *tjeremissiska* i östra Ryssland; f) den *permiska*, omfattande votjakiskan och syrjänskan i nordöstra Ryssland.

De finsk-ugriska folken tillhöra övervägande östrasen, men äro delvis uppblandade med andra raser. Endast lios få av de nämnda folken förhärskar mongoliska rasmärken. Det är således felaktigt att beteckna finnarna och magyarerna som mongoler.

a. Magyarerna.

Magyarerna utgöra numera befolkningen på den ungerska lågslätten och i de östligaste Karpaterna (Szeklerland). Liknande historiska öden ha övergått Ungern som de vilka förut skildrats på tal om Rumänien. I förhistorisk tid bodde här människor av dinarisk och alpin ras, i historisk, förromersk tid inbröto kelterna och blevo förhärskande. Härpå följde det romerska väldet, och där efter intogs landet av germaner (östgoter, longobarder och gepider). Senare inbröto slaverna och efter dem de mongolida avarerna samt slutligen i det 9:de århundradet magyarerna, vilka påtvingade det ungerska slättfolket sitt språk. Under samma århundrade slog sig de turkiska kumanerna ned i östra Ungern. Alltsedan Ungern kristnades (omkr. år 1000), har det stått under starkt inflytande av det tyska folket och därifrån erhållit ett ej ringa antal kolonister; till det dåvarande östra Ungern (Siebenbürgen) invandrade sålunda under 12:te och 13:de århundradena de från västra Tyskland (Luxemburg) stammande sachsarna. Sedan mellersta och östra Ungern ett stycke in på 1500-talet erövrats av turkarna, blev det västra Ungern en habsburgsk besittning. I början av 1700-talet fördrevos åter turkarna ur Ungern, och syd-tyska bönder (schwaber och österrikare) började en kolonisation här (i synnerhet i södra Ungern). I slutet av

1700-talet inträdde emellertid en stegring av magyarernas nationella medvetande, och medels kraftiga politiska åtgärder ville de påtvinga alla icke-magyarer inom Ungern sitt språk, vilket också delvis lyckades.

En självklar följd av ovan skildrade förhållanden är det stora och mångskiftande främmande rastillskottet hos magyarerna. H. Winkler skildrar magyarerna i området mellan Donau och Theiss såsom kortskalliga och blonda men likväl lätt gulhyllta. Östrasen är alltså här omisskännlig. I andra landsdelar är denna ras blandad med alpin och dinarisk ras. Begripligt nog saknas ej heller nordiska beståndsdelar. Mongolida typer äro däremot tämligen sällsynta.

Vogulerna (omkr. 5,000) och *östjakerna* (omkr. 18,000) uppvisa, som i kap. om ryssarna framhållits, ett starkt inslag av en långskallig mongolid typ.

b. Finnarna.

Med finnar i ordets trängre betydelse förstår man numera invånarna i republiken Finland och i det österut angränsande Karelen. För att få en klarare föreställning om landets antropologiska förhållanden vilja vi först kasta en blick på dess bebyggelsehistoria.

Finlands äldsta historia är ännu ej tillräckligt utforskad. Arkeologerna tro sig dock ha funnit spår av finnarna vid Ladogasjöns stränder, spår vilka skulle vara fyra tusen år gamla, kanske t. o. m. äldre. Av allt att döma torde det ha varit karelerna, som slagit sig ned här. De västligaste delarna av Finland hade, som väl numera börjar bli känt, vid denna tidpunkt en nordrasig befolkning. Det är ännu ett öppet spörsmål, när de egentliga finnarna kommo till Finland, men däremot råder intet tvivel om att de kommo söderifrån, från nuvarande Estland. Troligast är väl, att denna invandring började ett

halvt årtusende före vår tideräkning, men omöjligt är det icke, att forskningen kommer att flytta dess början ännu längre tillbaka i tiden (efter Nordenstreng).

Finland mottog många nordrasiga invandrare under vikingatiden och från 12:te t. o. m. 18:de århundradet — landet tillhörde ju under hela denna tid Sverige. De slogo sig merendels ned i kustlandskapen, men även i det inre av landet. Utom i kusttrakterna påverkades dessa germaner starkt av den inhemska befolkningen och uppgingo i densamma, en process, som alltjämt fortgått och vilken efter den självständiga finska statens upprättande blev än mer utpräglad. Finlands finskspråkiga befolkning är alltså ingalunda av ren östras utan har fått ett kraftigt tillskott av nordiskt blod. En ringa ehuru märkbar roll spelar det mongoliska och då framför allt i norr det lapska elementet. Finlands befolkning har blivit föremål för ingående studier och undersökningar av såväl Gustav Retzius som F. W. Westerlund.

Följande tabell visar en jämförelse mellan det finska och det svenska folket. Uppgifterna om Sverige äro hämtade ur »Anthropologia Suecica»; vid sammanställningen av procenttalen för hela den finstalande befolkningen och för svenskarna i Finland har bearb. använt Westerlunds uppgifter (avrundade) rörande värnpliktiga.

	Kropps- längd i cm.	Längd- bredd- huvud- index	Hårfärg (procent)		Ögonfärg (procent)	
			blond	brun, svart, röd	ljus (blå, grå), melerad	brun
Finnar	166,7	79—83	57	43	92,5	7,5
Svenskarna i Finland	168,4	79—80	53	47	93	7
Svenskarna i Sverige	170,9	77—79	75	25	95,5	4,5

Det visar sig alltså, att den finska befolkningen i Finland har mindre kroppslängd och är kortskalligare än svenskarna, samt att de brunögdas antal i Finland är större än i Sverige.

Finnarna i de västliga, mot de svenska kustlandskapen gränsande provinserna uppvisa oftare långskallighet och ljusa hår- och ögonfärger än karelerna österut i det finska språkområdet och än nordfinnarna; det nordiska blodets inflytande träder sålunda synnerligen tydligt i dagen i västra Finland.

Karelerna synas enligt Retzius ha en mindre och finare kroppsbyggnad än de övriga finnarna och även därutinnan skilja sig från dessa, att de ha smalare ansikten och oftare konvexa näsor, vilket allt skulle tyda på ett främmande rasinslag. Dessa förhållanden böra likväl noggrannare undersökas, innan något slutgiltigt omdöme fälles. Den större kortskalligheten och de mörkare hår- och ögonfärgerna hos nordfinnarna förklaras av lapsk-mongolisk inblandning.

I likhet med finnarna äro även *esterna* i republiken Estland ett blandfolk med element från såväl östrasen som den nordiska rasen.

c. Lapparna.

Språkligt räknas även *lapparna* till finnarnas släktingar, men med avseende å ras måste de betraktas såsom en grupp för sig. De ha ursprungligen talat ett språk, som vi ej närmare känna till, men senare övertagit en finsk dialekt och utvecklat den till ett särskilt språk.

Vid vilken tidpunkt lapparna kommo till Skandinavien, veta vi icke. Att döma efter låneord i deras språk torde de som sagt redan ha kommit i beröring med germanerna

omkr. mitten av första årtusendet f. Kr. »Skridfinnar» omtalas för första gången i 6:te århundradet e. Kr. Av berättelser från 800-talet ser man, att lapparna vid denna tid bebodde ungefär det område, som nu innefattas i landskapet Lappland. Dessutom anträffades de särskilt i de nordligaste delarna av Norge, i det inre av Finland, åtminstone ända ned till området norr om Onéga-sjön och dessutom i de till Finland gränsande delarna av Ryssland (Wiklund). Numera bo lappar som bekant endast i norra Sverige (Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands län), i nordligaste Norge, i norra Finland och på den till Ryssland hörande halvön Kola. Deras antal utgör ungefär 30,000, varav 7,000 i Sverige och 20,000 i Norge. Enstaka grupper av vandrande lappar trängde under 1700-talet ända ned i norra Dalarna.

Ursprungligen voro lapparna av mongolisk ras. Under sina vandringar ha lapparna blivit så starkt uppblandade med östrasiskt och nordiskt blod, att den *rena* mongoliska typen nu är ganska sällsynt bland dem. Bäst tycks denna ha bibehållit sig hos kvinnorna (könsbundna arvsanlag). Se tavla XI, bild 32. Hos det övervägande flertalet lappar iakttagas man alltjämt åtminstone ett eller flera av de mongoliska kännetecknen, t. ex. liten kropps-växt, stark kortskallighet och låga, breda ansikten med kraftigt utbildade okbågar, mörkt hår och mörka ögon. Dock finnas numera ej få lappar, hos vilka medellängd, ljusa ögon och blont hår bära vittne om den starka inblandningen av nord- och östras. Tydligast framträder detta inslag hos männen (se tavla XI, bild 32). I ögonen fallande är, att enstaka lappar ha utpräglade örnäsor; detta tyder måhända på en inblandning av den i fråga om karelerna omtalade främmande rasen. Beträffande de antropologiska kännetecknens fördelning hos lapparna se tabellen å sid. 111.

Ett antropologiskt arbete, som omfattar samtliga lappar finnes ännu icke. Professor Lundborg har påbörjat ett stort rasbiologiskt verk över lapparna och finnarna i Sverige, vilket under hans ledning och medarbetarskap fortsättes av Statens Institut för Rasbiologi.

Mordvinerna (omkr. 1,250,000), *tjeremisserna* (omkr. 370,000) och de båda *permiska* folken, nämligen *syrdjerna* (omkr. 200,000) och *votjakerna* (omkr. 440,000) bestå av östras med mongoliskt inslag.

Samojederna stå visserligen lapparna ganska nära i fråga om levnadssätt (renherdar) men höra språkligt ej till den finsk-ugriska gruppen utan till en annan gren av den uraliska språkstammen. De nomadisera i det nordöstligaste Europa och i de angränsande delarna av nordvästra Sibirien. Samojederna äro nästan renrasiga mongoler.

Judarna.

Man kan lika litet tala om judisk ras som om tysk eller italiensk, ty judarna äro ett folk och ingen ras, ehuru de sakna de kännetecken, som vanligen tillkomma ett folk: gemensamt språk och gemensamt fosterland. Judarna ägde dock en gång i viss mån bådadera, men ha förlorat dem. Redan före den judiska statens upplösning hade deras förfäder, de s. k. »israeliterna», avstått från sitt eget språk, gammalhebreiskan, och utbytt detta mot det med hebreiskan nära besläktade arameiska språket. Vid den egentliga judendomens grundläggning genom Esra och Nehemia talades arameiskan allmänt i främre orienten, alltså även av judarna och var t. ex. även Jesu modersmål. Senare antogs de emellertid de länders språk, där de bosatte sig, varvid de naturligtvis starkt uppblandade de respektive tungomålen med hebreiska och arameiska uttryck.

Vad judarna trots splittringen likväl bevarat under så många århundraden är den utomordentliga organisationen, som ständigt utvecklats och vilken funnit ett motsvarande uttryck i det judiska, vanligen kallat mosaiska, trossamfundet. Då, såsom redan Tacitus framhåller, allt icke-judiskt uteslöts från detta (frånsett vissa perioder), befästes den organisatoriska byggnaden mer och mer. De förskingrade judiska församlingarna bildade var för sig väl slutna kretsar, där äktenskap i regel ej ingingos med utomstående och där alldeles bestämda religiösa, sociala och moraliska åskådningar härskade. Det är obestriddt, att talrika övergångar till judendomen ägde rum. Det förtryck judarna under olika tider voro utsatta för, har genom urval medverkat till att utbilda en högst märklig företeelse. Judarna äro nämligen en rasblandning, i vilken en mångfald olika rasarv dölja sig, men som likväl genom ingifte och urval utvecklat en alldeles bestämd egenart, vilken hos flertalet gör sig gällande såväl vad det yttre som de själsliga anlagen beträffar.

Vilka äro nu de rasbeståndsdelar, ur vilka judarnas folk framväxt? Man anser vanligen numera — och väl med rätta — att semiterna ursprungligen tillhörde den med den mediterrana närbesläktade orientaliska rasen. Denna »orientaliska ras», vars hemland — såsom vi kunna sluta oss till — var den arabiska halvön, har sedan uråldriga tider sökt sig norrut till de klimatiskt gynnsammare landskapen Syrien och Mesopotamien, där den sammanstött med folk av den främre-asiatiska rasen.

Genom blandning mellan dessa båda raser, den orientaliska och den främre-asiatiska, uppkommo forntidens semitiska folk. På babyloniska och assyriska reliefer kan man se båda typerna avbildade. Sammanblandning finna vi hos hebreerna, vilka sannolikt erhöilo de främre-asiatiska kännetecknen genom de talrika hettiter de införlä-

vade med sitt folk. Den starkt böjda, tjocka näsan med den nedåt riktade spetsen tycks vara dominant, och vad vi nu beteckna såsom judenäsa och anse som ett speciellt tecken på semitisk härkomst, är egentligen ett främre-asiatiskt rasmärke, som vi även finna hos kaukasusfolken, armenierna, turkarna och nyperserna, vilka alla upptagit blod från denna ras.

Judarna äro alltså i det väsentliga en orientalisk-främre-asiatisk blandning. Till dessa komma även andra beståndsdelar, vilkas ursprung delvis är höljt i dunkel, men vilka likväl antropologiskt med säkerhet kunna fastställas. Dit hör en icke oväsentlig inblandning av nordiskt blod. Det är icke uteslutet, att detta tillförts judarna redan i deras hemland Palestina. Genom detta land gingo ju de stora folkvägarna från Europa och det angränsande Mindre Asien till Egypten, och upprepade gånger drogo nordrasiska element genom landet. Det är, som sagt, mycket sannolikt, att de från Kreta stammande filistéerna dels voro av nordisk, dels av mediterrana ras. Dessa element ha senare genom blandning med judarna införlivats med dem.

Alla dessa beståndsdelar funnos alltså redan hos det judiska folket, då Esra år 458 f. Kr. efter judarnas återkomst från den babyloniska fångenskapen genom stränga lagar skilde folket från den hedniska omgivningen och sålunda blev judendomens egentliga grundläggare. Alltjämt gällde lagen om isolering och giftermål inom det egna folket, till vilken visserligen ingen hänsyn togs under tider av kraftig judisk-religiös propaganda (t. ex. i romarriket och Ryssland), men som alltid åter segerrikt sattes i funktion.

Redan tidigt finna vi judiska församlingar i de länder, där judarna efter förskingringen bosatt sig. I alla större städer i de hellenistiska staterna voro sådana för handen.

Romarnas erövring av Jerusalem betydde väl ännu en förskingrande faktor; men ensamt den har helt säkert icke åstadkommit judarnas fördrivning. Hos de förskingrade judarna var överallt i fråga om rasen själva kärnan densamma, men genom det främmande blod de upptogo i sina nya hemländer förändrades de icke oväsentligt till det yttre.

Judarna ha sedan äldsta tider och ända in i medeltiden hållit *slavar*, vilka stammade från alla möjliga delar av medelhavsområdet och dess grannländer. Bland dessa slavar fanns det naturligtvis många människor av såväl östras, t. ex. sarmater, som nordisk ras, t. ex. galler. Då nu judarna ofta brukade omvända sina tjänare till den mosaiska tron, så måste många av de ljusögda och ljushåriga elementen bland judarna gå tillbaka på dessa slavar. Genom härstamning från omvända neger-slavar få en del typer bland judarna sin förklaring, nämligen de som med sina vulstiga läppar, kanske även en smula framskjutande käkparti och sitt finkrusiga hår tydligt visa inflytande från negerblod. Hur betydande antalet till judendomen omvända slavar måste ha varit, framgår av den mängd protester och förbud, vilka andliga och världsliga furstar låtit utfärda häremot, t. ex. flera påvar och den västgotiska konungen Reccared i Spanien (omkr. år 600).

Genom oräkneliga, *frivilliga omvändelser* till judendomen, särskilt i det romerska riket i alla dess olika samhällsskikt, upptog det gammaljudiska folket i sig under tidernas lopp mediterrana, nordiska, alpina, östrasiska och andra för detsamma ursprungligen främmande rasbeståndsdelar. I romerska kretsar grep anslutningen till judendomen till den grad omkring sig, att t. ex. kejsar Hadrianus förbjöd romarna att övergå till denna lära.

Ännu en faktor, som tillförde det judiska folket främ-

mande blod, voro de *äktenskap*, som ingingos mellan judar och icke-judar. Redan i Gamla Testamentet få vi rikligen bekräftelse på dylika. De förekommo talrikt ännu under medeltiden, i synnerhet i södra Europa, Frankrike, Ungern och Ryssland. Även på illegitim väg har — särskilt i Ryssland — främmande blod tillförts det judiska folket. Under den senaste tiden ha giftermål mellan judar och medlemmar av andra trosbekännelser blivit allt vanligare. Men endast en liten del av de barn, som födas inom dessa äktenskap (i Preussen omkr. $\frac{1}{4}$), uppfostras i den mosaiska religionen.

I det 8:de århundradet övergingo de tatariska *Chazarer* i södra Ryssland till judendomen. När dessa i början av 11:te århundradet underkuvades av ryssarna och bysantinerna, flydde en del av dem till Krim och grundade där *karäernas* judiska sekt; en annan del deporterades av ryssarna till Kiew och andra sydryska städer, där de sammansmälte med de där boende judarna. Således tillförde dessa det östjudiska folket de mongoliska kännetecknen, vilka man understundom iakttagit hos ryska judar (Kahn). Även på annat sätt mottogo östjudarna mongoliska inslag. Så anhöllo t. ex. judarna i Kansk (Sibirien) år 1817 hos den ryska regeringen om att få ingå äktenskap med de mongoliska kalmuck-stammarnas flickor, emedan de därvarande judiska församlingarna ledo brist på kvinnor.

Man skiljer mellan två stora grenar av det judiska folket: *sefarderna* i norra Afrika och södra Europa samt *aschkenaserna* i östra och mellersta Europa¹. Se tavla X, bild 28, 29.

Sefarderna (sydjudarna) ha merendels smala skallar och fina ansikten med smala, jämnt böjda näsor. De äro mer orientalisk-mediterrana än främre-asiatiska, även om

¹ Hebr. sefarad = pyreneiska halvön, aschkenas = Tyskland.

detta element icke helt saknas hos dem. Aschkenaserna (östjudarna) ha grövre drag, bredare skallar, ofta äkta kortskallar, och framför allt större, ofta starkt böjda och tjocka näsor (enligt Fischer). Här äro i allmänhet de främre-asiatiska kännetecknen förhärskande; uppbladdade med dessa förekomma likväl ej sällan såväl alpina som nordiska, östrasiska och mongoliska drag. Ja, bland östjudarna förekomma ibland individer, vilka t. o. m. ha ett övervägande nordiskt, alpint eller östrasiskt utseende. Den ovan omtalade, vittgående judisk-religiösa propagandan i östra Europa ger utan vidare förklaringen till denna företeelse. Till följd av judarnas vidsträckt vandringer finner man bland östjudarna även sefardtyper och hos sydjudarna aschkenastyper. En skarp skiljegräns mellan dessa båda är det naturligtvis ej möjligt att draga. Sefarderna utgöra ungefär en tiondedel av samtliga judar, under det att de övriga nio tiondelarna tillkomma aschkenaserna.

Förutom dessa två stora kan man urskilja flera mindre grupper av judar. Sådana äro några bergsstammar i Kaukasus, de arabiska och andra sydvästasiatiska judar, några hamitiska nomadstammar i Sahara, de hamitisk-negrida falascherna i Abessinien, negerjudarna utmed Loangokusten, de »svarta» judarna i Främre Indien, de kinesiska judarna och andra. Dessa grupper ha fått sin tro genom judiska missionärer och äro i rashänseende helt eller nästan fullständigt identiska med sin icke-judiska omgivning samt skilja sig genom sitt levnadssätt och sin historiska utveckling i så hög grad från aschkenaserna och sefarderna, att vi icke kunna räkna dem till det egentliga judiska folket utan endast till det mosaiska trosamfundet.

Att redogöra för judarnas själsliga rasanlag hör till de allra svåraste kapitlen inom psykologien. Ett folk, vilket

liksom det judiska är sammansatt av så många olika ras-element och spritt över hela världen och sålunda lever under tusen olika miljöinflytanden, uppvisar till det yttre naturligtvis icke på långt när en så enhetlig karaktär som t. ex. de skandinaviska folken, vilka sedan äldsta tider bebott sitt nuvarande område. Likväl ha, som sagt, vissa likartade öden hos de två stora grupperna, aschkenaserna och sefarderna, genom urval och ingifte utvecklat många gemensamma drag. Vi kunna här bortse från de övriga små grupperna, då de numerärt icke spela någon roll.

Vi påminna oss, att de raser, vilka bilda huvudmassan av det judiska folket, äro den orientaliska och den främre-asiatiska. Desammas själsegenskaper skola vi alltså återfinna hos judarna. Vi ha upprepade gånger på tal om den orientaliska rasen framhållit dess stora intelligens, dådkraft och organisationsförmåga. En del av dess egenskaper, i synnerhet stor företagsamhet och seg uthållighet, tyckas även vara utmärkande för den främre-asiatiska rasen, vartill ytterligare kommer dennas affärsbegåvning. Dock uppvisa judarna naturligen ofta även andra rasers karaktärsanlag, vilket till följd av blodblandningen med desamma är lätt förklarligt.

Man kan med skäl fråga sig, hur det kommer sig att judarna, från att ha varit ett krigiskt folk, vilket levde av boskapsskötsel och jordbruk, såsom det skildras i bibeln, omvandlats till ett fredligt handelsfolk. Man måste då först ta i betraktande, att judarna i sitt lilla, relativt tätt befolkade land snart måste söka sig andra förvärvskällor, än dem jorden kunde ge. Landets egenskap av genomfartsområde för samfärdseln mellan de stora kulturländerna i Främre Asien och Egypten hänvisade redan under den äldre forntiden judarna till att driva handel med de karavaner, vilka drogo genom lan-

det. Relativt många av de judar, som utvandrade från Palestina, idkade sålunda redan handel eller något annat yrke, där en viss smidighet i umgänget med människor var nödvändig. Då romarna vid underkuvandet av åtskilliga uppror nedgjort huvudmassan av de i Palestina kvarstannande, jordbruksidkande judarna, torde större delen av det nuvarande judiska folket härstamma från de omtalade tidigare utvandrarna. Och dessa mötte vidare i många trakter stora svårigheter från befolkningens sida att erhålla jord, varför de sågo sig tvingade att bibehålla handelsyrket eller att bedriva hantverk. Dessutom är det en allmänmänsklig företeelse, att handelsidkaren ej gärna återgår till det tunga jordbruksarbetet. Den hårda existenskamp, till vilken judarna under långa tider tvungos i förskingringen, torde ofta ha tillåtit grundandet av en talrikare familj (d. v. s. överförandet av sina själsanlag på många barn) endast åt sådana personer, vilka genom ovanlig affärsmässig företagsamhet överträffade sina trosfränder. Genom detta urval torde hos judarna den utpräglade handelsbegåvning ha blivit förhärskande, som numera för många av dem är karakteristisk. Genom ingifte har denna egenskap uppehållits inom folket¹.

För övrigt finns ett stort antal judar, vilka *icke* tillhöra köpmännens kategori. Enligt Ruppins uppgifter från början av 1900-talet voro i Tyskland och Italien endast ungefär hälften av judarna handelsidkare, i Ryssland och den dåvarande österrikisk-ungerska monarkien omkr. två femtedelar. De övriga sysslade mestadels med industri och fria yrken. Endast till en ringa procent voro de jordbrukare. Judarna ägna sig också gärna åt journalistiken och skådespelarkonsten. Även läkarens och advokatens

¹ I viss mån liknande öden som judarna bland främmande folk genomgått även de över medelhavsländerna spridda grekerna och armenierna.

kall äro mycket omtyckta bland dem. Över huvud taget äro judarna bland vetenskapsmän och konstnärer relativt talrika. Även några statsmän äro att märka, t. ex. den engelske statsministern lord Beaconsfield (förr Disraeli) samt krigsministern och den italienska arméns organisatör Ottolenghi. Från den nyaste tiden äro Trotskij och Rathenau kända.

En av judarnas bästa sidor är deras givmildhet, icke endast gentemot egna trosförvanter, utan även när det gäller det allmännas väl. En egenskap, som judarna snarare förvärvat under det de levt skingrade över stora delar av jorden än såsom rasmärke ärvt, är deras sinne för idéer, omfattande hela mänskligheten. Kristendomens första förkunnare härstammade från det judiska folket. Senare ha Marx och Lasalle skapat den internationella socialdemokratien. Grundläggaren av världsspråket esperanto, Zamenhof, var likaledes jude. Däremot har »Zionismen» under den senaste tiden delvis med framgång verkat för uppväckandet av den judiska nationalkänslan. Andra judar åter — och ej så få — ha helt uppgått i de nationer, de kommit att tillhöra, och i många fall där blivit ivriga nationella förkämpar, såsom t. ex. presidenten för den alltyska nationalförsamlingen i Frankfurt (1848) Simson, vidare en av det tyska konservativa partiets huvudgrundare, Stahl, samt den glödande franske patriot och krigsministern Gambetta.

Den nordiska rasens sociala betydelse.

För socialantropologen, som icke tager hänsyn till de omätliga tidrymder den naturliga rasutvecklingen omspänner, utan endast till den korta tidsperiod vi historiskt kunna överblicka, äro människoraserna »givna naturfaktorer, vilka det gäller att såsom givna orsaker och makter infoga i deras historiska sammanhang» (Woltmann).

Den stora betydelse den nordiska rasen haft för de ariska folkens egenartade kulturutveckling har redan påvisats. Icke endast den *rena* rasen utövar ett dylikt kulturfrämjande inflytande. Även blandtyper av nordisk och icke nordisk ras visa sig ofta vara stora begåvningar; hos dem ha de bästa arvsanlagen hos respektive raser kombinerats. Man måste ju erkänna, att det bland flera andra raser finnas lika högt begåvade människor som de bästa inom den nordiska och att även folk av icke nordisk ras uppnått en hög kulturnivå, t. ex. kineserna och egypterna. Men å andra sidan lämnar oss världshistorien många bevis på att ett nordrasiskt tillskott — om det varit tillräckligt stort — alltid betytt ett väsentligt kulturellt framsteg, ja till och med uppkomsten av nya civilisationer; denna ras' inblandning har nämligen tillfört den icke nordiska urbefolkningen en relativt talrik mängd människor, vilka ej endast förmått övertaga, vad andra frambringat, utan även självständigt skapa nya materiella och andliga värden.

Drogo övertagande nordiska folk erövrade till sydliga länder, bildade de där herreskiktet; råkade de härvid inom området för en äldre kultur, utvecklade de en ojämförlig andlig blomstring. I och med deras uppträdande

i Orienten få vi där bevittna, hur en helt ny kultur uppstår, vilken når sin höjdpunkt i den fornpersiska Ormuzd-läran och den indiska filosofien. Det mest glänsande exemplet äro hellenerna, vilka icke blott kunna sägas ha fortsatt den egyptiska, babyloniska och fenikiska kulturen utan även, om de ock delvis lånat från dessa äldre kulturer, skapat för dem alltigenom egenartade värden. Hos dem finna vi för första gången en vetenskap i ordets egentliga bemärkelse (jonisk naturfilosofi), vilken mot slutet av den grekiska tiden genom de alexandriska naturvetenskapsmännen nått en utomordentlig utveckling.

Kelternas och germanernas snabba anpassning efter den romerska kulturen är synnerligen betecknande för utvecklingsmöjligheten hos deras rasanlag, vilka ännu icke tagits i anspråk för något högre kulturellt skapande. Ja, det dröjde ej länge, förrän nordiska människor blevo den romerska kulturens huvudsakliga bärare, och lånande från sina egna stammars kultur byggde de vidare på densamma, såsom Woltmanns undersökningar beträffande germanerna i Italien och Frankrike ådagalägga.

Dessa exempel avse att tydliggöra, att någon förändring hos rasanlaget icke låter sig påvisas hos den nordiska rasen alltsedan dess första uppträdande i historien. Så långt vi kunna blicka tillbaka, ägde folk av denna ras de största förutsättningarna för kulturellt skapande. Det visade sig också i hög grad, så snart miljön erbjöd därför gynnsamma betingelser.

Förutom rasanlaget fordras alltså, för att en högre kultur skall kunna uppstå, en gynnsam miljö, men miljön ensam är icke nog. Ju högre anlag en ras besitter, dess bättre förmår den utnyttja miljöns alla fördelar.

Det är svårt att skapa sig en bestämd uppfattning om den roll den nordiska rasen spelar i nutidens blandbefolkningar.

Det förhållandet, att i Tyskland slättlandet och de vida floddalarna — långskallighet är här vanlig — huvudsakligen bebos av den nordiska rasen, under det att de övriga folkelementen trängts upp i bergstrakterna, och att adeln övervägande är av nordisk härkomst, beror på denna ras' ställning som herreklass, vilken med våld tagit landet i besittning. Det tycks även, som om den nordiska rasen inom en blandbefolkning genom urval skaffar sig bättre levnadsförhållanden och når en högre social ställning; den är betydligt starkare företrädd inom de intellektuella klasserna än inom de övriga.

Den iakttagelsen, att många människor (inte alla) genom duglighet och särskilda anlag nå en god och oberoende ställning, framkallar frågan, huruvida de välsituerade klasserna antropologiskt skilja sig från den fattigare befolkningen. Pfitzner (Elsass), Ammon (Baden), Hölder (Württemberg), Röse (Sachsen), Ploy (Wien och Salzburg), Weissbach (Nieder-Österreich), Livi (Norditalien), Lapouge, Muffang, Durand le Gros, Collignon (Frankrike) ha genom omsorgsfulla antropologiska mätningar och iakttagelser i de ovan uppräknade länderna kommit till det resultatet, att det nordiska rasbeståndet är större i de socialt högre stående klasserna än i de lägsta samhällsskikten.

Dessa resultat av exakta mätningar fullständigas av de genom iakttagelser från skilda synpunkter fastställda fakta, att mongolida rasmärken mycket sällan förefinnas inom de högre samhällslagren, i synnerhet de intellektuellas, där den nordiska rasen ju har överhand.

Sammanställa vi nu dessa mätningar och iakttagelser med den roll den nordiska rasen spelat i historien, dess induktivt fastställda psykiska begåvning och kulturen hos de folk, vilka för närvarande huvudsakligen tillhöra denna ras, komma vi ovillkorligen till den slutsatsen, att det här rör sig om den värdefullaste beståndsdel i den euro-

peiska blandbefolkningen. Det är ett faktum, att i många länder människor av denna ras eller sådana, som åtminstone äga en stark nordisk raskomponent, relativt oftare inneha ledande ställningar än de som stå andra raser närmare. Även de ledande skikten ha genom urval framgått ur de lägre. Båda äga samma rasanlag men i olika kombinationer. Den samhälleliga indelningen är sålunda ej rent tillfällig utan till en del antropologiskt betingad. Det är likaledes klart, att andra kroppsegenskaper bilda förutsättningen för t. ex. smedsyrket än för skräddaryrket; även för intellektuell verksamhet fordras en viss psykisk-fysisk förutbestämelse. Om nu å ena sidan den nordiska rasen äger större förutsättningar för kulturellt skapande, så måste å andra sidan fastslås, att den sedan långt tillbaka varit underkastad ett starkare urval än de andra raserna.

Om i det äldsta Rom endast patricierna gjorde vapentjänst och senare endast undantagsvis de frigivna slavarerna, och om förhållandena i Aten voro liknande och i Sparta krigstjänsten huvudsakligen ålåg de förnämna spartanerna, så är det klart, att dessa starkt nordrasiga skikt mer hotades av utdöende än de lägre mediterrana och främre-asiatiska folkelementen. Ej heller var det obetydliga personligheter, vilka under borgarkrigen proskriberades och förföljdes, tvärtom de ledande inom samhället (Seeck). Vi ha rättighet att antaga, att även härvid det nordiska elementet starkare decimerades än något annat. Tar man vidare i betraktande, att medelhavsklimatet ej är synnerligen lämpligt för den nordiska rasen och att inom de högre stånden i Rom och Grekland längre fram ett artificiellt inskränkande av barnantalet stod på dagordningen, så kan man ej undra på att den nordiska rasens inslag blev allt sparsammare.

Vid tiden för det romerska rikets undergång var det de nordiska germanerna, som under två århundraden

höllo stånd mot det hotande politiska sammanbrottet, tills de slutligen själva slog riket i stycken. I de nya nationer, som bildades, utgjorde likväl den nordiska rasen det ledande skiktet. Dessa utvecklade en ny kulturblomstring, vilken under den s. k. pånyttfödelsens tid (renässansen) nådde sin höjdpunkt. Det har redan talats om den betydelse den nordiska rasen hade för denna kulturvåg, och här må ännu en gång erinras om Woltmanns arbeten beträffande denna sak.

Utan tvivel ha dylika processer ägt rum även i senare tid och försiggå ännu i närvarande stund. Till de för den nordiska rasen ogynnsamma omständigheterna ha under den senaste tiden även kommit storstadslivet och fabriksarbetet, vilka faktorer synas verka särskilt menligt på den nordiska rasens naturanlag. Den farligaste företeelsen är emellertid det tvåfaldiga urval, vilket de mer nordiskt anlagda människorna äro underkastade. Ett positivt urval höjer dem å ena sidan till högre sociala skikt; inom dessa åter verkar ett negativt urval, beroende på den redan omtalade barnfattigdomen. De familjer, som till följd av de rikare anlag de äga i intellektuellt och etiskt hänseende, nått en hög social ställning, äro sålunda i relativt många fall rentav hänvisade till utdöende.

Om de högstående raserna sålunda dö ut, kan denna förlust ej ersättas därigenom att andra element i oinskränkt antal stiga uppåt, ty de efterblivna rasbeståndsdelarna inom en befolkning äro i sin helhet icke likvärdiga med de högre stående. Komma alltså de dugligaste att i rask följd frånörvas folken, så bli dessa snart allt fattigare på sådana och äro slutligen icke längre i stånd att ställa ett tillräckligt antal människor till förfogande, vilka äro ägnade att höja sig över medelmåttan. Då börjar stillaståendet, den andliga tillbakagången, förfallet och slutligen folkens utdöende, vilket i själva verket inte är annat än en rasbiologisk företeelse.

Bearbetarens slutord.

Av denna boks innehåll framgår med all tydlighet såsom en *huvuduppgift* för de skandinaviska folken: *bevarande och stärkande av deras livskraftiga raselement*.

Vetskapen om att tillhöra en i kroppsligt och andligt hänseende väl utrustad ras må egga varje nordisk människa till en målmedveten strävan att visa sig värdig det goda rykte, rasen erhållit genom frambringandet av många betydande personligheter.

Det är dock oförenligt med sann humanitet att endast uppskatta sin egen ras (resp. rasblandning) och ringakta de andra. Att vi äro födda inom en begåvad ras är icke vår egen förtjänst, och därför ha vi ej heller rätt att hos andra räkna det som ett personligt fel, om naturen ej skänkt dem samma förmåner.

Forskningen visar oss visserligen, att raserna psykiskt skilja sig från varandra och att de icke kunna betraktas såsom intellektuellt likvärdiga, men den lär oss också, att varje ras utom sina svagheter också har goda egenskaper och att mindre eller även större grupper inom en ras i ett eller annat avseende kunna stå nära grupper inom en annan. Efter världskrigets hatfyllda år måste denna insikt vara oss dubbelt välkommen.

Vi få för den skull ej gå till ytterlighet och förorda en allmän rasblandning. Det ligger i öppen dag, att korsning i stor skala mellan folk av högvärdig ras å ena sidan och primitiva människogrupper å den andra betyder för de förra en ödesdiger kulturtillbakagång.

I varje fall skola vi dock sträva efter att lära känna samt fördomsfritt, utan fanatism, värdesätta de olika rasernas egenskaper. Just genom att den opartiskt bedrivna forskningen framhåller icke endast skillnaderna mellan raserna utan även det gemensamma hos dem, hjälper den oss att bana väg till ett mål, efter vilket särskilt i våra dagar människorna längta: ömsesidig förståelse mellan folken.

Litteraturförteckning¹.

I. Allmänna arbeten.

a) Små skrifter.

Skrifter utgivna av Svenska Sällskapet för Rashygien. 1919 ff.
Bland dessa framhävas:

I. J. V. *Hultkrantz*: Om Rashygien. Uppsala 1919.

III—IV. N. von *Hofsten*: Modern ärftlighetslära. Stockholm 1920.

G. *Buschan*: Menschenkunde. Stuttgart 1909. (Naturwissenschaftliche Wegweiser, serie B, bd 2.)

Populär inledning i den allmänna antropologien.

H. *Federley*: Ärftlighetsforskningens resultat tillämpade på människan. Stockholm 1918. (Verdandis småskrifter, n:o 218.)

E. *Frizzi*: Anthropologie. Leipzig 1921. (Samling Götschen.)

b) Större arbeten.

E. *Baur*—E. *Fischer*—F. *Lenz*: Grundriss der menschlichen Erblichkeitslehre und Rassenhygiene. München 1923. Grundläggande arbete. Behandlar även ganska utförligt antropologiska spörsmål. En förkortad upplaga, översatt av R. *Larsson* (Lund), utkommer snart på svenska.

G. *Backman*: Människans förhistoria. I. Stockholm 1911 (Populära etnografiska skrifter).

H. *Bryn*: Menneskerasernes utviklingshistorie. (I »Ymer», årg. 1922, h. 2, 3 o. 4.)

J. *Deniker*: Les races de la terre. Paris 1914. Omfattande framställning av samtliga människoraser. Innehåller dock en alltför komplicerad rasindelning och bör därför anses som föråldrad.

E. *Fischer*: Die Rehobother Bastards und das Bastardierungsproblem beim Menschen, Jena 1913. Grundläggande arbete.

N. von *Hofsten*: Ärftlighetslära. Stockholm 1919. Föreläsningar vid Uppsala universitet 1916—1917.

W. *Leche*: Människan, hennes uppkomst och utveckling. 2. uppl Stockholm 1916.

¹ Utförligare litteraturuppgifter finnas i de citerade arbetena.

- H. Klaatsch—A. Heilborn: Människans och kulturens utveckling. Till svenska av E. Teiling. Stockholm 1923. Gott populärt arbete.
- R. Martin: Lehrbuch der Anthropologie. Jena 1914. Utförligaste framställning av alla antropologiska mät- och iakttagelsemetoder.
- W. Scheidt: Einführung in die naturwissenschaftliche Familienkunde. München 1923. En vägvisare för mer ingående studier.
- G. Schwalbe—E. Fischer: Anthropologie. Leipzig 1923. (Kultur der Gegenwart, III, 5.) Samlingsverk med bidrag av E. Fischer, R. F. Graebner, M. Hoernes, Th. Mollison, A. Ploetz, G. Schwalbe. Behandlar utförligt antropologi, förhistoria och etnologi.
- E. Werth: Der fossile Mensch. Grundzüge einer Paläanthropologie. Berlin 1921. För ingående studier.

II. Socialantropologiska arbeten.

a) Små skrifter.

- H. Lundborg: Kultur- och rasproblem i medicinsk-biologisk belysning. Stockholm 1920.
- H. Lundborg: Rassenbiologische Übersichten und Perspektiven. Jena 1921.
- Skrifter utgivna av Svenska Sällskapet för Raskhygien:
- IX. H. Lundborg: Degenerationsfaran. Stockholm 1922.
- XI. M. P. Nilsson: Rasblandningarnas omfång och betydelse i det romerska kejsarriket. Stockholm 1923.

b) Större arbeten.

- A. Niceforo: Anthropologie der nichtbesitzenden Klassen. Leipzig 1910. Tysk översättning från det italienska och franska manuskriptet.

III. Speciella arbeten.

a) Över Europa.

- R. Nordenstreng: Europas Människoraser och Folkslag. Stockholm 1917. Ett arbete med många värdefulla språk- och kulturhistoriska uppgifter.
- H. F. K. Günther: Rassenkunde des Deutschen Volkes. 6. uppl. München 1924. Innehåller rikt material till Europas och dess grannländers rashistoria. Boken är skriven med särskild förkärlek för den nordiska rasen, men framställer

tyvärr de flesta andra raserna, i synnerhet den alpina och den östbaltiska, i alltför ogynnsam dager. Trots detta ett arbete av stor betydelse.

- W. Z. Ripley: The Races of Europe. London 1910. Innehåller en alltför otillräcklig rasindelning och är därför föråldrad. Dock erbjuda några kapitel och kartor ännu fortfarande värdefullt material.
- W. Scheidt: Die Rassen der jüngeren Steinzeit in Europa. München 1924. (Beiträge und Sammelarbeiten zur Rassenkunde Europas, bd. II.) Endast för läsare med antropologiska förkunskaper.

b) Över svenskarna.

- H. Lundborg o. a.: Rasfrågor i modern belysning med särskild hänsyn till det svenska folket. Stockholm 1919. Populär handledning. Behandlar även de icke svenska folkelementen i Sverige. Med litteraturuppgifter.
- H. Lundborg—J. Runnström: »The Swedish Nation». Stockholm 1921. Enastående samlingsverk med bidrag av många kända svenska forskare. Behandlar svenska folkets rashistoria och rassammansättning samt skildrar den rasbiologiska forskningens verksamhet i Sverige och svenska Finland.
- G. Retzius—C. M. Fürst: Anthropologia Suecica. Stockholm 1902. Grundläggande antropologisk undersökning av svenska armén.
- G. Sundbärg: Det svenska folklynnet. Stockholm.
- G. Nikander o. a.: Det svenska Finland. Samlingsverk med bidrag av kända Finlands-svenskar. Helsingfors 1922. 3 vol. Innehåller bl. a. en uppsats av F. W. Westerlund om Finlands-svenskarnas antropologi.

c) Över normmännen.

- C. O. Arbo: Bidrag till Nordmaendens fysiske anthropologi. 1884 och 1897.
- H. Bryn: Trøndelagens antropologi. (Det kgl. Norske Videnskabers Selskabs Skrifter 1917, n:o 2.)
- : Anthropologia nidarosensis. Kristiania 1920.
- : Møre Fylkes Antropologi. Kristiania 1920.
- : Selbu och Tydalen. Kristiania 1921.
- : Troms Fylkes Antropologi. Kristiania 1922.
- Mycket värdefulla specialundersökningar.

d) Över danskarna.

Meddelelser om Danmarks Antropologi. Udgivne av den antropologiske komité, Köpenhamn 1907 ff. Grundläggande.

e) Över finnarna och lapparna.

O. Bergqvist och Fr. Svenonius: *Lappland.* Stockholm 1906—08. Viktigt och innehållsrikt sammlerwerk.

S. Drake: *Västerbottens-lapparna under förra hälften av 1800-talet.* Uppsala 1918. (Bd. III i *Samlingen: Lapparna och deras land*, utg. av Hj. Lundbohm.) Etnologiskt arbete (doktorsavhandling).

G. von Düben: *Om Lappland och lapparne.* Företrädesvis de svenske. Stockholm 1873. Grundläggande etnologiskt arbete.

O. Elgström: *Karesuando-lapparna.* Stockholm 1922. Rikt illustrerat. Etnologiskt. Innehåller dock även ett antropologiskt kapitel.

K. Hildén: *Die anthropologische Erforschung Finnlands.* Braunschweig 1921. En god översikt. (Särtryck ur »Archiv für Anthropologie», bd. XIX, h. 1.)

H. Lundborg: *Racial structure of the finns of the northernmost part of Sweden* (I *Hereditas*, IV, Lund 1923.) Översikt enligt de nyaste forskningar.

H. Lundborg: *Rasförhållanden och folksammansättning inom (Norrbottnens)länet.* Luleå 1921. (I »*Norrbotten*». Av skilda författare. Utg. av Norrbottens läns jubileums-utställningsbestyrelse. Ett utmärkt arbete.)

K. Nielsen: *Finmarken.* (I sammlerverket »*Lys over land*».) Kristiania 1910.

R. Nordenstreng: *Finnarna som ras, folk och kulturbärare.* Stockholm 1923 (Verdandis småskrifter, n:o 266, 267.)

G. Retzius: *Finska kranier samt några natur- och literaturstudier inom finsk antropologi.* Stockholm 1878. Ett grundläggande arbete av historiskt värde.

F. W. Westerlund: *Studier i Finlands antropologi.* Kuopio 1901, 1904, Helsingfors 1912, 1913. Publicerade i skriftserien »*Fennia*». Omfattande antropologiska arbeten.

K. B. Wiklund: *Lapparna i Sverige.* Stockholm 1910 (Verdandis småskrifter n:o 82).

K. B. Wiklund: *Lapparna* (Uppsats i det ovan anförda verket »*Norrbotten*»).

Se vidare den stora litteraturförteckningen i Nordisk Familjebok.

f) Över andra folk.

A. Hettner: *Russland.* Andra uppl. Leipzig 1916. En geografisk betraktelse över folk, stat och kultur.

E. Oberhummer: *Die Balkanvölker.* Wien 1917. (Vorträge des Vereins zur Verbreitung naturwissenschaftlicher Kenntnisse in Wien, 57 årg. häft. 11.) Skildrar balkanfolkens uppkomst och rassammansättning.

E. Oberhummer: *Die Türken und das Osmanische Reich.* Leipzig 1917. Ett sammanfattande, gediget arbete över orientens folk.

A. Nyström: *Judarne förr och nu.* Stockholm 1919. Populärt kulturhistoriskt arbete.

H. Valentin: *Judarnas historia i Sverige.* Stockholm 1924. Omfattande verk.

M. Fishberg: *Die Rassenmerkmale der Juden.* München 1913. Grundläggande, antropologiskt arbete.

A. Ruppin: *Die Juden der Gegenwart.* Köln 1911. En socialvetenskaplig studie.

Av de övriga folkens antropologi finnas utförliga framställningar i de ovan citerade allmänna arbetena samt i de i nedanstående förteckning anförda verken av Dixon, Keane—Quiggin — Haddon och Sergi.

Förteckning

över

de arbeten ur vilka illustrationer äro hämtade.

- H. Lundborg*: Svenska folktyper. Stockholm 1919. Bildgalleri ordnat efter rasbiologiska principer; med en orienterande översikt. Praktverk.
- R. B. Dixon*: The Racial History of Man. New York-London 1923.
- V. Giuffrida-Ruggeri*: L'Uomo attuale. Milano-Roma-Napoli 1913.
- B. Hagen*: Kopf- und Gesichtstypen ostasiatischer und malaischer Völker. Stuttgart 1906.
- A. H. Keane—A. H. Quiggin—A. C. Haddon*: Man, past and present. Cambridge 1920.
- G. Schwalbe—E. Fischer*: Anthropologie. Se den allmänna litteraturförteckningen.
- G. Sergi*: L'Uomo. Torino 1911.
- O. Stiehl*: Unsere Feinde. Stuttgart 1916.
-

PLANSCHER

(III—XII)

1. Australier.
Ur Dixon.

2. Dravida
(tamil från södra Indien).
Ur Risley-Crooke.

3. Aino.
Ur Keane-Quiggin-Haddon.

4. Polynesier
(maori från Nya Zeeland).
Ur Giuffrida-Ruggeri.

5. Afrikansk pygmé (mbute).
Ur Dixon.

6. Buskman.
Ur Dixon.

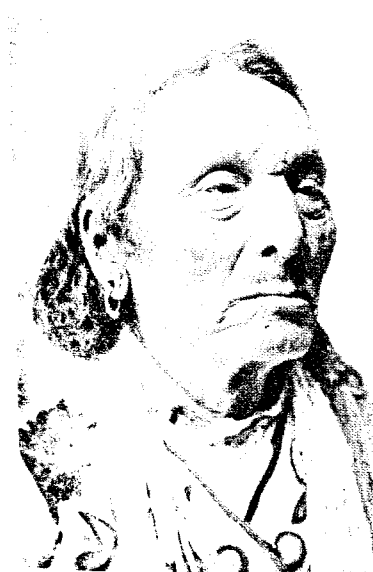
7 och 8. Neger (från Togo).
Ur Schwalbe-Fischer.

9. Mongol — grövre typ
(tatar fr. guv. Orenburg, östra Ryssland).
Ur Stiehl.

10. Mongol — finare typ
(korean). Ur Stiehl.

11. Nordamerikansk indian
(chippeway). Ur Sergi.

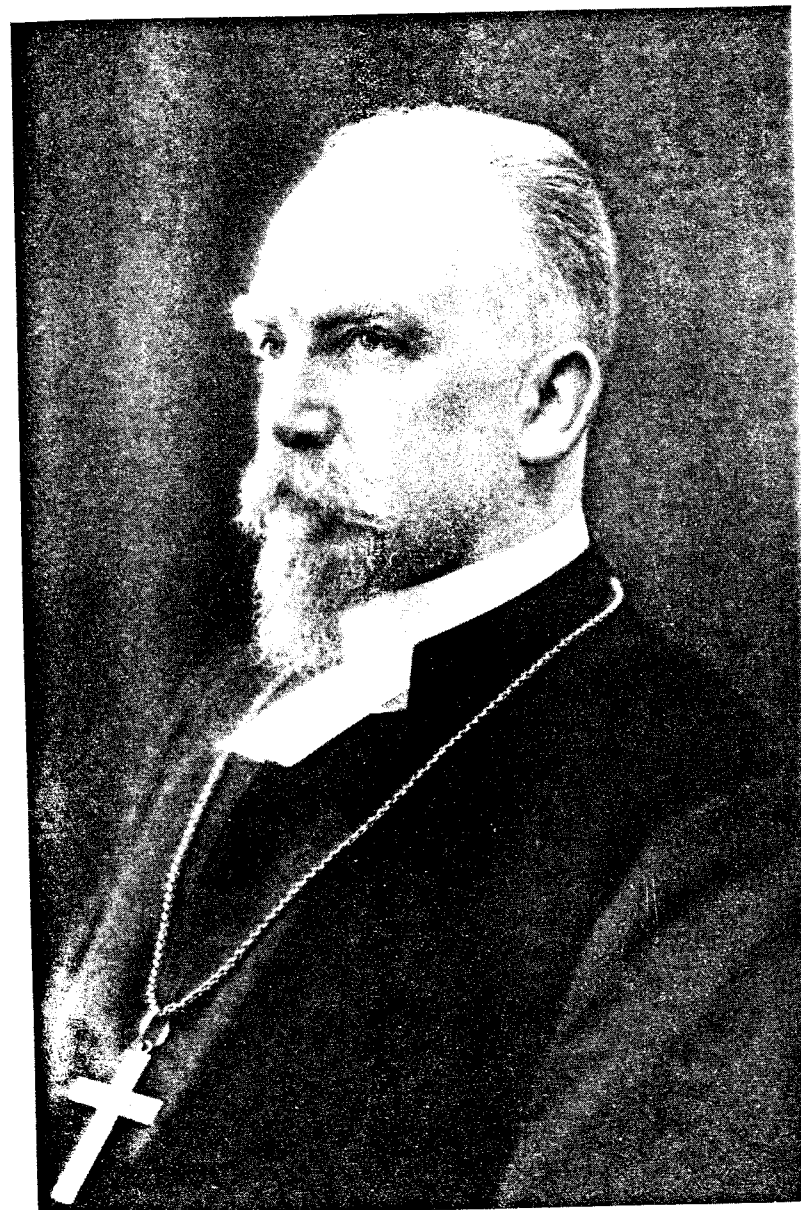
12. Deuteromalaj.
Ur Hagen.

13 och 14. Nordisk ras (svensk).
Ur Rasbiologiska Institutets samlingar.

15 och 16. Nordisk ras (svenska).
Ur Rasbiologiska Institutets samlingar.

17. Nordisk ras (svensk biskop).

18. Medelhavsras (sicilian).

19. Medelhavsras (walesare).
Ur Stiehl.

20. Orientalisk ras
(arabisk beduin). Ur Dixon.

21. Mediterran-negrid bland-
typ (somali).
Ur Dixon.

22. Alpin ras (fransman).
Ur Dixon.

23. Alpin ras
(norrman från Jaederen). Ur Dixon.

24 och 25. Östras (Norrbottnensfinne) med litet nordiskt inslag.
Ur Rasbiologiska Institutets samlingar.

26. Dinarisk ras (sydtysk).
Samling prof. Eugen Fischer.

27. Främre-asiatisk ras
(armenier). Efter Luschan.

28. Sydjudisk typ (svensk lektor)
— orientalisk ras med främre-asiatiskt
inslag. Ur "Svenska Folktyper".

29. Östjudisk typ (svensk läkare)
— övervägande främre-asiatisk med något
nordiskt inslag. Ur "Svenska Folktyper".

30. Norrbottensfinska
— övervägande östras med något nordiskt inslag. Ur Rasbiologiska Institutets samlingar.

31. Kvinna från Uppland
av delvis wallonsk härstamning — inslag av alpin ras. Ur "Svenska Folktyper".

32. Västerbottenslappar
— båda blandtyper av mongolisk och nordisk ras; frun mera mongolisk, mannen mera nordisk. Ur Rasbiologiska Institutets samlingar.

33. Storryss

— blandtyp mellan öst- och nordras.
Ur Stiehl.

34. Serb

— blandtyp mellan dinarisk och
nordisk ras. Ur Stiehl.

35. Zigenerska (från Sverige)

— blandtyp av nordindiska raselement.
Ur "Svenska Folktyper".

36. Kaukasier (grusin)

— främre-asiatisk ras.
Ur Stiehl.